

RAPPORT 2024:9

Har omsorgen om barnen blivit mer jämställd?

En analys av tredje reserverade månadens effekt på
föräldrars fördelning av föräldraledighet och vab

isf

RAPPORT 2024:9

Har omsorgen om barnen blivit mer jämställd?

En analys av tredje reserverade månadens effekt
på föräldrars fördelning av föräldraledighet och vab

En rapport från Inspektionen för socialförsäkringen

Göteborg 2024

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) är en statlig myndighet som arbetar för en rättssäker och effektiv socialförsäkring som är hållbar för samhället och ger trygghet för individen.

ISF:s rapporter har olika fokus:

- *ISF Granskar och analyserar* innehåller en omfattande granskning och analys ur flera olika perspektiv. Avsikten är att presentera så långtgående slutsatser som möjligt och lämna rekommationer på önskvärda förändringar.
- *ISF Redovisar* presenterar fakta utan att analysera dem på djupet. Det kan till exempel handla om att redovisa statistik, en rättslig observation eller en sammanställning av existerande kunskap.
- *ISF Kommenterar* fokuserar på att synliggöra något som ISF tycker behöver uppmärksammas. Det kan till exempel handla om att kommentera en pågående debatt, effekterna av rättstillämpningen eller att synliggöra olösta problem.

Publikationen kan läsas online, laddas ner och beställas på www.isf.se

© Inspektionen för socialförsäkringen
Tryckt av Elanders Sverige AB, 2024

ISBN: 978-91-89595-61-3

Innehåll

Generaldirektörens förord	7
Sammanfattning	9
1 Inledning	17
1.1 Syfte och frågor	18
1.2 Detta vet vi sedan tidigare.....	19
1.2.1 Fördelningen av antalet utbetalda dagar har förändrats de senaste 30 åren.....	20
1.2.2 Studier av de reserverade månadernas effekt på föräldrars uttag av föräldrapenning	21
1.2.3 Tidigare studier av de reserverade månadernas effekt på föräldrars uttag av vab-dagar.....	24
1.3 Två olika lagar reglerar rätten till ledighet och ersättning.....	26
1.3.1 En förälder har rätt att vara ledig från arbetet.....	26
1.3.2 Föräldern kan få betald föräldraledighet	27
1.3.3 Föräldrar kan också få tillfällig föräldrapenning.....	27
1.4 Så har vi genomfört undersökningen	28
1.4.1 Data och urval för våra analyser.....	28
1.4.2 Vår definition av föräldraledighet och vab.....	29
1.4.3 Så har vi mätt effekten av den tredje reserverade månaden	30
1.5 Rapportens innehåll	32
2 Den tredje reserverade månadens effekt på föräldrars föräldraledighet	33
2.1 Föräldrar har ändrat hur de använder betald och total ledighet.....	34

2.1.1	Mammor tar ut mindre betald föräldraledighet och pappor använder mer total ledighet	34
2.1.2	Fler pappor tar ut minst 90 dagar.....	35
2.2	Mammor har minskat sin ledighet mer än vad pappor har ökat sin ledighet.....	37
2.2.1	Mammor använder i stort sett lika mycket obetald ledighet som tidigare.....	38
2.2.2	Gapet mellan mammors och pappors ledighet har minskat med cirka 14 dagar.....	39
2.3	Tredje månaden har inte påverkat pappor som inte tar ut föräldrapenning.....	41
3	Den tredje reserverade månadens effekt på olika grupper av föräldrar.....	45
3.1	Större effekt för föräldrar där mamman eller båda har låg utbildning	46
3.1.1	Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad för de flesta utbildningsgrupperna	49
3.1.2	Gapet har minskat med 25 dagar i föräldrapar där mamman har låg utbildning.....	51
3.2	Större effekt bland föräldrar där mamman har låg inkomst.....	53
3.2.1	Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad för de flesta inkomstgrupperna	56
3.2.2	Gapet har minskat med 27 dagar i föräldrapar där mamman har låg inkomst	58
3.3	Större effekt bland föräldrar där båda eller mamman är inrikes född	61
3.3.1	Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad bland inrikes födda föräldrapar	63
3.3.2	Gapet har minskat med 17 dagar i föräldrapar där båda är inrikes födda	65
4	Den tredje reserverade månadens effekt på mer jämställd vab.....	69
4.1	De flesta föräldrar använder vab-dagar och fördelningen är relativt jämställd	70
4.1.1	Tydligt samband mellan fördelningen av föräldraledighet och fördelningen av vab-dagar....	70

4.1.2	Alla föräldrar använder inte vab-dagar.....	71
4.1.3	Pappor till barn födda 2014–2016 tog ut 40 procent av parets vab-dagar	72
4.2	Den tredje reserverade månaden har inte ökat pappors andel av vab-dagarna	73
4.3	Den tredje reserverade månaden har inte haft någon effekt på olika gruppers fördelning av vab	75
4.3.1	Ingen effekt på pappors andel av vab-dagarna för någon av utbildningsgrupperna.....	76
4.3.2	Ingen effekt på pappors andel av vab-dagarna för någon av inkomstgrupperna.....	76
4.3.3	Ingen effekt på pappors andel av vab-dagarna för inrikes födda eller utrikes födda	77
5	Slutsatser och diskussion	79
5.1	Den ökade jämställdheten beror på att mammor har minskat sin ledighet	79
5.2	Den tredje månaden har påverkat olika grupper olika mycket.....	80
5.3	Mammor använder fortfarande en stor del obetald föräldraledighet.....	82
5.3.1	Andelen obetald ledighet har ökat något för några grupper av mammor.....	82
5.4	Den tredje månaden har inte bidragit till ett mer jämställt uttag av vab-dagar	83
5.5	Effekten av reserverade dagar på pappors ledighet har mattats av	84
5.5.1	Långsiktig trend mot ett mer jämställt uttag.....	85
5.5.2	Vad krävs för att fler pappor ska använda sin del av föräldrapenningen?	86
6	Referenser	89
	Bilaga 1: Regler för föräldraledighet, föräldrapenning och vab.....	93
	Bilaga 2: Data och metod.....	99
	Bilaga 3: Tabeller och figurer	115

Generaldirektörens förord

Ända sedan föräldrapenningen infördes 1974 har flera reformer genomförts för att uppnå en mer jämställd fördelning av uttaget och att pappor i högre grad ska vara föräldralediga tillsammans med sina barn. Detta har varit en del i att försöka öka jämställdheten i samhället och att skapa lika förutsättningar för kvinnor och män att kombinera förvärvsarbete och omsorgen om barn. Införandet av öronmärkta dagar för vardera föräldern har sedan början av 1990-talet varit ett sätt för politiken att försöka öka pappors uttag av föräldrapenningen. Sedan januari 2016 är tre månader reserverade för vardera föräldern.

När det görs förändringar i socialförsäkringens regler ändras också förutsättningarna att kunna använda förmåner. Det är därför relevant att undersöka om genomförda regeländringar leder till det som var politikens avsikt med dem.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har till uppgift att granska, utvärdera och ta fram ny kunskap om hur socialförsäkringen fungerar. I den här granskningen studerar vi därför hur den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har påverkat mammors och pappors fördelning av total föräldraledighet, både betald och obetald, och om den har påverkat föräldrarnas fördelning av vab-dagar.

Rapporten har skrivits av Susanne Fahlén.

Göteborg i september 2024

Eva-Lo Ighe

Sammanfattning

Den 1 januari 2016 infördes en tredje reserverad månad i föräldrapenningen. Det innebär att 90 dagar är öronmärkta för vardera föräldern och därmed inte kan överföras till den andra föräldern.

Syftet med den här rapporten är att undersöka vilken effekt som införandet av den tredje reserverade månaden har haft på föräldrars omsorg av barn. Vi har tittat på två aspekter av denna omsorg. Den första aspekten är mammors respektive pappors användande av *betald*, *obetald* och *total* föräldraledighet under barnets första två år, samt hur jämställt föräldrar fördelar den totala föräldraledigheten under samma tidsperiod. Den andra aspekten är föräldrars fördelning av dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab), där vi undersöker om den tredje reserverade månaden har haft någon effekt på hur jämställt föräldrar fördelar vab-dagarna när barnet är 12–47 månader.

Den *betalda* ledigheten är uttag av dagar med föräldrapenning. Den *obetalda* ledigheten är enkelt uttryckt ”glappet” mellan dagar då föräldrar tar ut föräldrapenning. *Total föräldraledighet* är summan av den betalda och den obetalda ledigheten. *Föräldraledighet* och *ledighet* används synonymt likaså *vab-dagar* och *vab*.

Våra huvudresultat

Vår analys av effekten av den tredje reserverade månaden på mammors och pappors betalda, obetalda och totala föräldraledighet visar att det har skett en förändring när det gäller föräldraledigheten men inte hur föräldrar fördelar vab-dagarna.

Mammor har minskat sin föräldraledighet mer än vad pappor har ökat sin ledighet

Vår analys av den tredje månadens generella effekt på föräldraledigheten visar följande:

- Föräldrars totala föräldraledighet har minskat med cirka fem dagar. Förändringen beror i huvudsak på att mammor har minskat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt nästan 10 dagar, medan pappor bara har ökat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt drygt 4 dagar.
- Mammors obetalda föräldraledighet har minskat med i genomsnitt cirka två dagar. Minskningen är i proportion till minskningen av den betalda ledigheten. Mammors obetalda ledighet motsvarar en tredjedel av deras totala ledighet både före och efter införandet av den tredje reserverade månaden.
- Pappors andel av föräldrars totala föräldraledighet har ökat med knappt en procentenhet. Sett i dagar har gapet mellan mammans totala ledighet och pappans totala ledighet minskat med i genomsnitt 14 dagar.

Den tredje reserverade månaden har bidragit till att föräldrar fördelar föräldraledigheten något mer jämställt mellan sig. Det har i sin tur bidragit till att det genomsnittliga gapet mellan hur mycket total föräldraledighet mammor respektive pappor använder har minskat. Men det beror framför allt på att mammor i genomsnitt har minskat sin totala föräldraledighet med mer än dubbelt så många dagar som papporna har ökat sin ledighet.

Tredje månaden har i många grupper främst påverkat mammors föräldraledighet

För de flesta grupper som vi tittat på ser vi att effekten av den tredje reserverade månaden går i samma riktning, nämligen att mammor har minskat sin betalda och totala ledighet och att pappor har ökat sin betalda och totala ledighet. Däremot är effekten starkare för vissa grupper än för andra. Vi har undersökt hur den tredje reserverade månaden har påverkat olika grupper utifrån föräldrarnas utbildning, inkomst och om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda.

Vår analys visar följande:

- Den tredje reserverade månaden har haft större effekt för föräldrar där mamman eller båda har låg utbildning än för de föräldrar där båda har hög utbildning.
 - Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad. För de flesta utbildningsgrupperna har mammor minskat den obetalda ledigheten i proportion till sin betalda ledighet.
 - Gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 25 dagar i föräldrapar där bara mamman har låg utbildning. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med cirka 16 dagar samtidigt som pappor har ökat sin totala ledighet med knappt 9 dagar.
- Den tredje reserverade månaden har haft större effekt för föräldrapar där bara mamman har låg inkomst än för övriga inkomstgrupper.
 - Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad. För de flesta inkomstgrupperna har mammor minskat den obetalda ledigheten i proportion till sin betalda ledighet.
 - Gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 27 dagar i par där bara mamman har en låg inkomst. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med cirka 17 dagar samtidigt som pappor har ökat sin totala ledighet med 10 dagar.
- Den tredje reserverade månaden har haft större effekt för föräldrapar där båda är inrikes födda än för övriga föräldrapar.
 - Mammor i föräldrapar där båda är inrikes födda har minskat sin obetalda ledighet i proportion till minskningen av den betalda ledigheten. Men mammor i föräldrapar där båda är utrikes födda har ökat sin obetalda ledighet. Men ökningen är inte statistiskt signifikant.
 - Gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 17 dagar i par där båda är inrikes födda. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med cirka 11 dagar samtidigt som pappor har ökat sin totala ledighet med knappt 6 dagar.

På gruppnivå, precis som för föräldrapar på en generell nivå, beror minskningen av gapet mellan mammors respektive pappors totala ledighet i huvudsak på att mammor har minskat sin totala ledighet. I några grupper har mammor till och med minskat sin totala ledighet med dubbelt så mycket som pappor har ökat sin totala ledighet.

Vi ser också att bland de grupper där den tredje månaden haft störst effekt var det vanligt att papporna använde färre än just 90 dagar innan den tredje reserverade månaden infördes. Däremot har den tredje reserverade månaden inte haft någon tydlig effekt för föräldrapar där båda har hög utbildning eller där båda har hög inkomst. Det kan förklaras av att majoriteten av papporna i dessa grupper redan använder en stor del av föräldrapenningen.

Mammor använder fortfarande en förhållandevis stor andel obetald föräldraledighet

Även om den tredje reserverade månaden har lett till att mammor har minskat sin betalda ledighet så har den inte påverkat mammors obetalda ledighet i förhållande till deras totala ledighet i någon större utsträckning. Så ser det ut för de flesta grupper vi har tittat på.

För de flesta grupper av mammor har den tredje månaden alltså inte bidragit till att de kompenserar för pappornas ökade uttag av föräldrapenning genom att använda mer obetald ledighet. I stället har mammors obetalda dagar minskat i proportion med deras minskning av de betalda dagarna. Det innebär att många grupper av mammor fortsatt är obetalt lediga cirka en tredjedel av deras totala föräldraledighet.

I två av de grupper vi tittat på ser vi ett lite annat resultat. Det gäller mammor i par där båda har låg inkomst och mammor i par där båda är utrikes födda. I dessa grupper har mammor, precis som i övriga grupper, minskat de betalda dagarna som en effekt av den tredje reserverade månaden. Men till skillnad från övriga har dessa grupper av mammor också ökat de obetalda dagarna något. Detta bör emellertid tolkas med viss försiktighet eftersom effekten på de obetalda dagarna inte är statistiskt signifikant. Men samtidigt ser vi att papporna i dessa grupper även efter att den tredje månaden infördes i genomsnitt tar ut betydligt färre än de 90 reserverade dagarna med föräldrapenning. Resultatet kan vara en indikation på

att när mammor i par där pappor inte använder sina reserverade dagar har färre betalda dagar tillgängliga, så kompenserar de detta med att ta ut mer obetald ledighet.

Sammantaget visar våra resultat att den tredje reserverade månaden har haft lite olika effekt för olika grupper beroende på föräldrars ekonomiska förutsättningar och tidigare fördelning av föräldraledigheten.

Den tredje månaden har inte ökat pappors andel av föräldraparets vab-dagar

Vår undersökning visar att den tredje reserverade månaden inte har haft någon tydlig effekt på pappors andel av vab-dagarna. Den har inte heller påverkat hur olika grupper av föräldrapar delar på vab-dagarna när det exempelvis gäller föräldraparets utbildning, inkomst och om föräldraparet är inrikes eller utrikes födda.

Resultatet är inte förvånande eftersom föräldrars uttag av vab-dagar redan innan den tredje reserverade månaden var förhållandevis jämförbart fördelat.

Effekten av reserverade dagar på pappors ledighet har mattats av

De reserverade månaderna har varit ett fungerande verktyg i strävan efter att uppnå det politiska målet att föräldrar ska dela föräldrapenningen mer jämförbart, det vill säga att få pappor att ta ut en större del av föräldrapenningen. Det har vi sett i flera tidigare studier som har undersökt frågan. Men resultatet från vår undersökning pekar på att den direkta effekten av reserverade dagar på pappors betalda ledighet har mattats av jämfört med när den första, och i viss mån även den andra, reserverade månaden infördes.

När vi även tar hänsyn till den obetalda ledigheten ser vi att den tredje reserverade månaden har bidragit till att pappor i genomsnitt har ökat sin totala föräldraledighet med drygt 4 dagar – och för vissa grupper dubbelt så många dagar. Effekten på pappors totala ledighet beror främst på en ökning av pappors *betalda* ledighet. Men att den tredje månaden bidragit till att föräldrapars fördelning av föräldraledigheten blivit mer jämförbart beror, som redan nämnts, främst på att mammor

har minskat sin totala ledighet mer än vad pappor har ökat sin ledighet. Vi ser också att den tredje reserverade månaden inte har påverkat andelen pappor som inte använder någon föräldrapenning över huvud taget.

Långsiktig trend mot ett mer jämställt uttag

Även om våra resultat pekar mot att den tredje månaden bara har haft en liten direkt effekt på hur föräldrar fördelar föräldraledigheten mellan sig är det relevant att se att den förändringen är en del av en mer långsiktig och generell trend mot att pappor tar ut mer av den betalda föräldraledigheten.

I samband med att respektive reserverad månad har införts har andelen pappor som tar ut en större del av de reserverade dagarna ökat.

Att allt fler pappor tar ut mer föräldrapenning är en förändring som kanske inte skulle ha skett om de reserverade månaderna över huvud taget inte hade införts. Det kan också vara så att den tredje reserverade månaden har haft effekt på pappors föräldraledighet efter den tidsram som vi har studerat här och att den fortsätter att ha betydelse för pappors föräldraledighet också på längre sikt.

Vad krävs för att fler pappor ska använda sin del av föräldrapenningen?

Att effekten av reserverade dagar på pappors uttag av föräldrapenning har mattats av skulle kunna tolkas som att fler öronmärkta dagar inte skulle ha någon ytterligare större påverkan på pappors föräldraledighet och hur föräldrar fördelar ledigheten. Men vi vet inte var som skulle hända om ytterligare dagar reserveras.

I vår undersökning är det drygt 40 procent av papporna som använder minst 90 dagar med föräldrapenning, och inom vissa grupper är andelen över 50 procent. Det är tänkbart att dessa grupper av pappor även fortsättningsvis skulle ta ut de reserverade dagarna med föräldrapenning även om dessa blir fler. Men det kan också vara så att det finns en gräns för hur många föräldrapenningdagar som pappor tar ut även om fler dagar reserveras.

Samtidigt är det nästan 30 procent av föräldraparen där papporna tar ut färre än 30 betalda dagar. Vår analys visar också att införandet av den tredje reserverade månaden inte har haft någon effekt på andelen pappor som inte tar ut någon föräldrapenning. Inom den gruppen av pappor finns det en överrepresentation av pappor i par där båda eller bara mamman har låg utbildning, där båda eller bara pappan har låg inkomst och pappor i par där båda eller bara pappan är utrikes född.

Det tycks alltså som att användandet av föräldraledighet hos vissa grupper av föräldrapar, där pappor inte tar ut någon betald ledighet, är svårt att påverka. Och frågan är om det är möjligt att få de grupper av pappor, som i dag bara är föräldralediga en kort tid eller inte lediga alls, att ta ut de dagar av som är reserverade för dem?

Den här undersökningen kan inte svara på om fler reserverade dagar skulle få dessa pappor att ta ut sin del av föräldrapenningen. Det är möjligt att det finns en brytpunkt när antalet reserverade dagar är så många att konsekvenserna för mammor och barn blir så pass omfattande om dessa dagar brinner inne att grupper av pappor, som inte påverkats av tidigare reserverade månader, ändrar sitt uttag av föräldrapenning. Det kan också vara så att det även behövs andra åtgärder för att skapa bättre förutsättningar och drivkrafter för dessa grupper av föräldrar att förändra sitt användande av föräldraledigheten och på så sätt bidra till att uppnå det politiska målet om en mer jämställd fördelning av föräldraledigheten.

1 Inledning

Föräldraförsäkringen syftar till att göra det möjligt för föräldrar att kombinera förvärvsarbete och familjeliv – ett syfte som har funnits med sedan försäkringen inrättades 1974.¹ Under en lång tid har det också funnits ett politiskt mål om att föräldrar ska dela mer lika på föräldrapenningen. Som ett steg mot att uppnå målet har lagstiftaren infört öronmärkta månader med föräldrapenning för vardera föräldern.² År 1995 infördes den första reserverade månaden, 2002 infördes den andra månaden och 2016 infördes den tredje månaden. Det innebär att från och med den 1 januari 2016 är 90 dagar reserverade för vardera föräldern.

Införandet av de reserverade månaderna har bland annat byggt på ett antagande om att en mer jämställd fördelning av föräldrapenning ger andra indirekta effekter på jämställdheten, exempelvis att det stärker kvinnors ställning på arbetsmarknaden och att det leder till att hushålls- och omsorgsarbetet i parrelationer fördelas mer lika.³

Flera studier har undersökt vad som händer när den första och den andra reserverade månaden infördes, där vissa studier också har studerat effekten av de reserverade månaderna på hur föräldrar tar ut

¹ SOU 2017:101, *Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen*; Cedstrand S., *Från idé till politisk verklighet. Föräldrapolitiken i Sverige och Danmark*, 2011.

² SOU 2017:101; Cedstrand S., 2011.

³ Prop. 2014/15:124, *En mer jämställd föräldrapenning*; Prop. 2000/01:44, *Föräldraförsäkring och föräldraledighet*; Prop. 1993/94:147, *Jämställdhetspolitiken: Delad makt – delat ansvar*.

vab (tillfällig föräldrapenning för vård av barn).⁴ En studie har också tittat på effekten av den tredje reserverade månaden på föräldrars totala föräldraledighet (betald och obetald föräldraledighet).⁵ Men det saknas kunskap om i vilken utsträckning införandet av den tredje reserverade månaden har påverkat hur mammor och pappor kombinerar betald och obetald ledighet samt hur föräldrapar fördelar den totala föräldraledigheten i förhållande till den betalda föräldraledigheten. Det saknas även kunskap om införandet av den tredje reserverade månaden har påverkat föräldrapars fördelning av vab-dagar, och i så fall hur.

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) vill med denna rapport bidra med kunskap om vilken effekt den tredje reserverade månaden i föräldraförsäkringen har haft på föräldrars föräldraledighet samt på hur föräldrar fördelar vab-dagarna mellan sig.

1.1 Syfte och frågor

Syftet med den här rapporten är att undersöka vilken effekt som införandet av den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har haft på föräldrapars omsorg av barn. Vi har tittat på två aspekter av denna omsorg. Den första aspekten är mammors respektive pappors användande av betald, obetald och total föräldraledighet under barnets första två år, samt hur jämställt föräldrapar fördelar den totala föräldraledigheten under samma tidsperiod. Den andra aspekten är föräldrapars fördelning av dagar med tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab), där vi har undersökt om den tredje reserverade månaden har haft någon effekt på hur jämställt föräldrar fördelar vab-dagarna när barnet är 12–47 månader.

När det gäller omsorg i form av föräldraledighet svarar undersökningen på följande frågor:

⁴ Duvander A-Z. och Johansson M., Does Fathers' Care Spill Over? Evaluating Reforms in the Swedish Parental Leave Program. *Feminist Economics* 2019;25(2):67–89; Försäkringskassan, *Jämställd föräldraförsäkring. Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen*. Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg J. m.fl., Parental Leave – A policy evaluation of the Swedish 'Daddy Month' reform. *Journal of Public Economic* 2013;97(1):131–143; Duvander A-Z. och Johansson M., What are the effects of reforms promoting fathers' parental leave use? *Journal of European Social Policy* 2012;22(3):319–333; ISF, *Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen*. Rapport 2012:4.

⁵ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

- Vilken effekt har den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen haft på hur mycket betald, obetald och total föräldraledighet mammor och pappor använder?
- Vilken effekt har den tredje reserverade månaden haft på hur föräldrapar fördelar den totala föräldraledigheten mellan sig?
- Har den tredje reserverade månaden haft olika effekt för olika grupper av föräldrapar?

Att vi avgränsar oss till de första två åren beror på att vi vill se hur införandet av en tredje reserverad månad har påverkat föräldraledigheten tidigt i barnets liv, under den period när föräldraledigheten används mer sammanhängande. När barnet har blivit äldre använder föräldrar vanligtvis endast kortare perioder av föräldraledighet.

När det gäller omsorg i form av vab svarar undersökningen på följande frågor:

- Har införandet av den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen haft någon effekt på pappors andel av de vab-dagar föräldrapar tar ut?
- Ser effekterna olika ut för olika grupper av föräldrapar?

Att vi avgränsar oss till perioden då barnet är 12–47 månader beror på att vab är förhållandevis ovanligt under barnets första år, samt att det är andra regler för tillfällig föräldrapenning när barnet är mycket litet (se bilaga 1). I vår data är det bara cirka 9 procent av föräldrarna som har använt vab-dagar under barnets första 12 månader. Att vi inte tittar på vab när barnet är äldre än 47 månader beror på coronapandemin som började 2020 och som drastiskt förändrade uttaget av vab-dagar.⁶

1.2 Detta vet vi sedan tidigare

I detta avsnitt sätter vi vår studie i ett sammanhang genom att visa hur kvinnor och mäns andel av det totala antalet utbetalade dagar med föräldrapenning och vab har förändrats över tid. Vi redogör också för

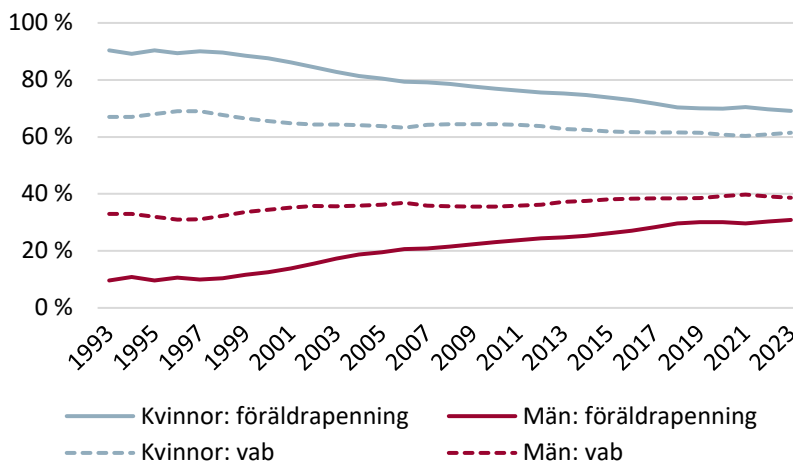
⁶ Försäkringskassan, *Förändrat behov av socialförsäkringen under coronapandemins första månader. Socialförsäkringen och coronapandemin. Korta analyser 2020:5.*

tidigare relevanta studier på området och relaterar vår studie till det som tidigare har undersökts.

1.2.1 Fördelningen av antalet utbetalda dagar har förändrats de senaste 30 åren

Både när det gäller antalet utbetalade dagar med föräldrapenning och utbetalade vab-dagar har mäns andel av dagarna ökat under de senaste 30 åren. Men fördelningen av vab-dagar mellan kvinnor och män har under hela perioden varit mer jämställd än fördelningen av de utbetalade dagarna med föräldrapenning.

Figur 1 Kvinnors och mäns andel av det totala antalet utbetalda dagar med föräldrapenning och vab under ett givet år

Källa: Försäkringskassan och ISF, Rapport 2011:17.

Mäns del av det totala antalet utbetalda dagarna har ökat över tid

Av det totala antalet dagar med föräldrapenning (nettodagar) som Försäkringskassan betalar ut årligen används den största delen av kvinnor. Men mäns andel har ökat över tid.⁷

⁷ Försäkringskassan, *Statistik och analys*. webbplats: www.forsakringskassan.se, hämtad den 5 mars 2024.

År 1993 var mäns andel av alla utbetalade föräldrapenningdagar 10 procent och kvinnors andel var 90 procent. Över tid har männens andel av de utbetalda dagarna ökat. År 2002 var mäns andel 16 procent. Under 2010-talet har den här förändringen fortsatt, men i lägre takt. År 2016 var mäns andel 27 procent. År 2023 var mäns andel av alla utbetalda föräldrapenningdagar 31 procent (figur 1).

Uttag av vab-dagar är mer jämställt än uttag av föräldrapenning

Föräldrars fördelning av vab-dagar är mer jämställd än fördelningen av föräldrapenning. Av det totala antalet vab-dagar (nettodagar) som Försäkringskassan betalar ut årligen används den största delen av kvinnor. Men mäns andel har ökat över tid.⁸

Under 1990-talet var mäns andel av de utbetalade vab-dagarna drygt 30 procent och kvinnors andel nästan 70 procent. Därefter började männens andel att öka något. År 2002 använde män nästan 36 procent av de utbetalade vab-dagarna. Under åren 2002–2023 har fördelningen mellan kvinnor och män varit förhållandevis likartad. Men mäns andel av de utbetalda vab-dagarna ökade något under åren 2007–2021, från 36 procent till 40 procent.⁹ Åren 2022 och 2023 ser vi en omvänd tendens. Då minskade pappornas andel något (figur 1).¹⁰

1.2.2 Studier av de reserverade månadernas effekt på föräldrars uttag av föräldrapenning

Tidigare studier har visat att både den första, den andra och den tredje reserverade månaden har bidragit till att pappors uttag av föräldrapenning ökade. Men denna effekt var mindre för den tredje reserverade månaden.¹¹

⁸ Försäkringskassan, *Statistik och analys*, webbplats: www.forsakringskassan.se, hämtad den 5 mars 2024.

⁹ Se även Försäkringskassan, *Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn. Varför ökade totalt antal nettodagar 2009–2018*, Socialförsäkringsrapport 2021:1.

¹⁰ Se även Försäkringskassan, *Färre vab-dagar togs ut under 2023 och mäns uttag minskade*, pressmeddelande publicerat den 12 januari 2023, webbplats: www.forsakringskassan.se, hämtad den 24 februari 2024.

¹¹ Försäkringskassan, *Jämställd föräldraförsäkring. Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen*. Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg J. m.fl., 2013; Duvander A-Z. och Johansson M., 2012; ISF, Rapport 2012:4.

En studie som undersökte effekten av de reserverade månaderna på uttaget av föräldrapenning under barnets första två år visar att den första månaden bidrog till att pappor ökade sitt uttag med knappt 10 dagar och att mammor minskade sitt uttag med drygt 21 dagar. Den andra reserverade månaden bidrog till att pappor ökade sitt uttag med drygt 4 dagar och att förändringen för mammor inte var statistiskt signifikant.¹² Samma studie visar också att den tredje månaden bidrog till att pappor ökade sitt uttag med cirka 4 dagar och att mammor minskade sitt uttag med 7,5 dagar.¹³

Två andra studier har undersökt effekten av den första och den andra reserverade månaden på föräldrars uttag av föräldrapenning fram till att barnet är åtta år. Även dessa studier visar samma sak, nämligen att den första reserverade månaden hade en större effekt på pappors uttag av föräldrapenning än den andra reserverade månaden. Pappors uttag ökade med i genomsnitt 10 dagar efter den första månaden och med drygt 6 dagar efter den andra månaden. De visar också att mammors uttag minskade med cirka 25 dagar när den första reserverade månaden infördes, men ökade med cirka en vecka efter den andra månaden. Det förklaras av att föräldrapenningen förlängdes med 30 dagar samtidigt som den andra reserverade månaden infördes.¹⁴

I dessa två studier framkommer även att en större andel pappor började att ta ut dagar med föräldrapenning när den första reserverade månaden infördes. Den första månaden hade därmed en utjämnande effekt på uttaget av dagar med föräldrapenning mellan pappor i olika socioekonomiska grupper. Den andra månaden hade inte samma utjämnande effekt mellan pappor i olika grupper, utan bidrog i huvudsak till att de pappor som tidigare hade tagit en månad började ta ut flera dagar. Men gruppen pappor som inte tog ut någon föräldrapenning alls påverkades inte av den andra månaden i någon större utsträckning.¹⁵

Studien som undersöker effekten av den tredje reserverade månaden visar att den främst bidrog till en omfördelning av dagar med föräldrapenning från kvinnor till män. Men den tredje månaden påverkade inte de grupper av pappor som vanligen använder noll eller få dagar med föräldrapenning. De grupper som påverkades var främst

¹² Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

¹³ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

¹⁴ Duvander A-Z. och Johansson M., 2012; ISF, Rapport 2012:4.

¹⁵ Duvander A-Z. och Johansson M., 2012; ISF, Rapport 2012:4.

mammor och pappor med gymnasial utbildning och medelinkomster. Den tredje reserverade månaden ledde också till en något mer jämställd fördelning av föräldrars totala föräldraledighet (betald och obetald ledighet sammanlagt).¹⁶

De tidigare studierna av de reserverade månaderna visar att regeländringarna när det gäller den andra och den tredje reserverade månaden i huvudsak kom att påverka de grupper av föräldrapar där papporna redan innan respektive regeländring tog ut det antal föräldrapenningdagar som de äldre reglerna föreskrev.¹⁷ Vi kan därför förvänta oss att den tredje reserverade månaden i huvudsak har påverkat de grupper av föräldrapar där papporna innan regeländringen tog ut färre än 90 betalda dagar, men inte de grupper där papporna redan innan reformen tog ut minst 90 betalda dagar.

Vår studie i förhållande till andra studier

Tidigare studier har undersökt skillnader mellan olika grupper utifrån respektive förälders socioekonomiska situation eller hushållets sammanlagda inkomst.¹⁸ I vår studie tittar vi på mammans och pappans situation i förhållande till varandra (se bilaga 2). Det gör vi utifrån antagandet att bådas socioekonomiska situation samverkar när föräldrapar fattar gemensamt beslut om hur de ska fördela föräldraledigheten.¹⁹

Vår studie skiljer sig också från Försäkringskassans tidigare uppföljning av den tredje reserverade månaden. Den studien jämförde effekten av den tredje reserverade månaden med effekten av den första respektive andra reserverande månaden på kvinnors respektive mäns uttag av föräldrapenning under barnets första två år. Studien kompletterades även med en analys av effekten av den tredje reserverade månaden på kvinnors respektive mäns totala föräldraledighet och använde liknande metod och typ av urval som vi använder oss av.

¹⁶ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

¹⁷ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2; Duvander A-Z. och Johansson M., 2012; ISF, Rapport 2012:4.

¹⁸ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg, J. m.fl., 2013; ISF, Rapport 2012:4.

¹⁹ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

Vår studie kompletterar Försäkringskassans uppföljning och den tidigare kunskapen om den tredje reserverade månaden genom att vi har undersökt effekten av den tredje reserverade månaden ur flera olika perspektiv – effekten på mammors respektive pappors totala, betalda och obetalda föräldraledighet och hur föräldrapar fördelar ledigheten mellan sig. Vi har även undersökt om förhållandet mellan mammors respektive pappors obetalda och betalda föräldraledighet har förändrats efter att den tredje månaden infördes. Vi har dessutom undersökt om den tredje månaden har haft någon effekt på hur jämställt fördelad den totala föräldraledigheten och föräldrapars vab-dagar är.

1.2.3 Tidigare studier av de reserverade månadernas effekt på föräldrars uttag av vab-dagar

Endast några få studier har undersökt effekten av de reserverade månaderna på föräldrars fördelning av vab och ingen av dem har studerat effekten av den tredje reserverade månaden.

En studie visar att den första reserverade månaden inte hade någon effekt på pappors andel av vab under barnets första 8 år.²⁰ En annan studie visar att den första reserverade månaden ledde till att mammors uttag av vab minskade och att skillnaden mellan föräldrarnas vab-användande därmed minskade under barnets första 12 år. Samma studie visar också att den andra reserverade månaden inte hade någon statistiskt signifikant effekt på uttaget av vab under barnets första 10 år.²¹ Men den andra reserverade månaden bidrog till att både mammor och pappor ökade sitt uttag av vab när barnet var 2–7 år.

Att dessa studier kommer fram till olika resultat kan bero på skillnader i uppföljningsperiod och på hur effektstudierna är genomförda. Men oavsett tillvägagångssätt visar dessa studier att de reserverade månaderna har haft små effekter på fördelningen av vab på längre sikt.

Det är därför rimligt att anta att den tredje reserverade månaden inte har haft några större effekter på föräldrars fördelning av vab-dagar. Att föräldrars fördelning av vab-dagarna redan i dag är betydligt mer jämställd än fördelningen av föräldrapenningdagar pekar också mot

²⁰ Ekberg J. m.fl., 2013.

²¹ ISF, *Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen*. Rapport 2013:17.

att en utökning av reserverade dagar i föräldrapenningen troligen inte skulle påverka föräldrars fördelning av vab-dagar. Men eftersom det saknas kunskap om huruvida den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har haft någon effekt på föräldrars vab är det ändå relevant att undersöka detta samt även om effekten ser olika ut för olika grupper. Vi vill med denna undersökning bidra med mer kunskap om effekten av den tredje månaden i föräldrapenningen spiller över på hur föräldrar fördelar vab-dagarna mellan sig.

Andra studier om föräldrars uttag av vab-dagar

Det finns andra studier om hur föräldrar använder vab. En studie visar exempelvis att det finns ett tydligt samband mellan pappors uttag av föräldrapenning och pappors andel av vab-dagar. Pappor som tar ut flera dagar med föräldrapenning tar också ut en större del av vab-dagarna, men sambandet är inte nödvändigtvis kausalt.²²

En annan studie visar att fördelningen av vab samvarierar med fördelningen av hushållsarbete.²³ I studien tolkades detta som att användandet av vab kan ses som en indikator på just fördelningen av hushållsarbetet och således jämställdheten mellan föräldrarna.²⁴

Tidigare studier visar också att det finns skillnader mellan olika grupper både när det gäller hur föräldrar delar på vab eller om föräldrar tar ut vab över huvud taget. En studie visar att pappors del av föräldrars vab ökar ju mer ekonomiska resurser som mamman har.²⁵ En annan studie visar att föräldrar som tar ut mer vab under ett år delar mer lika på vab-dagarna, särskilt om kvinnan har högre inkomstnivå än mannen.²⁶

En studie som har undersökt vilka föräldrar som inte använder vab visar att föräldrar med låga inkomster eller föräldrar med låg utbildning har en lägre sannolikhet att ta ut vab.²⁷ Det förklaras med att dessa föräldrar har en svagare arbetsmarknadsanknytning än andra

²² Ekberg J. m.fl., 2013.

²³ Eriksson R. och Neramo M., Care for Sick Children as a Proxy for Gender Equality in the Family. *Social Indicators Research* 2010;97(3):341–356.

²⁴ Duvander A-Z. och Johansson M., 2019; ISF, Rapport 2013:17; Eriksson R. och Neramo M., 2010.

²⁵ Boye K., Can you stay home today? Parents' occupations, relative resources and division of care leave for sick children. *Acta Sociologica* 2015;58(4):357–370.

²⁶ Försäkringskassan, *Så delar föräldrar på vabben*. Korta analyser 2024:1.

²⁷ Försäkringskassan, *Föräldrar som inte vabbar*. Socialförsäkringsrapport 2013:6.

föräldrar. Men studien visar också att föräldrar med inkomster över ersättningstaket har en lägre sannolikhet att ta ut vab.²⁸

Det finns flera skäl till att föräldrar inte använder vab. En studie visar att föräldrar i genomsnitt tar ut vab-dagar för en tredjedel av barnens sjukfrånvarodagar.²⁹ För vissa grupper kan ett lågt uttag av vab bero på att de inte är berättigade till förmånen och för andra grupper kan ett lågt uttag bero på att de har andra lösningar än att avstå från arbete då barnen är sjuka. Hur många vab-dagar som används bör därför inte ses som en indikator på hur ofta barnet är sjukt.³⁰

1.3 Två olika lagar reglerar rätten till ledighet och ersättning

Rätten att vara ledig från arbetet för att vara föräldraledig eller för att tillfälligt vårda ett sjukt barn och möjligheten att få ersättning för detta regleras av två olika lagar. Den ena är föräldraledighetslagen (1995:584), som fastställer rätten att vara ledig från arbetet, och den andra är socialförsäkringsbalken (SFB), som reglerar möjligheten att få ersättning. I det här avsnittet beskriver vi kortfattat dessa regelverk. I bilaga 1 finns en mer utförlig beskrivning av regelverken.

1.3.1 En förälder har rätt att vara ledig från arbetet

En förälder har under barnets första 18 månader rätt att vara helt ledig från arbetet för att vara föräldraledig. Detta gäller oavsett om föräldern tar ut föräldrapenning eller inte. Om föräldern tar ut hel föräldrapenning har föräldern alltid rätt att vara helt ledig från arbetet även om barnet är äldre än 18 månader.³¹

En förälder har också rätt att vara ledig från arbetet för att vårda ett sjukt barn under den tid då föräldern får tillfällig föräldrapenning eller skulle haft rätt till tillfällig föräldrapenning.³²

²⁸ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2013:6.

²⁹ IFAU, *Familj och arbete under småbarnsåren. Hur använder föräldrar förskola och föräldraförsäkring?* Rapport 2018:24.

³⁰ IFAU, Rapport 2018:24.

³¹ 5 § föräldraledighetslagen (1995:584).

³² 3 § första stycket 5 och 8 § föräldraledighetslagen.

1.3.2 Föräldern kan få betald föräldraledighet

Ett villkor för att få föräldrapenning är att föräldern avstår från att arbeta för att ta hand om sitt barn.³³ För att en förälder ska ha rätt till hälften av dagarna med föräldrapenning krävs att föräldrparet har gemensam vårdnad om barnet.³⁴

För barn födda 2016 och senare har respektive förälder 195 dagar med föräldrapenning. Av dessa är 90 dagar reserverade. Dessa dagar kan inte överföras till den andra föräldern. De 195 dagarna är vanligen baserade på föräldrarnas inkomst. Utöver dessa 195 dagar har vardera föräldern också 45 dagar på så kallad lägstanivå, där ersättningen är 180 kronor per dag, oavsett föräldrarnas inkomst.³⁵

Om föräldern inte har rätt till en inkomstbaserad ersättning så kan föräldern i stället få föräldrapenning på grundnivå – 250 kronor per dag.³⁶ Fram till augusti 2022 gällde inte regeln om 90 reserverade dagar om ena eller båda föräldrarna fick föräldrapenning på grundnivå. Från och med augusti 2022 gäller regeln om de reserverade dagarna även för föräldrar som får föräldrapenning på grundnivå.³⁷

Föräldraledighetslagen och reglerna för föräldrapenning är i viss mån oberoende av varandra. Rätten till ledighet från arbete är mer generös i tid än antalet dagar med föräldrapenning. En förälder har rätt att vara ledig från arbetet under barnets första 18 månader, vilket är en längre tid än dagar med föräldrapenning. Det betyder att en förälder kan använda föräldraledigheten flexibelt genom att varva betald och obetald ledighet, och kan på så sätt vara hemma längre med sitt barn. Det innebär att den totala föräldraledigheten ofta är längre än antalet dagar med föräldrapenning.³⁸

1.3.3 Föräldrar kan också få tillfällig föräldrapenning

När en förälder är hemma från arbetet för att vårda ett sjukt barn kan föräldern få tillfällig föräldrapenning. Tillfällig föräldrapenning

³³ 12 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken (SFB).

³⁴ 12 kap. 14–15 §§ SFB.

³⁵ 12 kap. 12–24 §§ SFB; Övergångsbestämmelserna till lagen (2015:674) om ändring i socialförsäkringsbalken.

³⁶ 12 kap. 23 § andra stycket och 35 § 2 SFB.

³⁷ 12 kap. 17 § andra stycket SFB.

³⁸ ISF, *Vilka föräldrar använder obetald föräldraledighet? En analys av hur mammor och pappor kombinerar föräldrapenning och obetald föräldraledighet*. Rapport 2023:11.

kompenserar för förlorad arbetsinkomst när en förälder avstår från arbete för att vårda ett sjukt barn eller om den ordinarie vårdaren är sjuk.³⁹

Föräldrar kan få tillfällig föräldrapenning i 60 dagar per år och barn.⁴⁰ Ersättning kan lämnas under ytterligare 60 dagar, men inte om det rör sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare.⁴¹

Om barnet är yngre än 240 dagar lämnas förmånen endast om barnet har stadigvarande ordnad barnomsorg, till exempel dagbarnvårdare. Därutöver lämnas ersättning endast om barnet vårdas på sjukhus eller får likartad vård hemma.⁴²

Ett villkor för att få förmånen är att barnet bor i Sverige, och att föräldern arbetar i Sverige, samt att föräldern avstår från sitt arbete för att vårda barnet.⁴³ En förälder som är arbetslös kan ha rätt till tillfällig föräldrapenning om föräldern går miste om ersättning från a-kassa.⁴⁴ Men om den andra föräldern inte arbetar har ofta ingen av dem rätt till tillfällig föräldrapenning.⁴⁵ Det här innebär att vissa föräldrar inte kan använda förmånen.

1.4 Så har vi genomfört undersökningen

I det här avsnittet beskriver vi övergripande vilka data och vilken metod som vi har använt för att ta fram resultaten i rapporten. En mer detaljerad metodbeskrivning finns i bilaga 2.

1.4.1 Data och urval för våra analyser

Våra analyser i denna rapport bygger på data från Försäkringskassans databaser, där det finns uppgifter om exempelvis hur föräldrar tar ut föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning (vab) samt bakgrundsinformation om folkbokförda personer som kön, ålder, utbildningsnivå, inkomst och födelseregion.

³⁹ 13 kap. 2 § och 16 § SFB.

⁴⁰ 13 kap. 21 § första stycket och 25 § första stycket SFB.

⁴¹ 13 kap. 21 § andra stycket och 25 § andra stycket SFB.

⁴² 13 kap. 17 § SFB; Försäkringskassan, *Tillfällig föräldrapenning*. Vägledning 2016:2, version 9.

⁴³ 11 kap. 8 § och 13 kap. 2 § första stycket SFB.

⁴⁴ Försäkringskassan, Vägledning 2016:2, version 9.

⁴⁵ Prop. 1984/85:78, *om förbättringar inom föräldraförsäkringen, havandeskapspenningen och vissa regler inom sjukpenningförsäkringen*, s. 122.

Vi har utgått från alla barn som är födda i Sverige under åren 2014–2016. Vi har tittat på hur mammorna och papporna har använt föräldraledigheten – *betald*, *obetald* och *total* ledighet – under barnets första två år, samt hur de använt *vab-dagar* när barnet var 12–47 månader. När vi i den här rapporten säger *mamma* och *pappa* så syftar vi på barnets biologiska föräldrar.

Vi har gjort vissa avgränsningar

Flerbarnsfödslar, invandrade eller adopterade barn, ensamstående föräldrar och samkönade föräldrar ingår inte i vår undersökning. Det beror på att förutsättningarna och villkoren för att använda föräldrapenningen ser annorlunda ut för dessa grupper (se bilaga 2 för en mer utförlig beskrivning av våra avgränsningar).

Vi har också begränsat analyserna till barn där minst en av föräldrarna har tagit ut föräldrapenning under barnets första 12 månader. Dessutom ska ingen i föräldraparet ha använt föräldrapenning på grundnivå, eftersom dessa föräldrar inte berördes av att den tredje reserverade månaden infördes (se avsnitt 1.3.2). I våra analyser av pappans andel av föräldrarnas *vab-dagar* ska även minst en av föräldrarna ha använt *vab-dagar* när barnet är 12–47 månader.

1.4.2 Vår definition av föräldraledighet och *vab*

I vår undersökning har vi tittat på flera olika utfall:

- betald föräldraledighet
- obetald föräldraledighet
- total föräldraledighet
- pappans andel av föräldraparets sammanlagda betalda respektive totala föräldraledighet
- pappans andel av föräldraparets *vab-dagar*.

I rapporten används *föräldraledighet* och *ledighet* synonymt likaså *vab-dagar* och *vab*.

Betalad och obetalad föräldraledighet

Den *betalda* ledigheten är uttag av föräldrapenning i så kallade nettodagar. Om en förälder exempelvis har tagit ut två halvdagar med föräldrapenning motsvarar det en nettodag.

Den *obetalda* ledigheten är enkelt uttryckt ”glappet” mellan dagar då föräldrapar tar ut föräldrapenning. Detta glapp är vanligtvis lördag och söndag. Den obetalda ledigheten är en skattning som är baserad på mönstret för hur föräldrar tar ut föräldrapenning och det befintliga regelverket (se bilaga 2 för en mer detaljerad beskrivning). Då detta är en skattning kan det finnas en risk för att inte all obetalda föräldraledighet fångas upp eller att måttet fångar upp dagar då föräldern inte är ledig.

Total föräldraledighet är summan av den betalda och den obetalda ledigheten.

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Analysen av pappans andel av föräldraparets vab-dagar är baserad på hur många nettodagar med vab som mammorna respektive papporna tagit ut. Det innebär att två halva vab-dagar räknas som en nettodag. Vi har sedan beräknat hur stor del av föräldraparets totala antal vab-dagar som pappan har använt.

1.4.3 Så har vi mätt effekten av den tredje reserverade månaden

Införandet av den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen kan liknas vid ett naturligt experiment.⁴⁶ Vi har därför använt oss av en liknande analysstrategi som i tidigare studier som har utvärderat reformer inom föräldraförsäkringen.⁴⁷

Den tredje reserverade månaden infördes den 1 januari 2016. Det innebär att föräldrar som fick barn strax före och strax efter att den infördes omfattas av olika regler för hur de kunde ta ut föräldra-

⁴⁶ Rosenzweig M. A. och Wolpin K. I., 'Natural' natural experiments in economics. *Journal of Economic Literature* 2000;38(4):827–874.

⁴⁷ ISF, *Ökat uttag av dagar med föräldrapenning. En analys av införandet av en 4-årsgräns och uppdelning av dagar med olika ersättningsnivåer*. Rapport 2020:4; Duvander A-Z. och Johansson M., 2019; *Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2*; Ekberg J. m.fl., 2013; ISF, Rapport 2012:4.

penningen. Den här tydliga gränsen gör det möjligt att skatta vilken effekt den tredje reserverade månaden har haft på föräldrars föräldraledighet och på hur de tagit ut vab. Vi har skattat effekten av den tredje reserverade månaden genom att jämföra hur föräldrar som fick barn i januari–mars 2016 (*efter införandet*) har använt föräldraledighet och vab med föräldrar som fick barn oktober–december 2015 (*före införandet*).

En del av skillnaden mellan dessa två grupper kan bero på att föräldrar som får barn tidigt på året skiljer sig från föräldrar som får barn vid slutet av året. Tidigare studier har också visat att så är fallet.⁴⁸ För att ta hänsyn till detta har vi också tagit med föräldrar till barn födda under samma månader men året innan den tredje reserverade månaden infördes (se tabell B2). Denna analysstrategi brukar kallas för *difference-in-differences*.⁴⁹

Vi har genomfört våra analyser med linjära regressioner, där vi också har inkluderat en uppsättning kontrollvariabler (se bilaga 2 samt tabell B5 och tabell B6). Utifrån dessa analyser har vi skattat effekten av den tredje reserverade månaden.

I rapporten beskrivs effekten av den tredje månaden som att den har bidragit till att föräldrapar, eller olika grupper av föräldrapar, har förändrat hur de använder föräldraledigheten. Förändringen som beskrivs i den här rapporten är skillnaden mellan gruppen föräldrar som fick barn månaderna innan den tredje månaden infördes och gruppen föräldrar som fick barn månaderna efter den tredje månaden infördes. Det är alltså en genomsnittlig förändring som har skett på gruppnivå och inte en förändring för enskilda föräldrapar på individnivå.

För att lättare förstå hur stor effekten är i förhållande till hur många dagar som används illustrerar vi detta med de föräldrar som fick barn under 2015. Då får vi en bild av hur det såg ut för gruppen föräldrar som fick barn *före* införandet av den tredje reserverade månaden och hur det skulle ha sett ut för dessa föräldrar *efter* införandet av den tredje reserverade månaden om de hade omfattats av regeländringen (se bilaga 2).

⁴⁸ Dahlberg J. och Andersson G., Changing seasonal variation in births by sociodemographic factors: a population-based register study. *Human Reproduction Open* 2018;4:1–8.

⁴⁹ Angrist J. D. och Pischke J-S., *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*, 2009.

1.5 Rapportens innehåll

Rapporten är indelad i tre resultatkapitel och ett avslutande kapitel.

I kapitel 2 beskriver vi effekten av den tredje reserverade månaden på hur mammor och pappor använder betald, obetald och total föräldraledighet, samt hur föräldrapar fördelar föräldraledigheten mellan sig.

I kapitel 3 beskriver vi om införandet av den tredje reserverade månaden har påverkat hur olika grupper av mammor och pappor använder betald, obetald och total föräldraledighet.

I kapitel 4 beskriver vi om den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har haft någon effekt på hur föräldrapar fördelar dagar med tillfällig föräldrapenning (vab-dagar) och om införandet av den tredje reserverade månaden har påverkat olika grupper på olika sätt.

Kapitel 5 diskuterar rapportens huvudresultat, samt vilka slutsatser vi kan dra av resultaten.

2 Den tredje reserverade månadens effekt på föräldrars föräldraledighet

I det här kapitlet beskriver vi om införandet av den tredje reserverade månaden, som infördes den 1 januari 2016, har påverkat hur mammor och pappor kombinerar betald och obetald ledighet under barnets första två år. Vi har även undersökt hur föräldrapar fördelar föräldraledigheten mellan sig.

Vår analys visar följande:

- Föräldrars totala föräldraledighet har minskat med cirka fem dagar. Förändringen beror i huvudsak på att mammor har minskat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt nästan 10 dagar, medan pappor bara ökat sin föräldraledighet med i genomsnitt drygt 4 dagar.
- Mammors obetalda föräldraledighet har minskat med i genomsnitt cirka två dagar. Minskningen är i proportion till minskningen av den betalda ledigheten. Mammors obetalda ledighet motsvarar en tredjedel av deras totala ledighet både före och efter införandet av den tredje reserverade månaden.
- Pappors andel av föräldrars totala föräldraledighet har ökat med knappt en procentenhet. Sett i dagar har gapet mellan mammans totala ledighet och pappans totala ledighet minskat med i genomsnitt 14 dagar.

Vi inleder kapitlet med att ge en översiktlig bild av hur föräldrapar som fick barn åren före och året efter att den tredje reserverade månaden infördes använder betald och obetald föräldraledighet. Vi redogör även för hur stor andel av papporna till barn födda åren 2014–2016 som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning under barnets första två år. Därefter går vi över till att redogöra för de faktiska effekterna av att den tredje reserverade månaden infördes.

2.1 Föräldrar har ändrat hur de använder betald och total ledighet

Den översiktliga bilden visar att föräldrars totala föräldraledighet och hur de kombinerar betald och obetald ledighet under barnets första två år skiljer sig något när vi jämför föräldrar som fick barn 2014, 2015 och 2016. Vi ser framför allt att andelen pappor som tar ut 90 eller fler dagar med föräldrapenning har ökat och att färre pappor inte använder någon föräldrapenning alls.

2.1.1 Mammor tar ut mindre betald föräldraledighet och pappor använder mer total ledighet

När vi ser till de föräldrar som fick barn 2014–2016 kan vi notera att det skett en viss förändring i hur föräldrar fördelar föräldraledigheten i samband med att den tredje reserverade månaden infördes. Mammor tar framför allt ut färre betalda dagar och pappor använder mer total föräldraledighet.

Bland föräldrar som ingår i vår undersökning ser vi att mammor till barn födda 2016, alltså efter att den tredje reserverade månaden infördes, i genomsnitt använde 11 färre betalda dagar än mammor till barn födda 2015 och 14 färre betalda dagar än mammor till barn födda 2014.

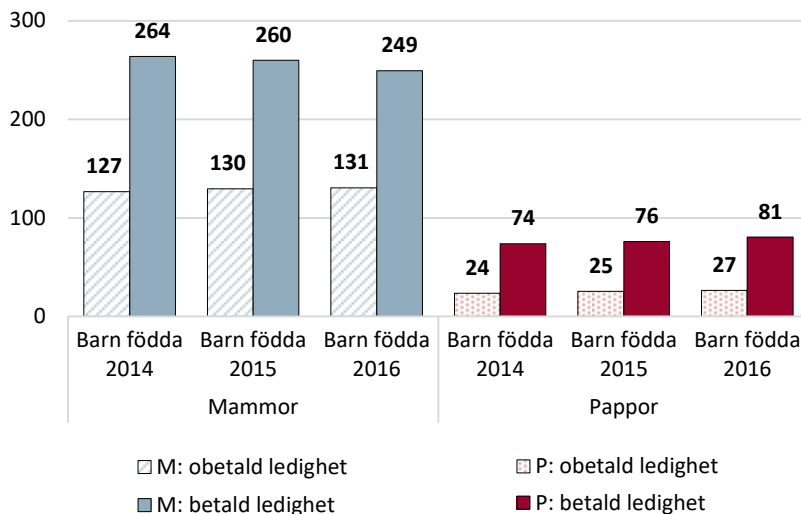
Mammor till barn födda 2016 använde något fler obetalda dagar än mammor till barn födda 2015 och 2014. Men skillnaden i obetald föräldraledighet är bara en dag mellan mammor till barn födda 2016 och mammor till barn födda 2015, och fyra dagar mellan mammor till barn födda 2016 och mammor till barn födda 2014 (figur 2).

Det är alltså en svag trend mot att mammor använder färre betalda men fler obetalda dagar, vilket också innebär att mammor till barn födda 2016 har minskat den totala ledigheten med 10 dagar jämfört med mammor till barn födda 2015 (figur 2).

Samtidigt som mammor har minskat den betalda och totala ledigheten så använder pappor mer total föräldraledighet.

Pappor till barn födda 2016 tog i genomsnitt ut 5 fler betalda dagar än pappor till barn födda 2015 och 7 fler betalda dagar än pappor till barn födda 2014. Skillnaden i den totala föräldraledigheten är 6 respektive 10 dagar (figur 2).

Figur 2 Mammors och pappors betalda och totala ledighet (i dagar) bland föräldrar till barn födda 2014–2016

Anm.: Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

2.1.2 Fler pappor tar ut minst 90 dagar

När vi jämför hur stor andel pappor som använder olika många dagar åren innan och året efter den tredje reserverade månaden infördes ser vi att andelen pappor som tar ut minst 90 dagar har ökat. Samtidigt har andelen pappor som tar ut få eller inga dagar med föräldrapenning minskat något.

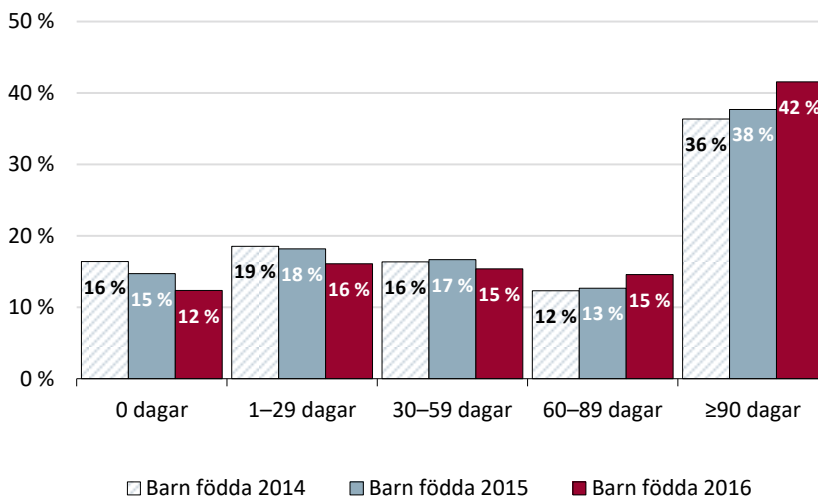
Den översiktliga bilden visar att det har skett en viss förändring i hur många dagar med föräldrapenning som pappor som fick barn 2014–2016 använder under barnets första två år.

När vi jämför pappor som fick barn åren före och året efter att 90 dagar reserverats för vardera föräldern ser vi att andelen som inte använder någon föräldrapenning har minskat. Även andelen pappor som använder 1–59 dagar har minskat. Samtidigt har andelen pappor som använder 60–89 dagar och minst 90 dagar ökat (figur 3).

Fler pappor använder alltså fler betalda dagar under barnets första två år efter att den tredje reserverade månaden infördes. Samtidigt är det

här en förändring som har pågått redan innan den tredje reserverade månaden infördes.⁵⁰ Men det tycks ändå som att andelen pappor som använder förhållandevis många dagar har ökat ytterligare efter att den tredje månaden infördes.

Figur 3 Andel pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning under barnets första två år

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Den översiktliga bilden visar alltså att mammor har minskat sin föräldraledighet samtidigt som pappor har ökat sin ledighet i samband med att den tredje reserverade månaden infördes. Gapet mellan hur mycket total föräldraledighet mammor respektive pappor använder verkar med andra ord ha minskat. För att fastställa att detta är en effekt av den tredje månaden har vi behövt undersöka detta på ett annat sätt, vilket vi redovisar i nästa avsnitt.

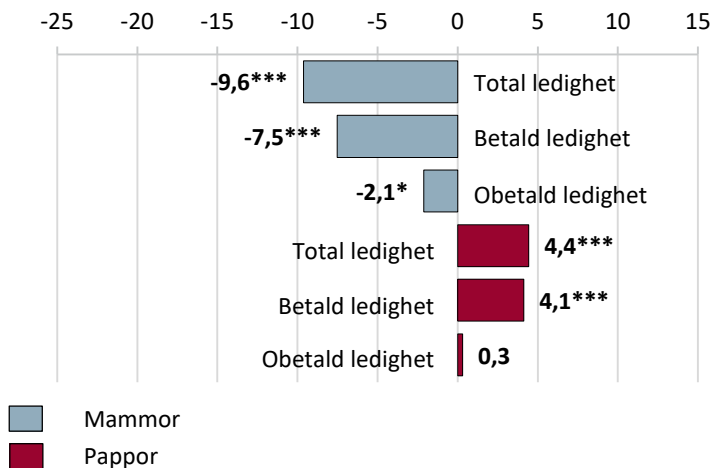
⁵⁰ ISF, *Pappor som inte använder föräldrapenningen. En analys av vilka pappor som tar ut noll eller få dagar med föräldrapenning och hur det har förändrats för barn födda åren 1994–2017*. Rapport 2021:12.

2.2 Mammor har minskat sin ledighet mer än vad pappor har ökat sin ledighet

I detta avsnitt redovisar vi vilken effekt som införandet av den tredje reserverade månaden har haft på mammors respektive pappors totala, betalda och obetalda föräldraledighet under barnets första två år. Den tredje reserverade månaden har bidragit till att föräldrapar är totalt föräldralediga något kortare tid. Det beror på att mammor minskat sin totala föräldraledighet mer än vad pappor har ökat sin totala ledighet.

För mammor har införandet av den tredje reserverade månaden bidragit till att de har minskat sin totala föräldraledighet med knappt 10 dagar, varav cirka 8 dagar betald ledighet och cirka 2 dagar obetald ledighet. För pappor är effekten av den tredje reserverade månaden att de har ökat sin totala ledighet med drygt 4 dagar vilket i stort sett enbart är betald ledighet (figur 4). Föräldrapar har därmed minskat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt drygt 5 dagar (tabell B8).

Figur 4 Effekten av den tredje reserverade månaden på mammors och pappors totala, betalda och obetalda föräldraledighet (i dagar)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. Figuren är baserad på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B8.

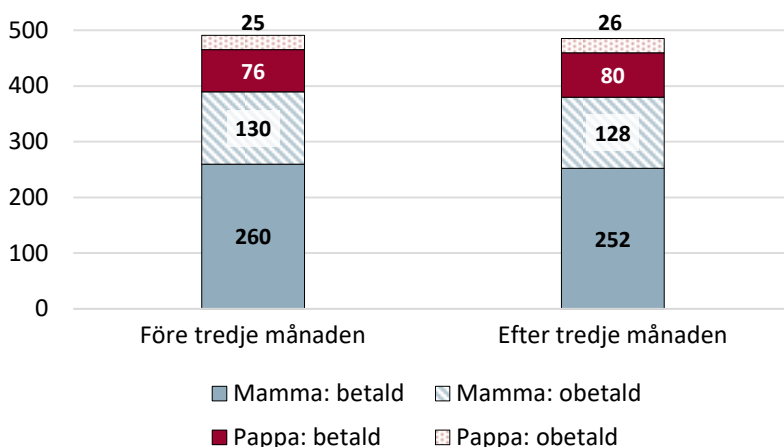
Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

2.2.1 Mammor använder i stort sett lika mycket obetald ledighet som tidigare

Mammor har i stort sett minskat de obetalda dagarna i proportion till deras minskning av de betalda dagarna.

Mammor har, som redan nämnts, minskat den obetalda ledigheten med i genomsnitt drygt 2 dagar (figur 4). För mammor som fick barn året innan den tredje månaden skulle det motsvara en minskning från 130 dagar till 128 dagar om de hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 5). För dessa mammor var i genomsnitt 33,3 procent av deras totala ledighet obetald innan den tredje månaden infördes och skulle ha varit 33,6 procent om de hade omfattats av den tredje reserverade månaden. Det har därmed inte skett någon större förändring i hur mycket obetald ledighet som mammor använder i förhållande till deras totala föräldraledighet.

Figur 5 Genomsnittligt antal betalda och obetalda dagar om föräldrar till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen

Anm.: Efter tredje månaden = medelvärde för Före tredje månaden (de som fick barn 2015) + effekten av införandet.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Inte helt oväntat ligger våra resultat i linje med Försäkringskassans tidigare studie när det gäller effekten av den tredje reserverade månaden på mammors och pappors uttag av betald föräldraledig-

heten.⁵¹ Detsamma gäller för pappors totala ledighet. Men i vår studie ser vi en större effekt av den tredje månaden på mammors totala föräldraledighet – nästan 10 dagar. Motsvarande effekt i Försäkringskassans studie var nästan 8 dagar.

En förklaring till att resultaten skiljer sig åt är att vi i våra analysmodeller tar hänsyn till andra bakgrundsfaktorer. Som ett exempel kan nämnas att Försäkringskassan har individspecifika faktorer i modellen, som mammans inkomst, mammans utbildning och om mamman är utrikes född eller inte. I vår analys har vi föräldraparspecifika faktorer, som mammans och pappans kombinerade inkomst, mammans och pappans kombinerade utbildning och om ena eller båda föräldrarna är inrikes eller utrikes född (se bilaga 2 *Variabler som ingår i analysen*). I vår analys ingår inte heller föräldrar som har använt föräldrapenning på grundnivå. Att ha föräldrapenning på grundnivå sammanfaller ofta med låga inkomster.⁵² ISF:s tidigare studie om den obetalda föräldraledigheten visade att mammor i föräldrapar där båda har låga inkomster använder föräldrapenning mer koncentrerat under barnets första två år och använder därmed färre obetalda dagar.⁵³

2.2.2 Gapet mellan mammors och pappors ledighet har minskat med cirka 14 dagar

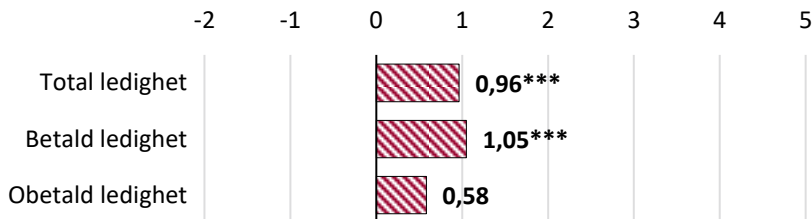
Jämställdheten, i form av hur stor *andel* av föräldrapars betalda och totala ledighet som pappan använder, har ökat med bara en procentenhet som en effekt av den tredje reserverade månaden. Effekten av den tredje månaden på pappors andel av föräldraparets obetalda ledighet är inte statistiskt signifikant (figur 6).

⁵¹ Försäkringskassan, *Jämställd föräldraförsäkring. Utvärdering av de reserverade månaderna i Föräldraförsäkringen*. Socialförsäkringsrapport 2019:2.

⁵² SOU 2017:101, *Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen*.

⁵³ ISF, *Vilka föräldrar använder obetald föräldraledighet? En analys av hur mammor och pappor kombinerar föräldrapenning och obetald föräldraledighet*. Rapport 2023:11.

Figur 6 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldrarens totala, betalda och obetalda föräldraledighet (i procentenheter)

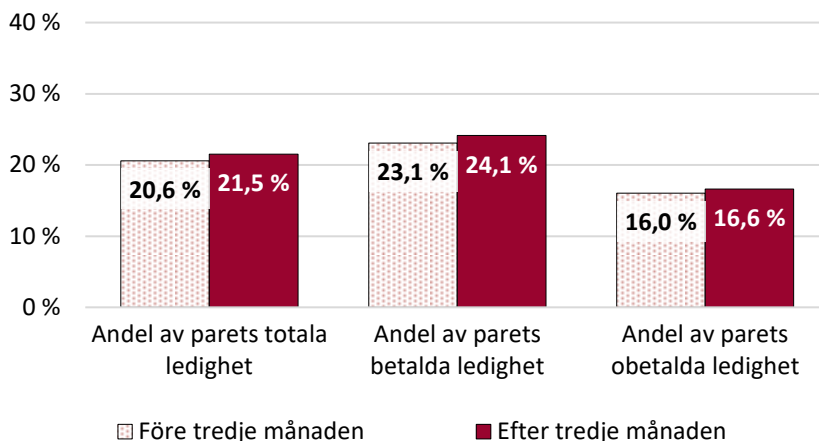
Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. Figuren är baserad på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B8.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

För pappor som fick barn året innan den tredje månaden infördes skulle effekten motsvara en ökning från 20,6 procent till 21,5 procent av föräldrarens totala ledighet, om dessa pappor hade omfattats av den tredje reserverade månaden. Det skulle också motsvara en ökning från 23,1 procent till 24,1 procent av föräldrarens betalda ledighet (figur 7).

Det är en blygsam ökning i procentenheter vilket kan förklaras av att effekten av den tredje reserverade månaden är större för mammorna, som generellt sett använder betydligt fler dagar än papporna.

Figur 7 Pappors genomsnittliga andel av föräldrparets ledighet, om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen

Anm.: P = pappa. *Efter tredje månaden* = medelvärde för *Före tredje månaden* (de som fick barn 2015) + *effekten av införandet*.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Om vi i stället ser till antal dagar har gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet minskat med i genomsnitt 14 dagar. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt 10 dagar samtidigt som pappor har ökat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt 4 dagar (figur 5). Som ett förtydligande kan nämnas att om en mamma minskar sin ledighet med en dag och pappan minskar sin ledighet med en dag så minskar gapet med två dagar.

2.3 Tredje månaden har inte påverkat pappor som inte tar ut föräldrapenning

Införandet av den tredje månaden har inte haft någon direkt effekt på andelen pappor som inte tar ut föräldrapenning. Den tredje månaden har däremot bidragit till att andelen pappor som tar ut fler än 60 dagar har ökat samtidigt som andelen som tar ut 1–59 dagar har minskat.

När vi gör en djupare analys och undersöker effekten av den tredje månaden på sannolikheten att en pappa tar ut ett visst antal med

föräldrapenning, ser vi att den tredje månaden inte har haft någon direkt effekt på andelen pappor som inte tar ut någon föräldrapenning. Det pekade också Försäkringskassans studie på.⁵⁴

Vi ser också att den tredje månaden inte heller har haft någon direkt effekt på andelen pappor som inte tar ut föräldrapenning för någon av de grupper som vi har tittat på (figur B4–figur B6). Men andelen pappor som inte tar ut någon betald ledighet varierar mellan grupper. Pappor i par där båda eller bara mamman har låg utbildning, pappor i par där båda eller bara pappan har låg inkomst och pappor i par där båda eller bara pappan är utrikes född är överrepresenterade bland de föräldrapar där pappan inte tar ut någon betald ledighet alls (figur B7).⁵⁵

Den tredje reserverade månaden har, inte helt oväntat, bidragit till att andelen pappor som tar ut minst 60 dagar har ökat, och framför allt att andelen som tar ut minst 90 dagar med föräldrapenning har ökat. Effekten på andelen som tar ut 90 dagar motsvarar en ökning på 4 procentenheter (figur 8). För pappor till barn födda året innan den tredje månaden infördes skulle det motsvara en ökning av andelen som använder minst 90 dagar från 38 procent till 42 procent om dessa pappor hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 9).

Samtidigt har andelen pappor som tar ut 1–59 dagar minskat som en följd av att den tredje reserverade månaden infördes. Effekten på andelen som tar ut 1–29 dagar är att den har minskat med 2,7 procentenheter och att andelen som tar ut 30–59 dagar med föräldrapenning har minskat 2 procentenheter (figur 8).

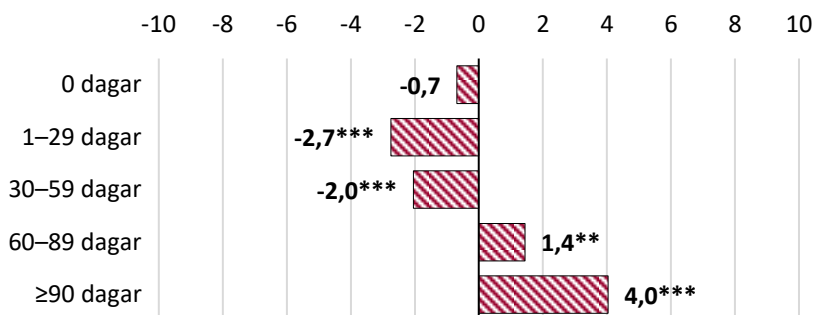
Andelen pappor som använder få dagar med föräldrapenning har minskat, både när det gäller samtliga pappor och när det gäller samtliga grupper av pappor i vår undersökning. Det kan kopplas till en mer generell trend att fler pappor tar ut mer av föräldrapenningen. Det ser vi även i ISF:s tidigare rapport om pappor som inte använder föräldrapenning.⁵⁶

⁵⁴ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

⁵⁵ Se även ISF, Rapport 2021:12.

⁵⁶ ISF, Rapport 2021:12.

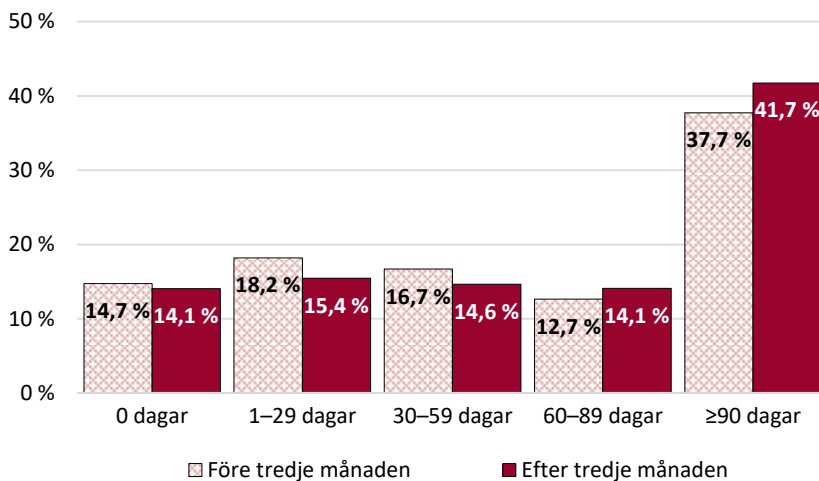
Figur 8 Effekten av den tredje reserverade månaden på andelen pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning (i procentenheter)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Figuren är baserad på linjära sannolikhetsmodeller som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B12.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Figur 9 Genomsnittlig andel pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning, om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen

Anm.: Efter tredje månaden = medelvärde för Före tredje månaden (de som fick barn 2015) + effekten av införandet.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

3 Den tredje reserverade månadens effekt på olika grupper av föräldrar

I det här kapitlet redovisar vi hur den tredje reserverade månaden har påverkat föräldraledigheten för olika grupper av mammor och pappor utifrån föräldraparens utbildning, inkomst och om föräldraparet är inrikes eller utrikes födda. Vi fokuserar i huvudsak på mammors respektive pappors totala ledighet. Men vi har också tittat på hur förhållandet mellan mammors totala ledigheten och deras obetalda ledigheten har förändrats samt hur gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har förändrats.

Vår analys visar följande:

- I samtliga grupper har den tredje reserverade månaden främst bidragit till att mammor har minskat sin totala ledighet. Pappor har inte ökat sin betalda och totala ledighet i samma utsträckning som mammor har minskat sin betalda och totala ledighet.
- Den tredje reserverade månaden har haft större effekt för föräldrar där mamman eller båda har låg utbildning än för de föräldrar där båda har hög utbildning.
 - Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad. För de flesta utbildningsgrupperna har mammor minskat den obetalda ledigheten i proportion till sin betalda ledighet.
 - Gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 25 dagar i föräldrapar där bara mamman har låg utbildning. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med i genomsnitt cirka 16 dagar samtidigt som pappor har ökat sin ledighet med knappt 9 dagar.

- Den tredje reserverade månaden har haft större effekt för föräldrapar där bara mamman har låg inkomst än för övriga inkomstgrupper.
 - Mammors obetald ledighet är i stort sett oförändrad. För de flesta inkomstgrupperna har mammor minskat den obetalda ledigheten i proportion till sin betalda ledighet.
 - Gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 27 dagar i par där bara mamman har en låg inkomst. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med i genomsnitt cirka 17 dagar samtidigt som pappor har ökat sin ledighet med 10 dagar.
- Den tredje reserverade månaden har haft större effekt för föräldrapar där båda är inrikes födda än för övriga föräldrapar.
 - Mammor i föräldrapar där båda är inrikes födda har minskat sin obetalda ledighet i proportion till minskningen av den betalda ledigheten. Men mammor i föräldrapar där båda är utrikes födda har ökat sin obetalda ledighet. Men ökningen är inte statistiskt signifikant.
 - Gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 17 dagar i par där båda är inrikes födda. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med i genomsnitt cirka 11 dagar samtidigt som pappor har ökat sin ledighet med 6 dagar.

3.1 Större effekt för föräldrar där mamman eller båda har låg utbildning

Införandet av den tredje reserverade månaden har inte bidragit till att pappor har ökat sin betalda eller totala föräldraledighet i samma utsträckning som mammor har minskat sin betalda eller totala föräldraledighet. Så ser det ut för samtliga utbildningsgrupper. Vi ser att den tredje månaden i huvudsak har bidragit till att mammor har minskat sin totala föräldraledighet, särskilt bland föräldrapar där bara mamman eller båda föräldrarna har låg utbildning. I samtliga

utbildningsgrupper har mammor minskat sin totala ledighet mer än vad papporna har ökat sin totala ledighet.

Effekten av den tredje reserverade månaden på mammors totala föräldraledighet är större för mammor i föräldrapar där bara mamman har låg utbildning (högst gymnasial utbildning) eller där båda föräldrarna har låg utbildning. Dessa grupper av mammor har minskat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt mellan 16,3 respektive 13,9 dagar. Den största delen av den minskningen beror på att dessa mammor har minskat den betalda föräldraledigheten (figur 10). Detta är också grupper där mammors totala ledighet, innan införandet av den tredje månaden, var längre än bland mammor i föräldrapar där båda har hög utbildning (figur 11).

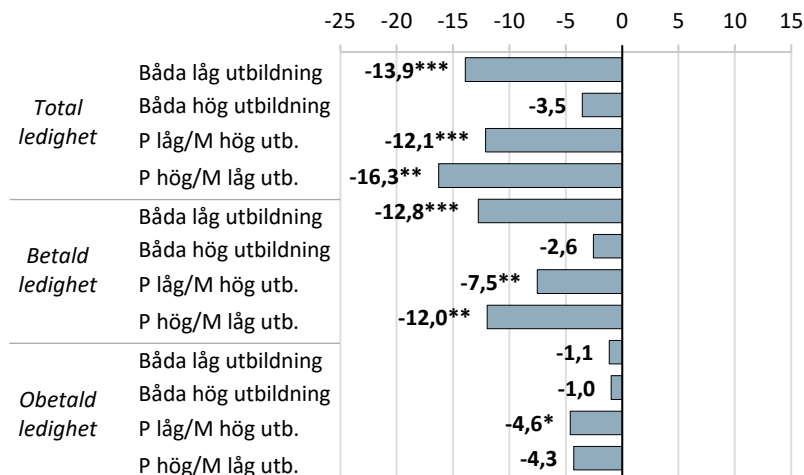
För pappor har den tredje reserverade månaden haft en större effekt för de i föräldrapar där båda eller bara pappan har låg utbildning. I dessa grupper har pappor ökat sin totala föräldraledighet med mellan 6,1 och 8,1 dagar. Pappor i dessa grupper, som fick barn innan den tredje månaden, var totalt föräldralediga färre dagar än pappor i föräldrapar där båda har hög utbildning (figur 11). För övriga grupper av pappor är effekten på pappors totala ledighet inte statistiskt signifikant (figur 10).

Den tredje reserverade månaden har inte haft någon statistiskt signifikant effekt för föräldrapar där båda har hög utbildning (figur 10). Det beror troligen till stor del på att nästan 60 procent av papporna i den utbildningsgruppen, som fick barn under 2015, tog ut minst 90 betalda dagar redan innan den tredje reserverade månaden infördes (figur B7a).

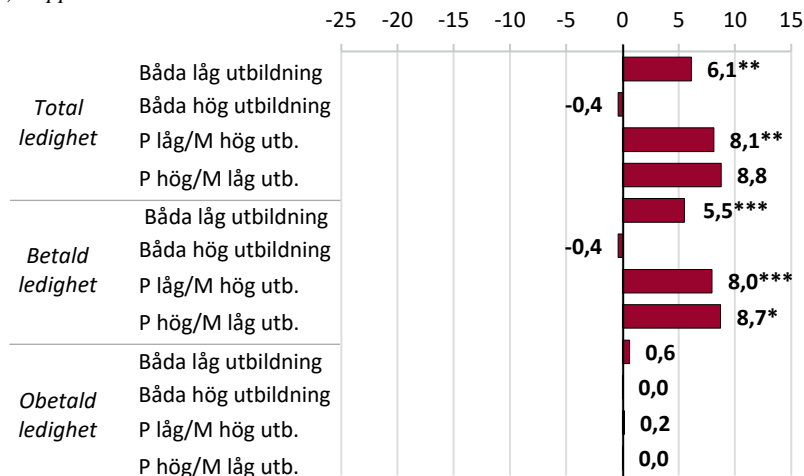
Att effekten är tydligare för föräldrapar där båda eller ena föräldern har låg utbildning kan kopplas till att det var mindre vanligt att pappor i dessa grupper tar ut många betalda dagar. Innan den tredje reserverade månaden infördes var det 22–36 procent av dessa pappor som tog ut minst 90 betalda dagar (figur B7a). I dessa utbildningsgrupper har den tredje reserverade månaden ökat den andelen med cirka 6 procent (figur B4).

Figur 10 Effekten av den tredje reserverade månaden på mammors och pappors totala, betalda och obetalda föräldraledighet (i dagar), uppdelat på parets utbildning

a) *Mammor*

b) *Pappor*

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. M = mamma; P = pappa. Låg utbildning = högst gymnasial utbildning; Hög utbildning = eftergymnasial utbildning. Figureerna är baserade på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B9.

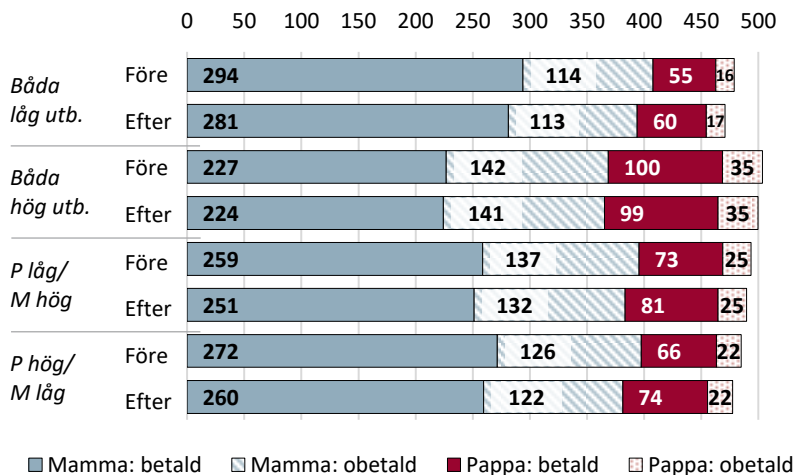
Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

3.1.1 Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad för de flesta utbildningsgrupperna

Den tredje månaden har inte påverkat mammors och pappors obetalda föräldraledighet i någon större utsträckning. För de flesta utbildningsgrupperna har mammors obetalda ledighet minskat i proportion till den betalda ledigheten.

Tredje månaden har inte haft någon statistisk signifikant effekt på mammors respektive pappors obetalda ledighet, förutom för mammor i par där bara pappan har låg utbildning. I den gruppen har mammorna minskat den obetalda ledigheten med i genomsnitt 4,6 dagar och även minskat den betalda med 7,5 dagar. Samtidigt har papporna i samma grupp ökat sin totala ledighet med cirka 8 dagar (figur 10). Det är också i denna utbildningsgrupp som vi ser en tydlig ökning av andelen pappor som tar ut minst 60 betalda dagar (figur B4).

Figur 11 Genomsnittligt antal betalda och obetalda dagar om föräldrar till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på parets utbildning

Anm.: M = mamma; P = pappa. Låg utbildning = högst gymnasial utbildning; Hög utbildning = eftergymnasial utbildning. Efter tredje månaden = medelvärde för Före tredje månaden (de som fick barn 2015) + effekten av införandet.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

När vi tittar på mammor som fick barn året innan den tredje månaden infördes ser vi att för de par där bara pappan har låg utbildning utgör mammors genomsnittliga obetalda ledigheten 137 dagar. Det motsvarar knappt 34,6 procent av mammors totala ledighet och så skulle det också sett ut om den här gruppen mammor hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 11).

För gruppen mammor i föräldrapar där båda har låg utbildning använde mammor i genomsnitt 114 obetalda dagar och de skulle ha använt ungefär lika många obetalda dagar om den gruppen hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 11). I och med att mammor i denna grupp har minskat den betalda ledigheten med knappt 13 dagar förändras också förhållandet mellan den betalda och obetalda ledigheten något. För dessa mammor motsvarade den obetalda ledigheten i genomsnitt 27,9 procent av deras totala ledighet och skulle ha varit 28,6 procent om den gruppen hade omfattats av den tredje reserverade månaden.

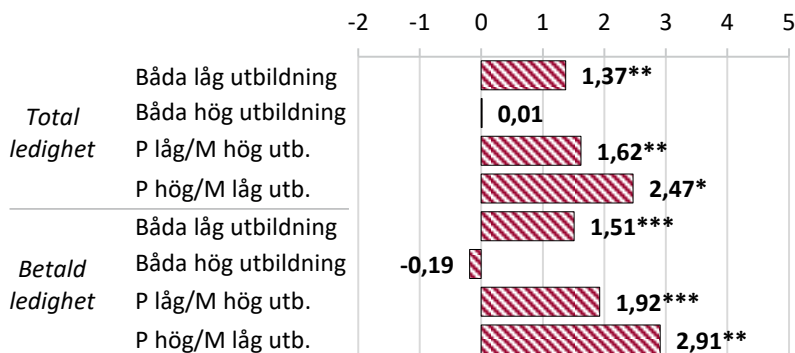
För gruppen mammor i föräldrapar där båda har hög utbildning använde mammor i genomsnitt 142 obetalda dagar och de skulle ha använt ungefär lika många obetalda dagar om den gruppen hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 11). För dessa mammor motsvarade den obetalda ledigheten 38,5 procent av deras totala ledighet, och andelen skulle i stort sett vara den samma om den här gruppen mammor hade omfattats av den tredje reserverade månaden.

Vi kan också notera att mammors och pappors sammanlagda totala föräldraledighet är något längre bland föräldrapar där båda har hög utbildning än bland föräldrapar där båda har låg utbildning. Den skillnaden skulle ha ökat med några dagar om dessa föräldrar hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 11). Det beror framför allt på att införandet av den tredje månaden har bidragit till att mammor i föräldrapar med låg utbildning har minskat sin totala ledighet med i genomsnitt nästan 14 dagar, vilket är mer än dubbelt så mycket jämfört med vad papporna i samma grupp har ökat sin totala ledighet (figur 10).

3.1.2 Gapet har minskat med 25 dagar i föräldrapar där mamman har låg utbildning

Den tredje månaden har bidragit till att pappor i de flesta utbildningsgrupperna har ökat sin andel av föräldraparets sammanlagda totala föräldraledighet. Samtidigt har gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet minskat som mest med 25 dagar bland föräldrapar där bara mamman har låg utbildning.

Figur 12 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldraparets totala och betalda ledighet, uppdelat på parets utbildning (i procentenheter)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. M = mamma; P = pappa. Låg utbildning = högst gymnasial utbildning; Hög utbildning = eftergymnasial utbildning. Figuren är baserad på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B9.

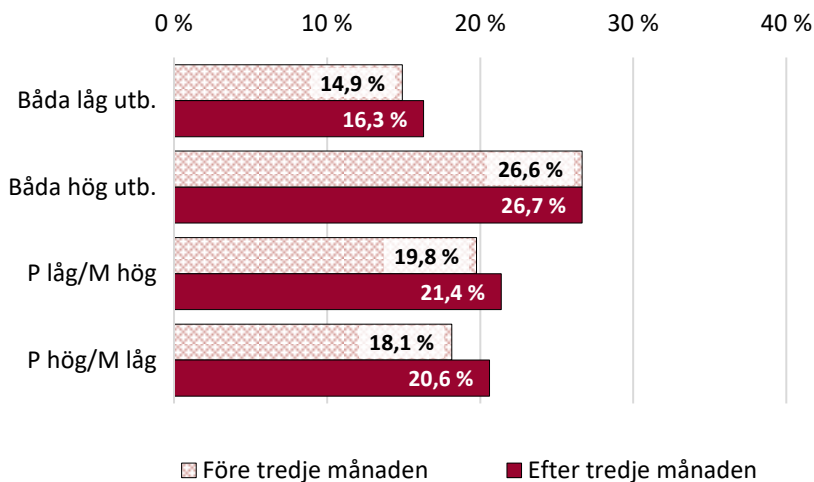
Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Det är framför allt bland pappor i par där föräldrarna har olika utbildning men även i par där båda har låg utbildning som pappor har ökat sin andel av föräldraparets totala ledighet. Ökningen i dessa grupper är i genomsnitt 1,4–2,5 procentenheter. Störst ökning av pappans andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet ser vi bland pappor i föräldrapar där bara mamman har låg utbildning (figur 12). I den gruppen skulle pappans andel av parets sammanlagda totala ledighet ha ökat från 18,1 procent till 20,6 procent om de pappor som fick barn 2015 hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 13).

När vi ser till antalet dagar har gapet mellan mammors totala föräldraledighet och pappors totala föräldraledighet minskat med i genomsnitt 20–25 dagar. Det är en följd av att mammor har minskat sin totala ledighet med fler dagar än vad papporna har ökat sin totala ledighet. För föräldrapar där bara mamman har låg utbildning, där gapet har minskat mest, har mammor minskat sin totala ledighet med i genomsnitt 16,3 dagar samtidigt som pappor har ökat sin totala ledighet med i genomsnitt 8,8 dagar (figur 10).

Det är bland föräldrapar där bara mamman har låg utbildning som gapet mellan mammors totala föräldraledighet och pappors totala föräldraledighet har minskat mest (figur 11). Det är också i den utbildningsgruppen som den tredje reserverade månaden har haft störst effekt på andelen pappor som tog ut minst 90 betalda dagar (se figur B4 och figur B7a).

Figur 13 Pappors genomsnittliga andel av föräldraparets totala ledighet, om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på parets utbildning

Anm.: P = pappa. Låg utbildning = högst gymnasial utbildning; Hög utbildning = eftergymnasial utbildning. *Efter tredje månaden* = medelvärde för *Före tredje månaden* (de som fick barn 2015) + *effekten av införandet*.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Den tredje månaden har haft en något större effekt på pappors andel av föräldraparets sammanlagda betalda ledighet än på föräldraparets

sammanlagda totala ledighet för de flesta utbildningsgrupperna (figur 12).

Det kan också nämnas att den tredje reserverade månaden inte har haft någon statistiskt signifikant effekt på pappor i föräldrapar där båda har hög utbildning. Det kan, som vi redan nämnt, förklaras av att fler än hälften av papporna i den utbildningsgruppen, som fick barn under 2015, tog ut minst 90 betalda dagar redan innan den tredje reserverade månaden infördes (figur B7a).

Resultatet i vår undersökning skiljer sig något från Försäkringskassans tidigare studie av effekten av den tredje reserverade månaden. Försäkringskassans studie visade att införandet av den tredje månaden påverkade mammor respektive pappor med gymnasial utbildning, men inte de med för- eller eftergymnasial utbildning.⁵⁷ Att resultatet i vår undersökning skiljer sig från de i Försäkringskassans studie kan bero på att studierna har genomförts på olika sätt. Försäkringskassans studie fångade upp effekten av den tredje månaden på mammor och pappor utifrån deras individuella utbildningsnivå som hade delats upp i tre grupper (förgymnasial utbildning, gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning).⁵⁸ I vår undersökning har vi tittat på föräldraparets kombinerade utbildningsnivå och där ingår både förgymnasial och gymnasial utbildning i gruppen låg utbildning.

3.2 Större effekt bland föräldrar där mamman har låg inkomst

Införandet av den tredje reserverade månaden har inte bidragit till att pappor har ökat sin betalda eller totala föräldraledighet i samma utsträckning som mammor har minskat sin betalda eller totala föräldraledighet. Så ser det ut för samtliga inkomstgrupper. Vi ser också att införandet av den tredje reserverade månaden har haft störst effekt för mammor i par där bara mamman har låg inkomst.

Vi har studerat mammans och pappans inkomst utifrån tre jämnstora grupper – låg, medel och hög inkomst – för mammorna respektive papporna. Vi har sedan kombinerat dessa grupper för att fånga upp

⁵⁷ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

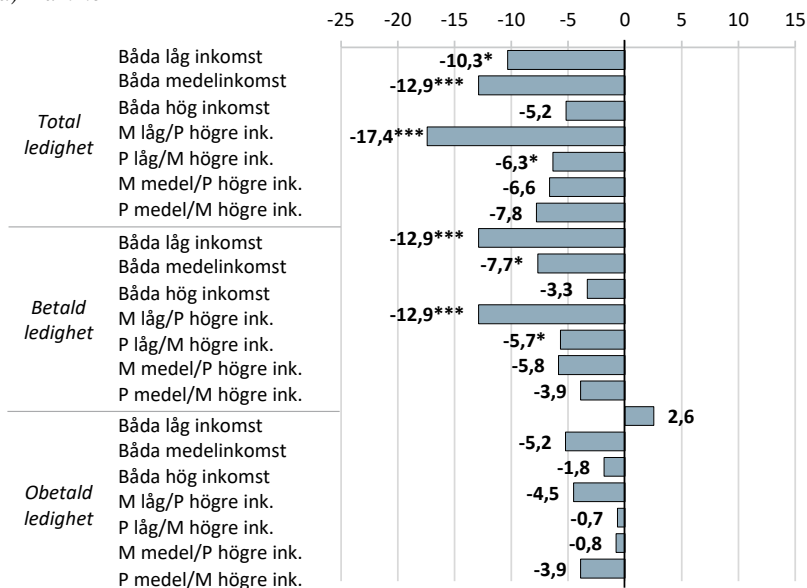
⁵⁸ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

föräldrparets inkomstnivå i förhållande till varandra. I tre kategorier tillhör mamman och pappan grupper med samma benämning. I fyra av kategorierna tillhör mamman och pappan olika grupper. Där använder vi begreppet högre inkomst som betyder att den föräldrarns inkomst tillhör en högre inkomstgrupp än den andra föräldrarns inkomstgrupp. Se bilaga 2 *Variabler som ingår i analysen* och tabell B3 för en detaljerad beskrivning av föräldrparets inkomst.

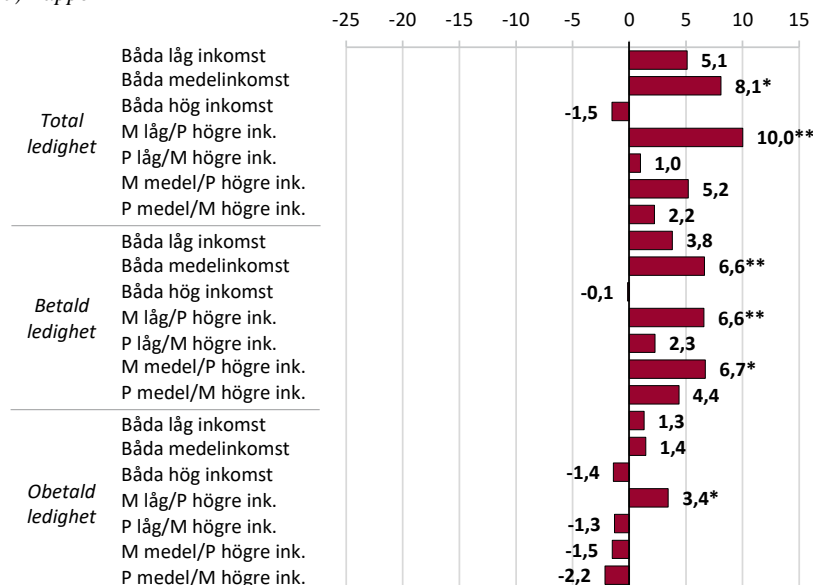
Effekten av den tredje reserverade månaden på mammors totala föräldraledighet är större för mammor i föräldrapar där båda eller ena föräldern har låg inkomst eller där båda har medelinkomst. För dessa grupper har den tredje månaden bidragit till att mammors totala ledighet har minskat med mellan 6,3 och 17,4 dagar. Effekten är störst för mammor i par där bara mamman har låg inkomst (figur 14).

Figur 14 Effekten av den tredje reserverade månaden på mammors och pappors totala, betalda och obetalda föräldraledighet (i dagar), uppdelat på parets inkomst

a) Mammor

b) Pappor

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. M = mamma; P = pappa. Inkomst (ink.) är indelad i tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) baserad på mammors respektive pappors inkomstfördelning bland de som ingår i analysen. Figurerna är baserade på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B10.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

För pappor är effekten av att den tredje månaden infördes störst för pappor i föräldrapar där mamman har låg inkomst och pappan en högre inkomst. Där har pappor ökat sin totala föräldraledighet med 10 dagar, varav knappt 7 dagar är betald ledighet och drygt 3 dagar är obetald ledighet. Vi ser även att den tredje månaden har påverkat pappor i föräldrapar där båda har medelinkomst. Där har pappor ökat sin totala ledighet med 8 dagar (figur 14).

Den tredje reserverade månaden har inte haft någon statistiskt signifikant effekt för föräldrapar där båda har hög inkomst (figur 14). Det kan förklaras av att fler än hälften av papporna i den inkomstgruppen, som fick barn under 2015, tog ut minst 90 betalda dagar redan innan den tredje reserverade månaden infördes (figur B7b). Effekten är också tydligast för föräldrapar där bara mamman eller båda föräldrarna har låg inkomst och där båda har medelinkomst, vilket till viss del kan bero på att majoriteten av papporna i dessa

grupper tog ut färre än 90 betalda dagar innan den tredje reserverade månaden infördes (figur B7b). I dessa inkomstgrupper har den tredje reserverade månaden ökat andelen pappor som tar ut minst 90 dagar med 4,5–5,6 procent (figur B5).

3.2.1 Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad för de flesta inkomstgrupperna

Den tredje månaden har inte påverkat mammors och pappors obetalda föräldraledighet i någon större utsträckning. För de flesta inkomstgrupperna har mammor minskat den obetalda ledigheten i proportion till deras betalda ledighet.

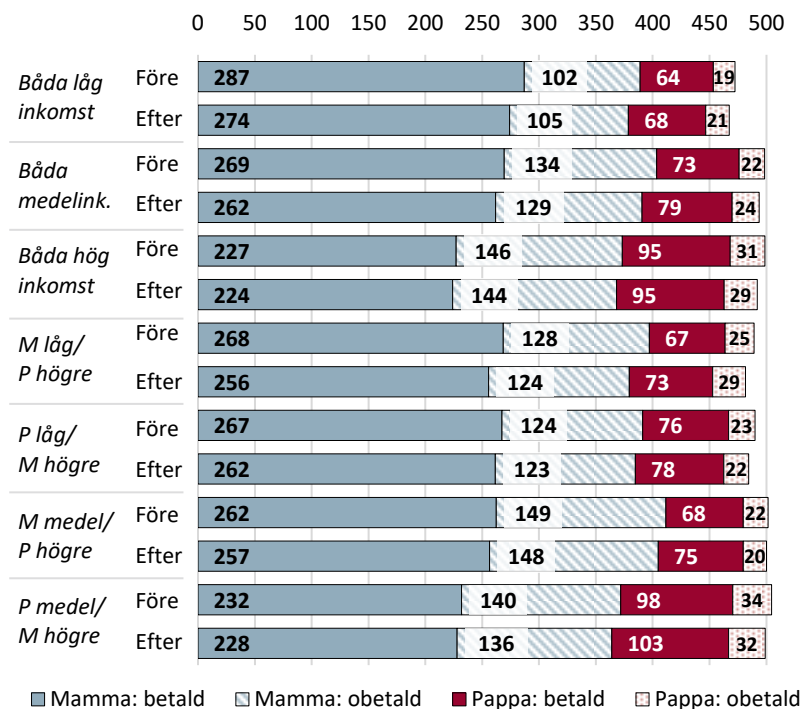
Införandet av den tredje månaden har inte haft någon statistisk signifikant effekt på hur mycket obetald ledighet som mammor använder. Effekten på mammors totala ledighet beror i huvudsak på att de har minskat den betalda ledigheten (figur 14).

När vi tittar på mammor som fick barn året innan den tredje månaden infördes ser vi en tendens till att den obetalda ledigheten ökar med nästan tre dagar för gruppen mammor i par där båda har låg inkomst, men resultatet är inte statistiskt signifikant. För den här gruppen av mammor skulle den obetalda ledigheten öka från 102 dagar till 105 dagar om de hade omfattats av regeländringen (figur 15). Det innebär att andelen obetald ledighet av dessa mammors totala ledighet skulle öka från 26 procent till cirka 28 procent. Att andelen ökar kan förklaras av att dessa mammor har minskat sin betalda ledighet med i genomsnitt 13 dagar men samtidigt ökat sin obetalda ledighet med några dagar, även om den ökningen inte är statistiskt signifikant (figur 14). Det är också i denna inkomstgrupp som en förhållandevis stor andel av papporna, 23 procent, inte använder någon betald ledighet alls både före och efter att den tredje månaden infördes (figur B5).

För gruppen mammor i par där båda har hög inkomst skulle den obetalda ledigheten minska från 146 dagar till 144 dagar om de hade omfattats av den tredje månaden (figur 15). Det innebär att andelen obetald ledighet av dessa mammors totala ledighet skulle vara oförändrad på 39 procent. För gruppen mammor i par där båda har medelinkomst skulle den obetalda ledigheten också minska från 134 dagar till 129 dagar om de hade omfattats av den tredje månaden

(figur 15). Det betyder att andelen obetald ledighet av dessa mammors totala ledighet skulle vara oförändrad på 33 procent. Att andelen obetald ledighet är oförändrad för dessa två grupper av mammor beror på att antalet obetalda dagar minskas i proportion till minskningen av de betalda dagarna.

Figur 15 Genomsnittligt antal betalda och obetalda dagar om föräldrar till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på parets inkomst

Anm.: M = mamma; P = pappa. Inkomst (ink.) är indelad i tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) baserad på mammors respektive pappors inkomstfördelning bland de som ingår i analysen. Efter tredje månaden = medelvärde för *Före* tredje månaden (de som fick barn 2015) + *effekten av införandet*.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Införandet av den tredje månaden har inte heller haft någon statistisk signifikant effekt på hur mycket obetald ledighet som pappor använder, med undantag för pappor i föräldrapar där bara mamman har låg utbildning. För den gruppen ökar antalet obetald ledighet med

i genomsnitt 3,4 dagar samtidigt som den totala ledigheten ökar med i genomsnitt 10 dagar, vilket är den tydligaste effekten för de olika inkomstgrupperna (figur 14).

I de flesta inkomstgrupper har mammor minskat sin totala föräldraledighet mer än vad papporna har ökat sin ledighet. Vi ser också att mammors och pappors sammanlagda totala föräldraledighet är något kortare bland föräldrapar där båda har låg inkomst än bland föräldrapar där båda har medelinkomst eller där båda har hög inkomst. Så ser det ut för föräldrapar som fick barn året före införandet av den tredje reserverade månaden och så skulle det även se ut om dessa hade omfattats av regeländringen (figur 15).

3.2.2 Gapet har minskat med 27 dagar i föräldrapar där mamman har låg inkomst

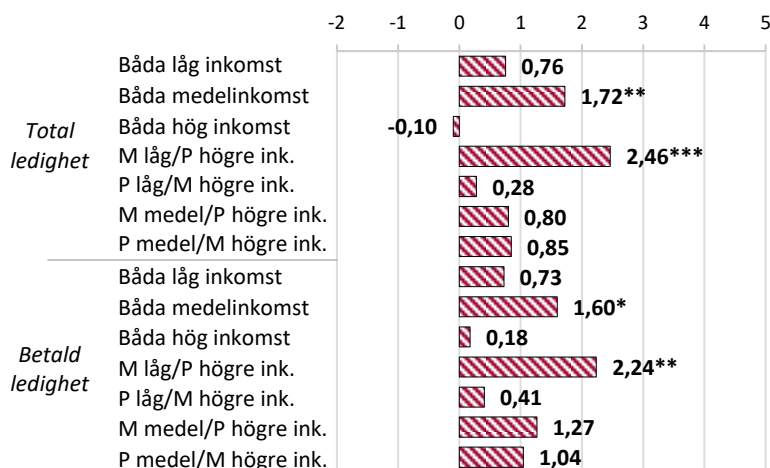
Införandet av den tredje reserverade månaden har bidragit till att pappors andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet har ökat mest bland pappor i par där bara mamman har låg inkomst. För den inkomstgruppen ser vi också att gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 27 dagar.

Störst ökning av pappans andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet ser vi bland pappor i föräldrapar där bara mamman har låg inkomst. För den gruppen är effekten av den tredje reserverade månaden på pappans andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet 2,5 procentenheter (figur 16). I den gruppen skulle pappors andel av parets sammanlagda totala ledighet ha ökat från 19,3 procent till 21,8 procent om de pappor som fick barn 2015 hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 17). Om vi ser till antalet dagar skulle gapet mellan mammors totala föräldraledighet och pappors totala föräldraledighet ha minskat med i genomsnitt 27 dagar. Det beror på att mammorna har minskat sin totala ledighet med drygt 17 dagar och att papporna har ökat sin totala ledighet med 10 dagar (figur 15). Det är också i den inkomstgruppen, föräldrapar där bara mamman har låg inkomst, som den tredje reserverade månaden har haft störst effekt på andelen pappor som innan införandet tog ut förhållandevis få betalda dagar (se figur B5 och figur B7b).

För pappor i par där båda har medelinkomst har pappans andel av föräldraparets totala ledighet ökat med 1,7 procentenheter (figur 16).

I den gruppen skulle pappors andel av parets sammanlagda totala ledighet ha ökat från 18,8 procent till 20,5 procent om de pappor som fick barn 2015 hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 17). Sett till antal dagar skulle gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med i genomsnitt 21 dagar. Det beror på att mammorna har minskat sin totala ledighet med 13 dagar och att papporna har ökat sin totala ledighet med 8 dagar mer (figur 15).

Figur 16 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldrparets totala och betalda ledighet, uppdelat på parets inkomst (i procentenheter)

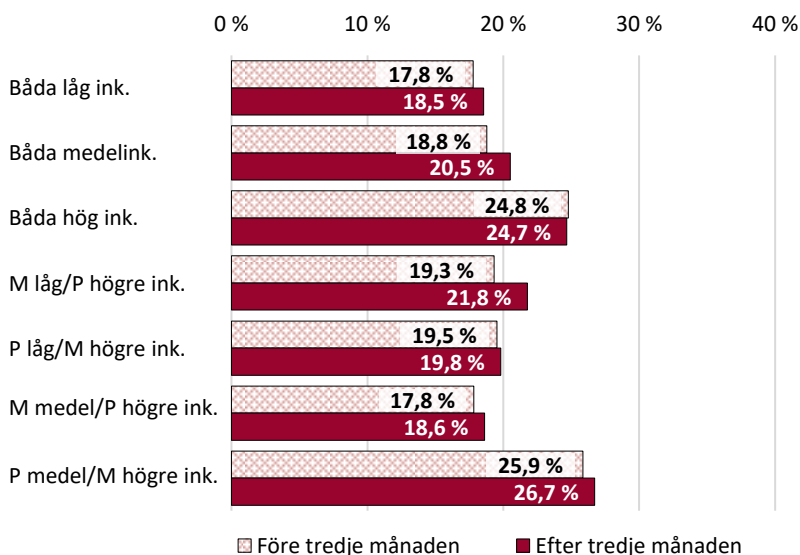
Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. M = mamma; P = pappa. Inkomst (ink.) är indelad i tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) baserad på mammors respektive pappors inkomstfördelning bland de som ingår i analysen. Figuren är baserad på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B10.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

För pappor i par där bara mamman har låg inkomst eller där båda har medelinkomst har den tredje månaden haft en något större effekt på pappornas andel av föräldrparets totala ledighet än på pappornas andel av föräldrparets betalda ledighet. Pappornas andel av föräldrparets betalda ledighet har ökat med 1,6–2,2 procentenheter (figur 16).

Vi kan också se att den tredje reserverade månaden har bidragit till en utjämning av pappors andel av föräldraparets totala ledighet mellan olika inkomstgrupper (figur 17). Det betyder att de skillnader som vi ser mellan olika inkomstgrupper för de pappor som fick barn innan den tredje månaden infördes skulle minska något om dessa pappor hade omfattats av den regeländringen.

Figur 17 Pappors genomsnittliga andel av föräldraparets totala ledighet, om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på parets inkomst

Anm.: M = mamma; P = pappa. Inkomst (ink.) är indelad i tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) baserad på mammors respektive pappors inkomstfördelning bland de som ingår i analysen. *Efter tredje månaden* = medelvärde för *Före tredje månaden* (de som fick barn 2015) + *effekten av införandet*.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Resultatet när det gäller hur olika inkomstgruppers användande av föräldraledighet har påverkats av den tredje reserverade månaden ligger delvis i linje med Försäkringskassans tidigare studie av effekterna av den tredje reserverade månaden. Försäkringskassans studie visar att den tredje reserverade månaden i huvudsak påverkade

mammor med låg- eller medelinkomst samt pappor med medelinkomst.⁵⁹

Även våra resultat visar att den tredje reserverade månaden har påverkat föräldrapar där båda har medelinkomster. Men vi ser också att den tredje reserverade månaden har tydligast effekt på föräldrapar där bara mamman har låg inkomst. Det gäller både när vi tittar på mammors totala ledighet och pappors totala ledighet samt när vi tittar på pappans andel av föräldraparets totala ledighet.

Att resultatet skiljer sig något åt beror som vi påpekat tidigare på att studierna har genomförts på lite olika sätt. Försäkringskassans studie fångade upp effekten av den tredje reserverade månaden för mammor respektive pappor utifrån deras individuella inkomstnivå. I vår undersökning har vi tittat på föräldraparets kombinerade och relativa inkomstnivå i förhållande till varandra.

3.3 Större effekt bland föräldrar där båda eller mamman är inrikes född

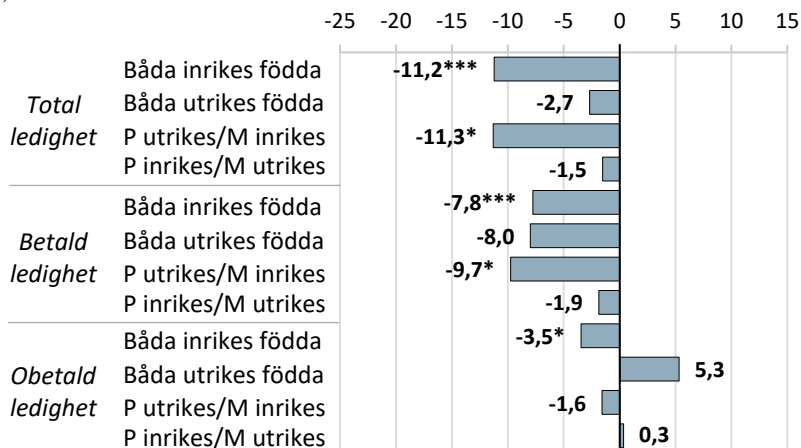
Införandet av den tredje reserverade månaden har inte bidragit till att pappor har ökat sin betalda eller totala föräldraledighet i samma utsträckning som mammor har minskat sin betalda eller totala föräldraledighet. Så ser det ut oavsett om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda. Införandet av den tredje reserverade månaden har i huvudsak bidragit till att mammor i föräldrapar där båda eller bara mamman är inrikes född har minskat sin totala föräldraledighet. Dessa mammor har minskat sin totala ledighet mer än vad papporna i dessa grupper har ökat sin ledighet.

Mammor i föräldrapar där båda eller bara mamman är inrikes född har minskat sin totala ledighet med i genomsnitt drygt 11 dagar som en följd av att den tredje reserverade månaden infördes. Det beror i huvudsak på att de har minskat sin betalda föräldraledighet med 7,8 respektive 9,7 dagar (figur 18).

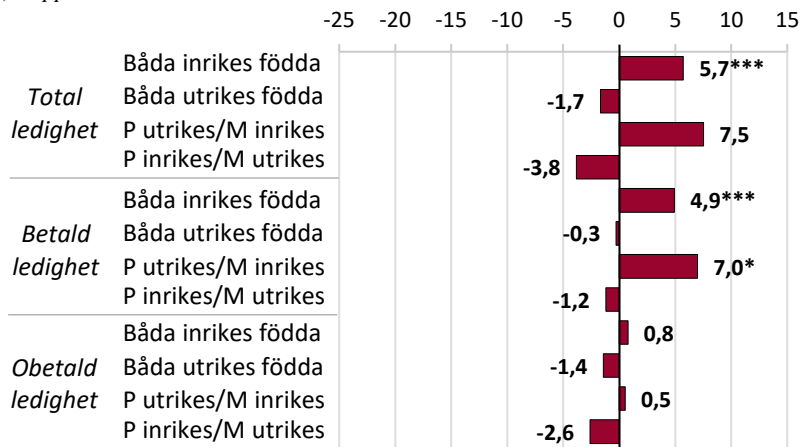
⁵⁹ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

Figur 18 Effekten av den tredje reserverade månaden på mammors och pappors totala, betalda och obetalda föräldraledighet (i dagar), uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda

a) Mammor

b) Pappor

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. M = mamma; P = pappa. Figureerna är baserade på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B11.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

För pappor har den tredje månaden bara haft en statistiskt signifikant effekt på pappor i par där båda är inrikes födda. I den gruppen har

pappor ökat sin totala föräldraledighet med i genomsnitt 5,7 dagar och den betalda ledigheten med 4,9 dagar. Pappor i par där bara mamman är inrikes född har ökat sin betalda ledighet med i genomsnitt 7 dagar, men effekten på deras totala ledighet är inte statistiskt signifikant när det gäller deras totala ledighet (figur 18).

Införandet av den tredje månaden har inte haft någon statistisk signifikant effekt på hur mycket obetald ledighet som pappor använder, med undantag för pappor i föräldrapar där bara mamman har låg utbildning. För den gruppen har den obetalda ledigheten ökat med i genomsnitt 3,4 dagar (figur 18). I den gruppen har pappors totala ledighet ökat med 10 dagar, vilket är den tydligaste effekten för de olika inkomstgrupperna.

Den tredje reserverade månaden har inte haft någon statistiskt signifikant effekt på den totala eller betalda föräldraledigheten för föräldrapar där båda är utrikes födda (figur 18). När vi ser till pappor som fick barn under 2015 ser vi att pappor i föräldrapar där båda är utrikes födda är totalt föräldralediga kortast tid jämfört med de övriga grupperna, och så skulle det även ha sett ut om dessa föräldrapar hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 19). Det är också i den här föräldragruppen som andelen pappor som inte använder någon betald ledighet alls är störst (figur B7c).

3.3.1 Mammors obetalda ledighet är i stort sett oförändrad bland inrikes födda föräldrapar

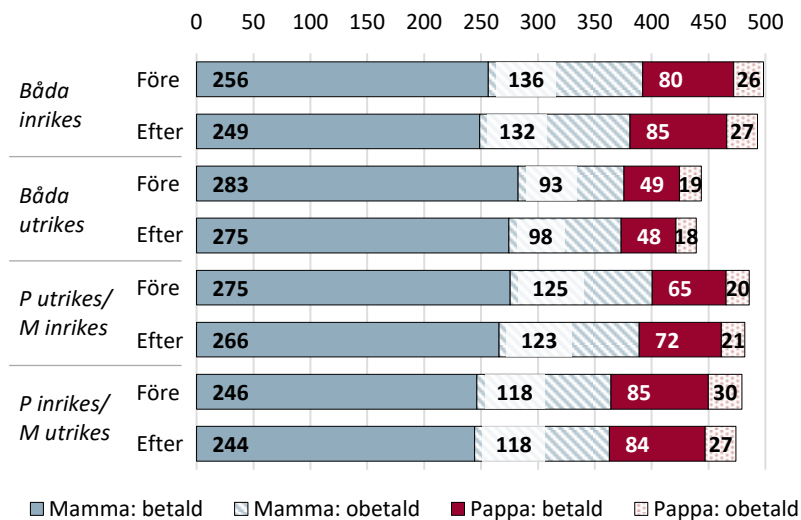
Mammor i föräldrapar där båda är inrikes födda har minskat sin obetalda ledighet i proportion till minskningen av den betalda ledigheten. Däremot har mammor i föräldrapar där båda är utrikes födda ökat sin obetalda ledighet. Men ökningen är inte statistiskt signifikant och bör tolkas med viss försiktighet.

Den tredje reserverade månaden har bara haft en statistiskt signifikant effekt på den obetalda ledigheten för mammor i par där båda är inrikes födda. Mammor i den gruppen har minskat sin obetalda ledighet med 3,5 dagar (figur 18). När vi tittar på mammor som fick barn året innan den tredje månaden infördes ser vi att mammor i par där båda är inrikes födda har minskat den obetalda ledigheten från 136 dagar till 132 dagar (figur 19). Det innebär att för dessa mammor var den obetalda ledigheten i genomsnitt 35 procent av deras totala

föräldraledighet innan regeländringen, och så skulle den även vara om den här gruppen hade omfattats av den tredje månaden.

Vi kan också se att mammor i föräldrapar där båda är utrikes födda har ökat sin obetalda ledighet med i genomsnitt drygt 5 dagar (figur 18). När vi tittar på mammor som fick barn året innan den tredje månaden infördes innebär ökningen att dessa mammor skulle ha ökat den obetalda ledigheten från 93 dagar till 98 dagar om de hade omfattats av regeländringen (figur 19). Det betyder också att den obetalda ledigheten var i genomsnitt 24,8 procent av deras totala föräldraledighet innan regeländringen, och skulle ha ökat till 26,4 procent om dessa mammor hade omfattats av den tredje månaden. Men effekten är inte statistiskt signifikant och bör tolkas med viss försiktighet.

Figur 19 Genomsnittligt antal betalda och obetalda dagar om föräldrar till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda

Anm.: M = mamma; P = pappa. *Efter* tredje månaden = medelvärde för *Före* tredje månaden (de som fick barn 2015) + *effekten av införandet*.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Vi ser också att föräldrapar där båda är inrikes födda är totalt föräldralediga fler dagar än föräldrapar där båda är utrikes födda.

Skillnaden mellan dessa grupper skulle i stort sett vara oförändrad om dessa föräldrar hade omfattats av regeländringen, även om vi ser en viss omfördelning av dagar mellan mammorna och papporna. Till exempel har skillnaden i mammornas totala ledighet minskat mellan föräldrapar där båda är inrikes födda och föräldrapar där båda är utrikes födda. Däremot har skillnaden i pappors totala ledighet ökat mellan föräldrapar där båda är inrikes födda och föräldrapar där båda är utrikes födda (figur 19).

3.3.2 Gapet har minskat med 17 dagar i föräldrapar där båda är inrikes födda

Införandet av den tredje reserverade månaden har bidragit till att pappors andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet har ökat med någon procentenhet för pappor i föräldrapar där båda är inrikes födda. För den gruppen ser vi också att gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet har minskat med 17 dagar.

Den tredje reserverade månaden har bidragit till att pappor i föräldrapar där båda är inrikes födda har ökat sin andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet med 1,35 procentenheter och ökat sin andel av föräldraparets sammanlagda betalda ledighet med 1,4 procentenheter (figur 20). Det innebär att denna grupp av pappor, och som fick barn året innan regeländringen, skulle ha ökat sin andel av föräldraparets totala ledighet från 21,1 procent till 22,4 procent om dessa pappor hade omfattats av den tredje månaden (figur 21). Om vi ser till antalet dagar skulle gapet mellan mammors totala föräldraledighet och pappors totala föräldraledighet ha minskat med cirka 17 dagar. Det beror på att mammor i föräldrapar där båda är inrikes födda har minskat sin totala ledighet med 11 dagar och att papporna i samma grupp har ökat sin totala ledighet med cirka 6 dagar (figur 19).

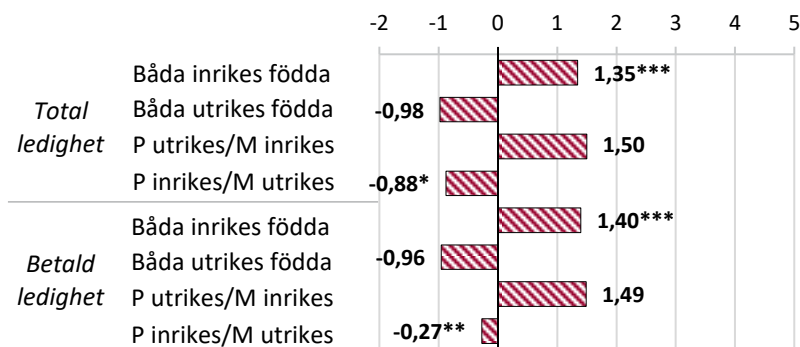
Pappor i föräldrapar där bara pappan är inrikes född har minskat sin andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet med 0,88 procentenheter. Det innebär att denna grupp av pappor, och som fick barn året innan regeländringen, skulle ha minskat sin andel av föräldraparets totala ledighet från 24,7 procent till 23,8 procent om dessa pappor hade omfattats av den tredje månaden (figur 21). För den gruppen betyder det att gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet i stort sett skulle vara oförändrat. Det beror på att mammor har minskat sin totala ledighet med endast

1,5 dagar och att papporna har ökat sin totala ledighet med cirka 2,6 dagar, men den förändringen är inte statistiskt signifikant (figur 19). Att den tredje reserverade månaden inte har haft någon tydlig effekt för den här gruppen kan bero på att en förhållandevis stor andel av dessa pappor, 43 procent, tog ut minst 90 betalda dagar redan innan den tredje reserverade månaden infördes (figur B7c).

Pappor i föräldrapar där båda utrikes födda har minskat sin andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet med 0,98 procentenheter, men effekten är inte statistiskt signifikant (figur 20). Men även för den gruppen skulle gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet vara oförändrat. Det beror på att både mammor och pappor i den gruppen har minskat sin totala ledighet något, men den förändringen är inte statistiskt signifikant (figur 19).

Vi kan också se att den tredje reserverade månaden har bidragit till att skillnaden i pappors andel av föräldraparets totala ledighet har ökat något mellan par där båda är inrikes födda och par där båda är utrikes födda (figur 21).

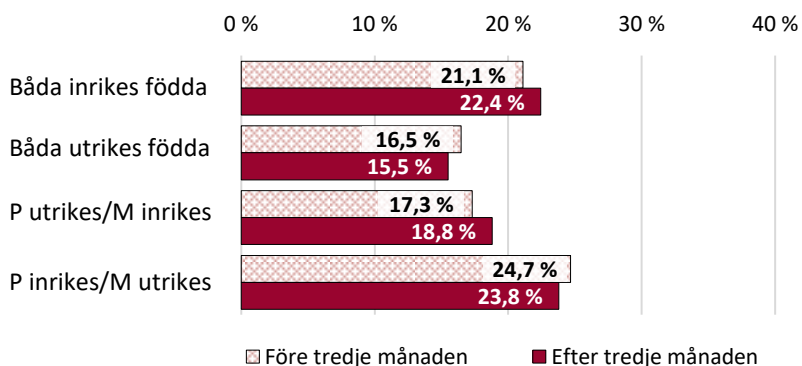
Figur 20 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldraparets totala och betalda ledighet, uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda (i procentenheter)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Total ledighet = betald och obetald ledighet sammanlagt. M = mamma; P = pappa. Figuren är baserad på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5 och tabell B11.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Figur 21 Pappors genomsnittliga andel av föräldraparets totala ledighet, om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda

Anm.: M = mamma; P = pappa. *Efter tredje månaden* = medelvärde för *Före tredje månaden* (de som fick barn 2015) + *effekten av införandet*.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

4 Den tredje reserverade månadens effekt på mer jämställd vab

I det här kapitlet redovisar vi om den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har haft någon effekt på hur föräldrapar fördelar dagar med tillfällig föräldrapenning (vab-dagar) mellan sig när barnet är 12–47 månader. I analyserna ingår bara föräldrar där minst en i paret har använt vab-dagar och där ingen i paret fick föräldrapenning på grundnivå.

Vår analys visar följande:

- Den tredje reserverade månaden har inte påverkat föräldrars fördelning av vab-dagar.
- Det har inte skett någon tydlig förändring i pappors andel av föräldraparets vab-dagar i någon av de grupper som vi har tittat på. De effekter som vi ser är inte statistiskt signifikanta.

Vi inleder kapitlet med beskrivande statistik av det generella sambandet mellan föräldrars fördelning av föräldraledighet och hur mammor och pappor använder vab-dagar, bland föräldrarna som fick barn 2014–2016 och som inte fick föräldrapenning på grundnivå. Vi redogör även för beskrivande statistik över hur stor andel som inte använder några betalda vab-dagar när barnet är 12–47 månader, samt det genomsnittliga antalet vab-dagar som de föräldrapar som ingår i vår undersökning använder.

Därefter redovisar vi effekten av den tredje reserverade månaden på hur föräldrar fördelar vab-dagarna när barnet är 12–47 månader. Vi använder pappors andel av föräldraparets vab-dagar som en indikator på hur jämställt vab-dagarna är fördelade.

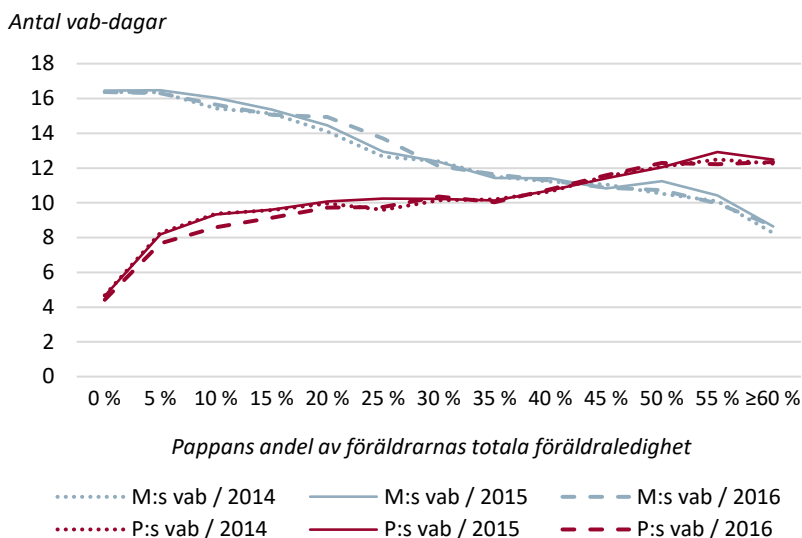
4.1 De flesta föräldrar använder vab-dagar och fördelningen är relativt jämställd

Det finns ett tydligt samband mellan hur stor andel av föräldraparets föräldraledighet som pappan använder och hur mammor och pappor använder vab. Vi ser också att de pappor som ingår i vår undersökning i genomsnitt tog ut 40 procent av parets vab-dagar när barnet var 12–47 månader. Majoriteten av föräldrarna i vår undersökning har använt vab, men 23–25 procent av papporna och 15–16 procent av mammorna har inte använt någon vab under den period som vi studerar.

4.1.1 Tydligt samband mellan fördelningen av föräldraledighet och fördelningen av vab-dagar

Det finns ett tydligt samband mellan pappans andel av föräldraparets totala föräldraledighet och hur mammor och pappor använder vab.

Figur 22 Sambandet mellan pappans andel av föräldrars totala föräldraledighet och mammas respektive pappans vab-dagar för barn födda 2014–2016

Anm.: M = mamma; P = pappa.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

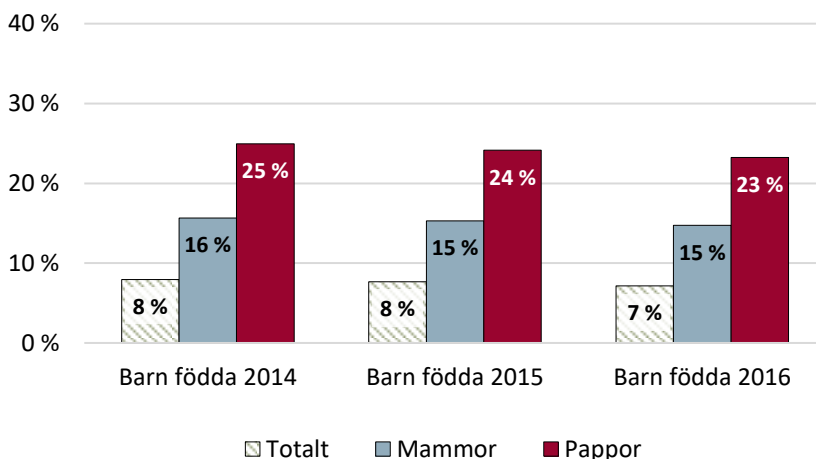
Den övergripande bilden visar att mamman i genomsnitt tar ut färre vab-dagar ju större del av föräldraparets totala föräldraledighet som pappan använde under barnets första två år. Pappans genomsnittliga antal vab-dagar ökar också ju större del av den totala föräldraledigheten som pappan använde under barnets första två år. Det är inga större skillnader i sambandet beroende på om föräldrarna fick barn 2014, 2015 eller 2016 (figur 22).

4.1.2 Alla föräldrar använder inte vab-dagar

Det är inte alla föräldrar som använder betalda vab-dagar. Bland de föräldrar som ingår i vår undersökning var det 7–8 procent som inte tog ut några vab-dagar när barnet var 12–47 månader.

Bland föräldrar som fick barn 2014–2016 och där ingen fick föräldrapenning på grundnivå så använde 23–25 procent av papporna och 15–16 procent av mammorna inte några vab-dagar när barnet var 12–47 månader (figur 23). Skillnaden mellan föräldrar som fick barn 2014, 2015 och 2016 är mycket små.

Figur 23 Andel föräldrar som inte tog ut vab när barnet var mellan 12 och 47 månader, uppdelat på föräldrar till barn födda 2014–2016

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Bland de föräldrapar som inte tog ut betalda vab-dagar kan vi se att vissa grupper är överrepresenterade. Det är exempelvis par där båda eller bara mamman har låg utbildning, par där båda eller bara mamman har låg inkomst, par där båda har hög inkomst, samt par där båda eller bara ena föräldern är utrikes född (tabell B7). Detta ligger i linje med tidigare studie som visar att det är mindre sannolikt att föräldrar med låga inkomster eller föräldrar med låg utbildning använder vab-dagar. Det är även mindre sannolikt att föräldrar med inkomster över ersättningstaket använder vab.⁶⁰ En annan studie visar att föräldrar bara tar ut vab för i genomsnitt en tredjedel av barnens sjukfrånvarodagar.⁶¹

Det kan finnas olika orsaker till att föräldrar inte använder vab. För vissa föräldrar kan det bero på att de inte har rätt till förmånen. För andra föräldrar kan det bero på att de löser vården av sjuka barn på annat sätt än att avstå från att arbeta.⁶² Till exempel handlar det om att föräldrarna jobbar hemifrån och samtidigt tar hand om sjuka barn (vobbar) eller att mor- eller farföräldrarna tar hand om det sjuka barnet.

Föräldrapar där ingen av föräldrarna har använt några betalda vab-dagar när barnet var 12–47 månader ingår inte i våra analyser av den tredje månadens effekt på hur föräldrar fördelar vab-dagarna.

4.1.3 Pappor till barn födda 2014–2016 tog ut 40 procent av parets vab-dagar

Bland de föräldrapar som ingår i vår undersökning är fördelningen av vab-dagar förhållandevis jämställd. Bland de föräldrapar som fick barn 2014–2016, där ingen i paret fick föräldrapenning på grundnivå, använde föräldrar i genomsnitt 23 vab-dagar när barnet var 12–47 månader. Mammor tog ut i genomsnitt 14 dagar och papporna i genomsnitt 9 dagar. Det betyder att mammorna tog ut 60 procent av dagarna och att papporna tog ut 40 procent av dagarna. Den beskrivande statistiken visar att skillnaderna i det genomsnittliga uttaget av vab-dagar mellan föräldrar som fick barn under åren 2014, 2015 och 2016 är mycket små (figur 24).

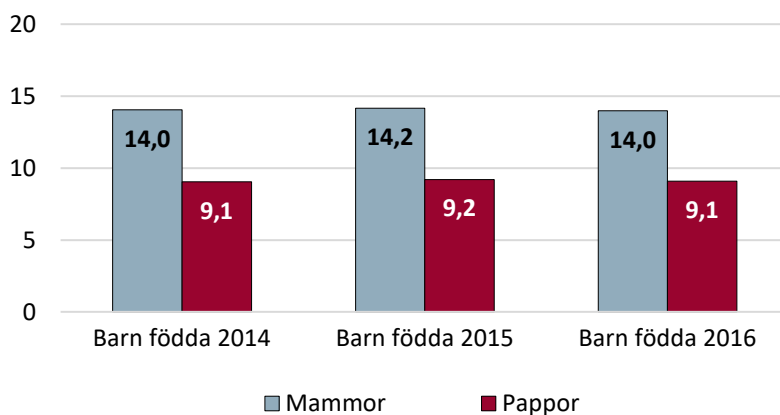
⁶⁰ Försäkringskassan, *Föräldrar som inte vabbar*. Socialförsäkringsrapport 2013:6.

⁶¹ IFAU, *Familj och arbete under småbarnsåren. Hur använder föräldrar förskola och föräldraförsäkring?* Rapport 2018:24.

⁶² IFAU, Rapport 2018:24.

Statistiken pekar alltså på att införandet av den tredje reserverade månaden inte har haft någon effekt på hur föräldrar fördelar antalet vab-dagar mellan sig. Men för att kunna uttala oss om att det är på det viset har vi undersökt detta på ett annat sätt, vilket vi redovisar i nästa avsnitt.

Figur 24 Genomsnittligt antal vab-dagar bland föräldrar till barn födda 2014–2016

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

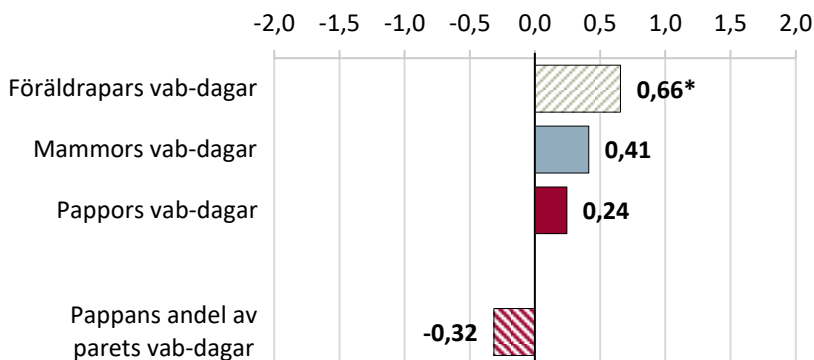
4.2 Den tredje reserverade månaden har inte ökat pappors andel av vab-dagarna

Den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har inte bidragit till att pappors andel av föräldrars vab-dagar har ökat. Vi ser i stället en svag tendens mot att pappors andel av vab-dagarna har minskat. Men det resultatet är inte statistiskt signifikant.

Föräldrars totala antal vab-dagar då barnet är 12–47 månader har ökat med knappt en dag (figur 25). Detta har ingen uppenbar förklaring i förhållande till den tredje reserverade månaden. Men en tänkbar förklaring kan vara att föräldrar som fick barn efter att den tredje månaden infördes behöver använda vab tidigare i barnets liv i samband med att barnet börjar förskolan. Den förklaringen bygger på vårt resultat som visar att föräldrars totala

föräldraledighet har minskat med cirka fem dagar som en effekt av att den tredje reserverade månaden infördes (se tabell B8).

Figur 25 Effekten av den tredje reserverade månaden på föräldrars uttag av vab-dagar samt pappans andel av föräldrarets vab (i procentenheter)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. Resultatet är baserat på linjära regressioner som kontrollerar för flera variabler, se tabell B6. Se även tabell B13.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

För att illustrera effekten av den tredje månaden i föräldrapenningen på pappors vab har vi tittat på pappor som fick barn året innan den tredje månaden infördes. Det blir då tydligt att pappors andel av föräldrarets vab-dagar inte har ökat nämnvärt. Innan den tredje månaden infördes var pappors andel av föräldrarets vab-dagar i genomsnitt drygt 40 procent, och skulle ha varit ungefär densamma, knappt 40 procent, om dessa pappor hade omfattats av den tredje reserverade månaden (figur 26).

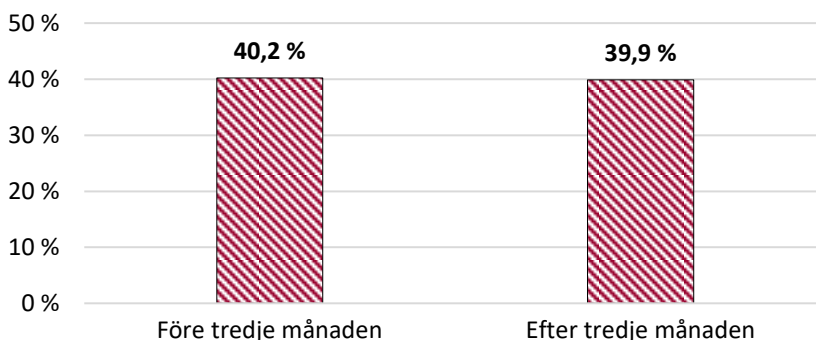
För att undersöka en eventuell effekt av den tredje månaden på ett annat sätt så avgränsade vi tiden till tiden när barnet var 18–47 månader. Resultatet blev liknande och är inte statistiskt signifikant.

Vi har även tittat på om den tredje månaden haft någon effekt på pappors andel av föräldrarets vab-dagar beroende på om föräldrarets vab-dagar har använt få eller många vab-dagar. Vi såg ingen sådan tendens. Inga resultat visade någon statistisk signifikans.

Slutligen undersökte vi även om den tredje månaden haft någon effekt på pappors andel av föräldrarets vab-dagar beroende på hur

stor del av den betalda föräldrapenningen som pappan har använt under barnets första två år. Resultatet ligger i samma riktning som de övriga analyserna, och vi fann inga statistiskt signifikanta effekter på pappors andel av föräldraparets vab-dagar.

Figur 26 Pappors genomsnittliga andel av föräldraparets vab-dagar om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen

Anm.: Efter tredje månaden = medelvärde för Före tredje månaden (de som fick barn 2015) + effekten av införandet.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

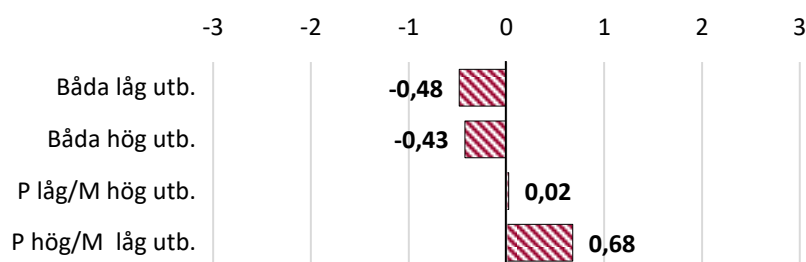
4.3 Den tredje reserverade månaden har inte haft någon effekt på olika gruppers fördelning av vab

För att ytterligare undersöka en eventuell effekt av den tredje reserverade månaden har vi undersökt om den tredje månaden haft olika effekt på pappors andel av föräldraparets vab-dagar för olika grupper av föräldrapar. Där visar vår analys att den tredje reserverade månaden inte har bidragit till att föräldrapar har förändrat hur de fördelar vab-dagar i någon större utsträckning för någon av de grupper som vi har tittat på (föräldraparets utbildning, inkomst och om föräldraparet är inrikes eller utrikes födda). De effekter vi ser är inte statistiskt signifikanta.

4.3.1 Ingen effekt på pappors andel av vab-dagarna för någon av utbildningsgrupperna

Den tredje reserverade månaden har inte haft någon statistiskt signifikant effekt på pappors andel av föräldrarens vab-dagar för någon av utbildningsgrupperna (figur 27).

Figur 27 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldrarens vab-dagar, uppdelat på parets utbildning (i procentenheter)

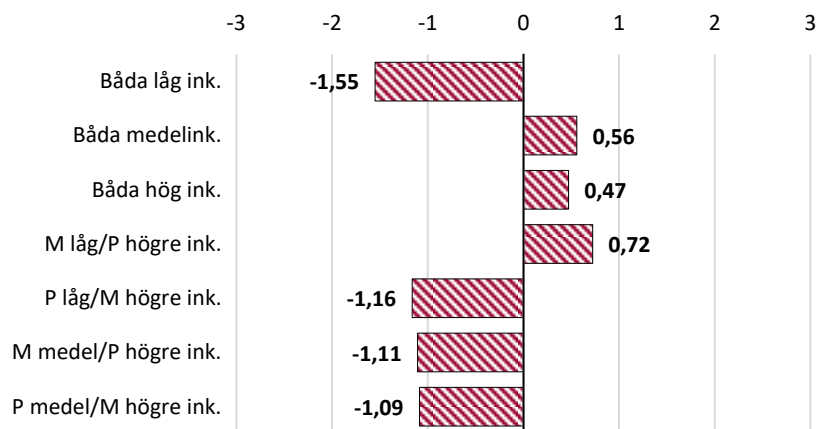
Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. M = mamma; P = pappa. Låg utbildning = högst gymnasial utbildning; Hög utbildning = eftergymnasial utbildning. Figuren är baserad på linjär regression som kontrollerar för flera variabler, se tabell B6. Se även tabell B14.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

4.3.2 Ingen effekt på pappors andel av vab-dagarna för någon av inkomstgrupperna

Den tredje reserverade månaden har inte haft någon statistiskt signifikant effekt på pappors andel av föräldrarens vab-dagar för någon av inkomstgrupperna (figur 28). Vi har kombinerat mammans och pappans inkomst på samma sätt som i avsnitt 3.2. Se även bilaga 2 *Variabler som ingår i analysen* och tabell B3 för en detaljerad beskrivning av föräldrarens inkomst.

Figur 28 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldrarens vab-dagar, uppdelat på parets inkomst (i procentenheter)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. M = mamma; P = pappa. Inkomst (ink.) är indelad i tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) baserad på mammors respektive pappors inkomstfördelning bland de som ingår i analysen. Figuren är baserad på linjär regression som kontrollerar för flera variabler, se tabell B6. Se även tabell B14.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

4.3.3 Ingen effekt på pappors andel av vab-dagarna för inrikes födda eller utrikes födda

Den tredje reserverade månaden har inte haft någon statistiskt signifikant effekt på pappors andel av föräldrarens vab-dagar för någon av grupperna där båda föräldrarna antingen är inrikes eller utrikes födda eller där endast en av föräldrarna är inrikes född (figur 29).

Figur 29 Effekten av den tredje reserverade månaden på pappors andel av föräldraparets vab-dagar, uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda (i procentenheter)

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. M = mamma; P = pappa. Figuren är baserad på linjär regression som kontrollerar för flera variabler, se tabell B6. Se även tabell B14.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

5 Slutsatser och diskussion

I den här granskningen har vi undersökt om den tredje reserverade månaden i föräldraförsäkringen har haft någon effekt på hur jämställt föräldrar fördelar föräldraledighet och dagar med tillfällig föräldrapenning (vab-dagar) mellan sig. Det övergripande svaret är att den tredje reserverade månaden har haft en viss effekt, och bidragit till en mer jämställd fördelning av den betalda och totala föräldraledigheten, där den totala föräldraledigheten är summan av den betalda och den obetalda ledigheten. Men den tredje reserverade månaden har inte bidragit till att vab-dagarna blivit mer jämställt fördelade.

Vi inleder kapitlet med att diskutera vilka slutsatser som kan dras när det gäller den tredje månadens effekt på hur mammor och pappor använder föräldraledigheten och hur de fördelar vab-dagar (avsnitt 5.1–5.4) och avslutar med en övergripande diskussion (avsnitt 5.5).

5.1 Den ökade jämställdheten beror på att mammor har minskat sin ledighet

Den tredje reserverade månaden har bidragit till att föräldrapar fördelar den betalda och även den totala föräldraledigheten något mer jämställt mellan sig. Det genomsnittliga gapet mellan hur mycket total föräldraledighet mammor respektive pappor använder har minskat med i genomsnitt 14 dagar. Men det beror framför allt på att mammor i genomsnitt har minskat sin totala ledighet mer än vad papporna har ökat sin totala ledighet.

Tidigare studier har visat att den första reserverade månaden fick många pappor att börja ta ut betald föräldraledighet. Den andra reserverade månaden påverkade i huvudsak de grupper av pappor

som redan innan andra månaden tog ut betald föräldraledighet.⁶³ En tidigare studie av vad som hände när den tredje reserverade månaden infördes visar att den i huvudsak bidrog till att mammors uttag av den betalda ledigheten minskade och att pappors uttag av den betalda ledigheten ökade. Samma studie visar också att den tredje reserverade månaden ledde till en något mer jämställd fördelning av den totala föräldraledigheten.⁶⁴

Våra resultat ligger inte oväntat i linje med den tidigare studien, nämligen att det har skett en viss omfördelning mellan mammor och pappor. Mammor har minskat sin totala ledighet med i genomsnitt nästan 10 dagar samtidigt som pappor har ökat sin totala ledighet med drygt 4 dagar. Det innebär att det genomsnittliga gapet mellan hur mycket total föräldraledighet mammor respektive pappor använder har minskat med i genomsnitt 14 dagar. Men när vi ser till pappors andel av föräldrapars totala föräldraledighet har den endast ökat med i genomsnitt nästan en procentenhet – från knappt 21 procent till drygt 21 procent. Det beror som vi beskriver i förra stycket i huvudsak på att mammor har minskat sin totala föräldraledighet med mer än dubbelt så många dagar än papporna har ökat sin ledighet. Om papporna hade ökat sin ledighet i samma utsträckning som mammorna minskade sin ledighet skulle pappornas andel ha ökat något mer än vad som nu har skett. En konsekvens av att detta inte skett är att föräldrapars totala ledighet med barnet i genomsnitt har blivit cirka fem dagar kortare under barnets första två år.

5.2 Den tredje månaden har påverkat olika grupper olika mycket

För de flesta grupper som vi tittat på ser vi att effekten av den tredje reserverade månaden går i samma riktning, nämligen att mammor har minskat sin betalda och totala ledighet och att pappor har ökat sin

⁶³ Se Försäkringskassan, *Jämställd föräldraförsäkring. Utvärdering av de reserverade månaderna i föräldraförsäkringen*. Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg J. m.fl., Parental Leave – A policy evaluation of the Swedish 'Daddy Month' reform. *Journal of Public Economic* 2013;97(1):131–143; Duvander A-Z. och Johansson M., What are the effects of reforms promoting fathers' parental leave use? *Journal of European Social Policy* 2012;22(3):319–333; ISF, *Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen*. Rapport 2012:4.

⁶⁴ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

betalda och totala ledighet. Däremot är effekten starkare för vissa grupper än för andra:

- Den tredje månaden har haft en större effekt för föräldrapar där båda eller bara mamman har låg utbildning än för föräldrapar där båda har hög utbildning. I gruppen där bara mamman i föräldraparet har låg utbildning har gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet minskat med i genomsnitt 25 dagar.
- Den tredje månaden har haft större effekt för föräldrapar där bara mamman i föräldraparet har låg inkomst än för övriga inkomstgrupper. I den gruppen har gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet minskat med i genomsnitt 27 dagar.
- Den tredje månaden har haft större effekt för föräldrapar där båda föräldrarna är inrikes födda än för övriga föräldrapar. Där har gapet mellan mammors totala ledighet och pappors totala ledighet minskat med i genomsnitt 17 dagar.

På gruppnivå, precis som för föräldrapar på en generell nivå, beror minskningen av gapet mellan mammors respektive pappors totala ledighet i huvudsak på att mammor har minskat sin totala ledighet. I några grupper har mammor till och med minskat sin totala ledighet med dubbelt så mycket som pappor har ökat sin totala ledighet.

Vår studie visar också, likt den tidigare studien från Försäkringskassan,⁶⁵ att den tredje reserverade månaden inte har haft någon tydlig effekt för föräldrapar där båda har hög utbildning eller där båda har hög inkomst. Det kan förklaras av att majoriteten av papporna i dessa grupper redan använder en stor del av föräldrapenningen. Vi ser också att bland de grupper där den tredje månaden haft störst effekt var det vanligt att papporna tog ut färre än just 90 betalda dagar innan den tredje reserverade månaden infördes.

⁶⁵ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

5.3 Mammor använder fortfarande en stor del obetald föräldraledighet

Även om den tredje reserverade månaden har lett till att mammor har minskat sin betalda ledighet så har inte mammors obetalda ledighet ökat när pappor använder en något större del av ledigheten. Så ser det ut för de flesta, men inte alla grupper, vi tittat på. Resultatet kan tyckas stå i viss kontrast till resultatet i Inspektionen för socialförsäkringen (ISF:s) tidigare rapport om betald och obetald föräldraledighet.⁶⁶

I vår tidigare rapport såg vi att mammors totala föräldraledighet inte påverkas av att pappor tar ut en större del av den betalda ledigheten. I stället verkar dessa mammor kompensera för pappornas uttag genom att i större utsträckning ersätta betalda föräldrapenningdagar med obetalda, för att kunna vara hemma längre under barnets första två år. Men detta gäller framför allt för mer resursstarka föräldrapar.⁶⁷

I den här undersökningen ser vi, som vi redan nämnt, att de mer resursstarka föräldraparen inte i någon större utsträckning har påverkats av den tredje månaden. I stället är det mindre resursstarka föräldrapar som har påverkats. För de flesta av dessa grupper ser vi att den tredje månaden inte har bidragit till att mammor kompenserar för pappornas ökade uttag av föräldrapenning genom att använda mer obetald ledighet. I stället har mammors obetalda dagar minskat i proportion med deras minskning av de betalda dagarna. Det innebär att många grupper av mammor fortsatt är obetalt lediga cirka en tredjedel av deras totala föräldraledighet.

5.3.1 Andelen obetald ledighet har ökat något för några grupper av mammor

I två av de grupper vi tittat på ser vi ett lite annat resultat. Det gäller mammor i par där båda har låg inkomst och mammor i par där båda är utrikes födda.

I vår tidigare rapport såg vi att exempelvis dessa grupper av mammor använder färre obetalda dagar och tar ut fler betalda dagar än

⁶⁶ ISF, *Vilka föräldrar använder obetald föräldraledighet? En analys av hur mammor och pappor kombinerar föräldrapenning och obetald föräldraledighet*. Rapport 2023:11.

⁶⁷ ISF, Rapport 2023:11.

mammor i mer resursstarka föräldrapar och att papporna i dessa grupper tar ut förhållandevis få dagar med föräldrapenning.⁶⁸

När vi tittar på vad som händer när den tredje reserverade månaden införs ser vi att mammor i par där båda har låg inkomst och mammor i par där båda är utrikes födda, precis som övriga grupper, har minskat de betalda dagarna som en effekt av den tredje reserverade månaden. Men till skillnad från övriga har dessa grupper av mammor också ökat de obetalda dagarna något. Detta bör emellertid tolkas med viss försiktighet eftersom effekten på de obetalda dagarna inte är statistiskt signifikant. Men samtidigt ser vi att papporna i dessa grupper även efter att den tredje månaden infördes i genomsnitt tar ut betydligt färre än de 90 reserverade dagarna med föräldrapenning.

Resultatet kan vara en indikation på att när mammor i par där pappor inte använder sina reserverade dagar har färre betalda dagar tillgängliga, så kompenserar de detta med att ta ut mer obetald ledighet.

Sammantaget visar våra resultat att den tredje reserverade månaden har haft lite olika effekt för olika grupper beroende på föräldrars ekonomiska förutsättningar och tidigare fördelning av föräldraledigheten.

5.4 Den tredje månaden har inte bidragit till ett mer jämställt uttag av vab-dagar

Vår undersökning visar att den tredje reserverade månaden inte har haft någon tydlig effekt på pappors andel av vab-dagarna. Den har inte heller påverkat hur olika grupper av föräldrapar delar på vab-dagarna när det exempelvis gäller föräldraparets utbildning, inkomst och om föräldraparet är inrikes eller utrikes födda.

En tidigare studie av ISF visar att den första reserverade månaden hade en effekt på hur jämställt föräldrapar fördelar vab-dagarna. Den första reserverade månaden bidrog till att pappors andel av föräldrapars vab-dagar ökade med knappt 2 procentenheter fram till det att barnet var fyra år. Samma studie fann att den andra reserverade

⁶⁸ ISF, Rapport 2023:11.

månaden inte hade någon statistiskt signifikant effekt på hur stor andel pappan tog ut under barnets första fyra år.⁶⁹

Effekten av reserverade månader tycks därmed ha avtagit redan efter den första reserverade månaden. Ett resultat som inte är så förvånande eftersom föräldrars uttag av vab-dagar redan innan den tredje reserverade månaden var förhållandevis jämställt fördelat.

5.5 Effekten av reserverade dagar på pappors ledighet har mattats av

De reserverade månaderna har varit ett fungerande verktyg i strävan efter att uppnå det politiska målet att föräldrar ska dela föräldrapenningen mer jämställt, det vill säga att få pappor att ta ut en större del av föräldrapenningen.⁷⁰ Det har vi sett i flera tidigare studier som har undersökt frågan.⁷¹ Men resultatet från vår undersökning pekar på att den direkta effekten av reserverade dagar på pappors betalda ledighet har mattats av jämfört med när den första, och i viss mån även den andra, reserverade månaden infördes.

Tidigare studier har visat att både den första och den andra reserverade månaden har bidragit till att pappors uttag av föräldrapenning ökade, men att effekten var störst när den första reserverade månaden infördes. Den första månaden bidrog till att pappor ökade sitt uttag med cirka 10 dagar och den andra månaden bidrog till att pappor ökade sitt uttag med knappt en vecka (mellan drygt 4 och 6 dagar beroende på studie).⁷²

I vår studie, där vi även tar hänsyn till den obetalda ledigheten, ser vi att den tredje reserverade månaden har bidragit till att pappor i genomsnitt har ökat sin *totala* föräldraledighet med drygt 4 dagar – och för vissa grupper dubbelt så många dagar. Effekten på pappors totala ledighet beror främst på en ökning av pappors *betalda* ledighet. Men att den tredje månaden bidragit till att föräldrars fördelning av föräldraledigheten blivit mer jämställd beror, som redan nämnts,

⁶⁹ ISF, *Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen*. Rapport 2013:17.

⁷⁰ Prop. 2014/15:124, *En mer jämställd föräldrapenning*.

⁷¹ Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg J. m.fl., 2013; Duvander A-Z. och Johansson M., 2012; ISF, Rapport 2012:4.

⁷² Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg J. m.fl., 2013; Duvander A-Z. och Johansson M., 2012; ISF, Rapport 2012:4.

främst på att mammor har minskat sin totala ledighet mer än vad pappor har ökat sin ledighet. Vi ser också att den tredje reserverade månaden inte har påverkat andelen pappor som inte använder någon föräldrapenning över huvud taget.

5.5.1 Långsiktig trend mot ett mer jämställt uttag

Även om våra resultat pekar mot att den tredje månaden bara har haft en liten direkt effekt på hur föräldrar fördelar föräldraledigheten mellan sig är det relevant att se att den förändringen är en del av en mer långsiktig och generell trend mot att pappor tar ut mer av den betalda föräldraledigheten.

Innan den första månaden infördes 1995 var det knappt 30 procent av papporna som tog ut minst 30 dagar med föräldrapenning – en andel som ökade till drygt 40 procent åren efter införandet av den första månaden. Och för barn födda 2016 hade andelen pappor som tar ut minst 30 betalda dagar ökat till nära 70 procent.⁷³ Innan den andra reserverade månaden infördes 2002 var det endast drygt 20 procent av papporna som tog ut mer än 60 betalda dagar – en andel som sedan dubblerades åren efter att den andra månaden infördes.⁷⁴ I vår undersökning ser vi att andelen pappor som tar ut minst 90 dagar var 38 procent året innan den tredje reserverade månaden infördes. Den andelen ökade till 44 procent efter att den tredje månaden infördes. I ISF:s tidigare rapport visar vi dessutom att andelen pappor som tar ut mer än 90 dagar successivt har ökat över tid. Från 10 procent när den första reserverade månaden infördes till 18 procent när den andra månaden infördes och till 36 procent när den tredje månaden infördes.⁷⁵

Att allt fler pappor tar ut mer föräldrapenning är en förändring som kanske inte skulle ha skett om de reserverade månaderna över huvud taget inte hade införts. Det kan också vara så att den tredje reserverade månaden har haft effekt på pappors föräldraledighet efter

⁷³ Se ISF, *Pappor som inte använder föräldrapenning En analys av vilka pappor som tar ut noll eller få dagar med föräldrapenning och hur det har förändrats för barn födda åren 1994–2017*. Rapport 2021:12.

⁷⁴ Se Ma L. m.fl., *Fathers' uptake of parental leave: Forerunners and laggards in Sweden 1993–2010*. *Journal of social policy* 2020;49(2):361–381; Försäkringskassan, *Socialförsäkringsrapport 2019:2*.

⁷⁵ Se ISF, Rapport 2021:12.

den tidsram som vi har studerat här och att den fortsätter att ha betydelse för pappors föräldraledighet också på längre sikt.

5.5.2 Vad krävs för att fler pappor ska använda sin del av föräldrapenningen?

Att effekten av reserverade dagar på pappors uttag av föräldrapenning har mattats av skulle kunna tolkas som att fler öronmärkta dagar inte skulle ha någon ytterligare större påverkan på pappors föräldraledighet och hur föräldrar fördelar ledigheten. Men vi vet inte vad som skulle hända om ytterligare dagar reserveras.

I vår undersökning är det drygt 40 procent av papporna som använder minst 90 dagar med föräldrapenning, och inom vissa grupper är andelen över 50 procent.⁷⁶ Det är tänkbart att dessa grupper av pappor även fortsättningsvis skulle ta ut de reserverade dagarna med föräldrapenning även om dessa blir fler. Men det kan också vara så att det finns en gräns för hur många föräldrapenningdagar som pappor tar ut även om fler dagar reserveras.

Samtidigt är det nästan 30 procent av föräldraparen där papporna tar ut färre än 30 betalda dagar. Vår analys visar också att införandet av den tredje reserverade månaden inte har haft någon effekt på andelen pappor som inte tar ut någon föräldrapenning alls. Inom den gruppen av pappor finns det en överrepresentation av exempelvis pappor i par där båda eller bara mamman har låg utbildning, där båda eller bara pappan har låg inkomst och pappor i par där båda eller bara pappan är utrikes född.⁷⁷

Det tycks alltså som att användandet av föräldraledighet hos vissa grupper av föräldrapar, där pappor inte tar ut någon betald ledighet, är svårt att påverka. Vi vet som sagt inte vad som skulle hända om en större del av föräldrapenningen var öronmärkt för respektive förälder. Det är möjligt att det skulle få fler pappor att i större utsträckning vara föräldralediga. Men om det under sådana förutsättningar fortfarande förekommer pappor som inte använder sin betalda ledighet kan det å andra sidan få konsekvenser för mammorna och för barnen. Mammor skulle i sådana fall antingen behöva använda mer obetald

⁷⁶ Se även ISF, Rapport 2021:12.

⁷⁷ Se även ISF, Rapport 2021:12.

ledighet för att dra ut på ledigheten tills det att barnen börjar förskolan eller så får barnet börja förskolan tidigare.

En relevant fråga är om det är möjligt att få de grupper av pappor, som i dag bara är föräldralediga en kort tid eller inte lediga alls, att ta ut de dagar av som är reserverade för dem?

Den här undersökningen kan inte svara på om fler reserverade dagar skulle få dessa pappor att ta ut sin del av föräldrapenningen. Det är möjligt att det finns en brytpunkt när antalet reserverade dagar är så många att konsekvenserna för mammor och barn blir så pass omfattande om dessa dagar brinner inne att grupper av pappor, som inte påverkats av tidigare reserverade månader, ändrar sitt uttag av föräldrapenning. Det kan också vara så att det även behövs andra åtgärder för att skapa bättre förutsättningar och drivkrafter för dessa grupper av föräldrar att förändra sitt användande av föräldraledigheten och på så sätt bidra till att uppnå det politiska målet om en mer jämställd fördelning av föräldraledigheten.

6 Referenser

- Angrist J. D. och Pischke J-S., *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist's Companion*. Princeton University Press, 2009.
- Boye K., Can you stay home today? Parents' occupations, relative resources and division of care leave for sick children. *Acta Sociologica* 2015;58(4):357–370.
- Cedstrand S., *Från idé till politisk verklighet. Föräldrapolitiken i Sverige och Danmark*. Boréa, 2011.
- Dahlberg J. och Andersson G., Changing seasonal variation in births by sociodemographic factors: a population-based register study. *Human Reproduction Open* 2018;4:1–8.
- Duvander A-Z. m.fl., *Familjepolitik för alla? En ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet*. En rapport till expertgruppen i studier i offentlig ekonomi (ESO) 2015:5.
- Duvander A-Z. och Johansson M., Does Fathers' Care Spill Over? Evaluating Reforms in the Swedish Parental Leave Program. *Feminist Economics* 2019;25(2):67–89.
- Duvander A-Z. och Johansson, M., What are the effects of reforms promoting fathers' parental leave use? *Journal of European Social Policy* 2012; 22(3):319–333.
- Ekberg J. m.fl., Parental Leave – A Policy Evaluation of the Swedish “Daddy-Month” Reform. *Journal of Public Economics* 2013;97(1):131–143.
- Eriksson R. och Neramo M., Care for Sick Children as a Proxy for Gender Equality in the Family. *Social Indicators Research* 2010;97(3):341–356.
- FKFS 2010:30, Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2010:30) om föräldrapenningsförmåner.
- Försäkringskassan, *Så delar föräldrar på vabben*. Korta analyser 2024:1.

Försäkringskassan, *Statistik och analys*, webbplats:
www.forsakringskassan.se, hämtad den 5 mars 2024.

Försäkringskassan, *Färre vab-dagar togs ut under 2023 och mäns uttag minskade*, pressmeddelande publicerat den 12 januari 2024, webbplats:
www.forsakringskassan.se, hämtad den 24 februari 2024.

Försäkringskassan, *Förändringar inom socialförsäkrings- och bidragsområdena 1968-01-01–2023-09-01*, 2023.

Försäkringskassan, *Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn. Varför ökade totalt antal nettodagar 2009–2018*, Socialförsäkringsrapport 2021:1.

Försäkringskassan, *Förändrat behov av socialförsäkringen under coronapandemins första månader. Socialförsäkringen och coronapandemin*. Korta analyser 2020:5.

Försäkringskassan, *MiDAS Föräldrapenning. Dokumentation av föräldrapenningdata och skattad föräldraledighet i MiDAS*. PM 2020:2, Analys och prognos.

Försäkringskassan, *Jämställd föräldraförsäkring. Utvärdering av de reserverade månaderna i Föräldraförsäkringen*. Socialförsäkringsrapport 2019:2.

Försäkringskassan, *Tillfällig föräldrapenning*. Vägledning 2016:2, version 9.

Försäkringskassan, Temakapitel – Föräldraförsäkringen 40 år.
Socialförsäkringen i siffror 2014.

Försäkringskassan, *Föräldrar som inte vabbar*. Socialförsäkringsrapport 2013:6.

Försäkringskassan, *VAB – Vård Av Barn. Tillfällig föräldrapenning 1975–2006*, Redovisar 2007:10.

IFAU – Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, *Familj och arbete under småbarnsåren. Hur använder föräldrar förskola och föräldraförsäkring?* Rapport 2018:24.

ISF – Inspektionen för socialförsäkringen, *Vilka föräldrar använder obetald föräldraledighet? En analys av hur mammor och pappor kombinerar föräldrapenning och obetald föräldraledighet*. Rapport 2023:11.

- ISF – Inspektionen för socialförsäkringen, *Pappor som inte använder föräldrapenning En analys av vilka pappor som tar ut noll eller få dagar med föräldrapenning och hur det har förändrats för barn födda åren 1994–2017*. Rapport 2021:12.
- ISF – Inspektionen för socialförsäkringen, *Ökat uttag av dagar med föräldrapenning. En analys av införandet av en 4-årsgräns och uppdelning av dagar med olika ersättningsnivåer*. Rapport 2020:4.
- ISF – Inspektionen för socialförsäkringen, *Effekter på jämställdhet av reformer i föräldrapenningen*. Rapport 2013:17.
- ISF – Inspektionen för socialförsäkringen, *Ett jämställt uttag? Reformen inom föräldraförsäkringen*. Rapport 2012:4.
- Ma L. m.fl., Fathers' uptake of parental leave: Forerunners and laggards in Sweden 1993–2010. *Journal of social policy* 2020;49(2):361–381.
- Prop. 2014/15:124, *En mer jämställd föräldrapenning*.
- Prop. 2000/01:44, *Föräldraförsäkring och föräldradedighet*.
- Prop. 1993/94:147, *Jämställdhetspolitiken: Delad makt – delat ansvar*.
- Prop. 1984/85:78, *om förbättringar inom föräldraförsäkringen, havandeskapspenningen och vissa regler inom sjukpenningförsäkringen*.
- Prop. 1973:47, *Kungl. Maj:ts proposition angående förbättrade familjeförmåner inom den allmänna försäkringen, m.m.*
- Rosenzweig M. A. och Wolpin K. I., 'Natural' natural experiments in economics. *Journal of Economic Literature* 2000;38(4):827–874.
- Rskr. 2016/17:150.
- Skr. 2016/17:10, *Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid*.
- SKR – Sveriges Kommuner och Regioner, *Kommungruppsindelning 2017*, webbplats skr.se, hämtad den 13 november 2020.
- Regeringskansliet, *Mål för jämställdhet*, webbplats: www.regeringen.se. Uppdaterad 21 december 2016.
- SOU 2022:31, *Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB*. Slutbetänkande av VAB-utredningen.
- SOU 2017:101, *Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen*.

Bilaga 1: Regler för föräldraledighet, föräldrapenning och vab

Två olika lagar reglerar rätten att vara ledig från arbetet för att vara föräldraledig eller ledig för att vårda ett sjukt barn och möjligheten att få ersättning för att ta hand om sitt barn. Föräldraledighetslagen (1995:584) fastställer rätten att vara ledig från arbetet för att ta hand om sitt barn. Socialförsäkringsbalken (SFB) reglerar möjligheten att använda föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning.

När det gäller föräldraledigheten innebär de två regelverken att föräldraledighet kan användas flexibelt. En förälder som använder föräldrapenning behöver inte ta ut föräldrapenning för alla dagar i veckan, utan kan varva betald och obetald ledighet för att på så sätt förlänga ledigheten med sitt barn.⁷⁸ Av den anledningen är det relevant att undersöka om och i så fall hur den tredje reserverade månaden inom föräldraförsäkringen har påverkat hur föräldrar fördelar den totala föräldraledigheten mellan sig.

Den här bilagan beskriver de viktigaste delarna i regelverken för rätten att vara ledig från arbetet, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab).

⁷⁸ För en mer detaljerad beskrivning av förändringar i föräldrapenningen se exempelvis Försäkringskassan, *Förändringar inom socialförsäkrings- och bidragsområdena 1968-01-01–2023-09-01*, 2023; ISF, *Pappor som inte använder föräldrapenning En analys av vilka pappor som tar ut noll eller få dagar med föräldrapenning och hur det har förändrats för barn födda åren 1994–2017*. Rapport 2021:12; Försäkringskassan, Temakapitel – Föräldraförsäkringen 40 år. *Socialförsäkringen i siffror 2014*; Cedstrand S., *Från idé till politisk verklighet. Föräldrapolitiken i Sverige och Danmark*, 2011.

Föräldraledighetslag ger rätt till ledighet

Enligt föräldraledighetslagen har en förälder rätt att vara helt ledig från arbetet under barnets första 18 månader. Detta gäller oavsett om föräldern tar ut föräldrapenning eller inte. Men om föräldern tar ut hel föräldrapenning har föräldern alltid rätt att vara helt ledig från arbetet även om barnet är äldre än 18 månader.⁷⁹

En förälder har även rätt till förkortad arbetstid i olika situationer. Om föräldern tar ut föräldrapenning endast en del av dagen har föräldern rätt till förkortad arbetstid med motsvarande del.⁸⁰ Dessutom har en förälder rätt att arbeta deltid, utan att föräldern tar ut föräldrapenning för tiden då hen inte arbetar, fram till att barnet har fyllt 8 år eller inte har avslutat sitt första skolår, beroende på vilket som inträffar först.⁸¹ Föräldern har rätt att avbryta sin deltid och återgå till sitt arbete i samma omfattning som före ledigheten.⁸²

En arbetande förälder har också rätt att vara ledig från arbetet för att vårda barn under den tid då föräldern får tillfällig föräldrapenning eller skulle haft rätt till tillfällig föräldrapenning.⁸³

Regler för föräldrapenningen

Den svenska föräldraförsäkringen infördes 1974 och ersatte då den tidigare moderskapsförsäkringen.⁸⁴ Vid den tidpunkten var Sverige ett av de första länderna att ge både mammor och pappor rätt till föräldrapenning.⁸⁵ Sedan dess har det skett flera förändringar som kan påverka hur föräldrar väljer att använda föräldrapenningen.⁸⁶ Många förändringar har haft ett uttalat mål om ett mer jämställt uttag av föräldrapenningen. Det gäller särskilt införandet av de reserverade

⁷⁹ 5 § föräldraledighetslagen (1995:584).

⁸⁰ 6 § föräldraledighetslagen.

⁸¹ 7 § föräldraledighetslagen.

⁸² 15 § första stycket föräldraledighetslagen.

⁸³ 3 § första stycket 5 och 8 § föräldraledighetslagen.

⁸⁴ Lagen (1962:381) om allmän försäkring; Prop. 1973:47, *Kungl. Maj:ts proposition angående förbättrade familjeförmåner inom den allmänna försäkringen, m.m.*

⁸⁵ Cedstrand S., 2011, s. 11–13.

⁸⁶ Försäkringskassan, 2023; Försäkringskassan, Socialförsäkringen i siffror 2014; Cedstrand S., 2011.

månaderna.⁸⁷ Den första månaden infördes 1995, den andra 2002 och den tredje månaden infördes 2016.

Villkor och antal dagar med föräldrapenning

Ett villkor för att få föräldrapenning är att föräldern inte arbetar eller avstår från arbete för att ta hand om sitt barn.⁸⁸ Föräldraparet måste ha gemensam vårdnad om barnet för att en förälder ska ha individuell rätt till hälften av dagarna med föräldrapenning. En förälder som har ensam vårdnad kan använda alla dagar eller att skriva över dagar till exempelvis sin partner om partnern inte är vårdnadshavare till barnet.⁸⁹ Föräldrapenning kan användas som heldag, trefjärdedelsdag, halvdag, en fjärdedelsdag eller en åttondedelsdag.⁹⁰

För barn födda 2016 och senare har föräldrarna 195 dagar var som vanligen är inkomstbaserade. Av dessa är 90 dagar reserverade för vardera föräldern och kan inte överföras till den andra föräldern. Det är en utökning från 60 dagar enligt tidigare regler. Därtill har respektive förälder 45 lägstanivådagar var på 180 kronor per dag (tabell B1).⁹¹ Den inkomstbaserade ersättningen motsvarar knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) upp till ett tak på 10 prisbasbelopp.⁹²

Tabell B1 Antal dagar med föräldrapenning enligt 2016 års regler

Typ av dagar	Förälder 1	Förälder 2
Inkomstbaserade dagar (överförbara)	105	105
Inkomstbaserade reserverade dagar (inte överförbara)	90	90
Dagar på lägstanivå, 180 kronor/dag (överförbara)	45	45
Totalt antal dagar	240	240

⁸⁷ SOU 2017:101, *Jämställt föräldraskap och goda uppväxtvillkor för barn – en ny modell för föräldraförsäkringen*; Duvander A-Z. m.fl., *Familjepolitik för alla? En ESO-rapport om föräldrapenning och jämställdhet*. En rapport till expertgruppen i studier i offentlig ekonomi (ESO) 2015:5; Cedstrand S., 2011.

⁸⁸ 12 kap. 2 § första stycket socialförsäkringsbalken (SFB).

⁸⁹ 12 kap. 14–15 §§ SFB.

⁹⁰ 12 kap. 9 § första stycket SFB.

⁹¹ 12 kap. 12–24 §§ SFB; Övergångsbestämmelserna till lagen (2015:674) om ändring i socialförsäkringsbalken.

⁹² 12 kap. 25 §, 25 kap. 5 § och 28 kap. 7 § SFB.

Villkor för en inkomstrelaterad ersättning

Ett villkor för att en förälder ska ha rätt till en inkomstbaserad föräldrapenning på sjukpenningnivå är att föräldern uppfyller 240-dagarsvillkoret. Det betyder att föräldern under minst 240 dagar i följd före barnets födelse skulle ha haft rätt sjukpenning som överstiger grundnivån för föräldrapenning.⁹³ Om detta villkor inte är uppfyllt får föräldern föräldrapenning på grundnivå under de första 180 dagarna, vilket motsvarar 250 kronor per dag.⁹⁴

Fram till och med augusti 2022 gällde inte regeln om reserverade dagar om ena eller båda föräldrarna använde dagar på grundnivå. I sådana fall kunde föräldern med föräldrapenning på grundnivå använda alla dagar med föräldrapenning även om den andra föräldern hade en inkomst som gav en inkomstrelaterad föräldrapenning. Från och med augusti 2022 gäller regeln om 90 reserverade dagar som inte är överförbara även för grundnivådagarna.⁹⁵

Regler för tillfällig föräldrapenning

Tillfällig föräldrapenning är en del av familjepolitiken som syftar till att underlätta för föräldrar att kombinera yrkesliv med familjeliv. Förmånen har funnits sedan föräldraförsäkringen infördes 1974, men det var först 1986 som förmånen fick namnet *tillfällig föräldrapenning*.⁹⁶

I den här rapporten ligger fokus på tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) under barnets första 47 månader. Därför beskrivs endast de regler som gäller för vab och för barn som inte har fyllt 12 år.

Villkor för att kunna få tillfällig föräldrapenning

Förmånen ger föräldrar möjlighet att vara hemma när barnen är sjuka genom att kompensera för den förlorade arbetsinkomst som kan uppstå när föräldrar avstår från arbete för att vårda ett sjukt barn. Ett

⁹³ 12 kap. 35 § 1 SFB.

⁹⁴ 12 kap. 23 § andra stycket och 35§ 2 SFB.

⁹⁵ 12 kap. 17 § andra stycket SFB.

⁹⁶ SOU 2022:31, *Rätt och lätt – ett förbättrat regelverk för VAB*. Slutbetänkande av VAB-utredningen, s. 63; *Försäkringskassan, VAB – Vård Av Barn. Tillfällig föräldrapenning 1975–2006*, Redovisar 2007:10, s. 26–27.

villkor för att få förmånen är att barnet bor i Sverige och att föräldern arbetar i Sverige. Det krävs även att en förälder avstår från förvärvsarbetet för att vårda barnet.⁹⁷ Även en förälder som är arbetslös kan i vissa fall ha rätt till tillfällig föräldrapenning om föräldern går miste om ersättning från a-kassa.⁹⁸ Rätten till tillfällig föräldrapenning är kopplad till behovet att avstå från förvärvsarbete för att vårda ett sjukt barn. Det innebär att en arbetande förälder generellt sett inte har ett behov av att avstå från arbete, och därmed inte har rätt till tillfällig föräldrapenning, om den andra föräldern inte arbetar, studerar eller är arbetssökande.⁹⁹

En förälder kan i vissa situationer överlåta rätten till ersättning till en annan person som då avstår från arbete för att vårda barnet.¹⁰⁰

Det finns även särskilda bestämmelser för barn som är yngre än 240 dagar. För dessa barn lämnas tillfällig föräldrapenning endast om tillsynen av barnet är stadigvarande ordnad, exempelvis om barnet har dagmamma eller om någon annan än föräldrarna vanligtvis tar hand om barnet när föräldrarna arbetar. Ersättning kan också lämnas om barnet vårdas på sjukhus eller får motsvarande vård i hemmet.¹⁰¹

Ersättningsnivå och antal dagar

Ersättningen vid vård av sjukt barn är knappt 80 procent av SGI dividerat med förälderns fastställda årsarbetstid, eller med 260 dagar om föräldern avstår från annat förvärvsarbete, exempelvis om föräldern är egen företagare.¹⁰² Inkomsttaket är 7,5 prisbasbelopp.¹⁰³

Tillfällig föräldrapenning kan, precis som föräldrapenning, användas som heldag, trefjärdedelsdag, halvdag, en fjärdedelsdag eller en åttendedelsdag.¹⁰⁴ Tillfällig föräldrapenning lämnas för de dagar då föräldern har behov av att avstå från förvärvsarbete för att vårda sitt

⁹⁷ 11 kap. 8 § och 13 kap. 2 § SFB.

⁹⁸ Försäkringskassan, *Tillfällig föräldrapenning*. Vägledning 2016:2, version 9.

⁹⁹ Prop. 1984/85:78, *om förbättringar inom föräldraförsäkringen, havandeskapspenningen och vissa regler inom sjukpenningförsäkringen*, s. 122; Försäkringskassan, *Vägledning 2016:2*, version 9.

¹⁰⁰ 13 kap. 8, 9 och 31a §§ SFB.

¹⁰¹ 13 kap. 17 § SFB.

¹⁰² 13 kap. 34–35 §§ SFB.

¹⁰³ 13 kap. 33 § andra stycket SFB.

¹⁰⁴ 13 kap. 5 § SFB.

barn.¹⁰⁵ Men från och med den åttonde dagen i barnets sjukperiod behövs ett läkarintyg.¹⁰⁶

Föräldrar kan vanligtvis få tillfällig föräldrapenning i 60 dagar per år och barn.¹⁰⁷ Ersättning kan lämnas under ytterligare 60 dagar. Till exempel om barnet är sjukt, vid besök vid förebyggande barnhälsovård eller om barnets andra förälder besöker läkare med ett annat barn till föräldrarna, men inte om det rör sjukdom eller smitta hos barnets ordinarie vårdare.¹⁰⁸

Rätten till ersättning för vård av barn gäller endast för personer som har avstått från arbete, studier eller a-kassa för att ta hand om det sjuka barnet. Det här innebär alltså att vissa föräldrar inte kan använda sig av förmånen.¹⁰⁹

¹⁰⁵ 13 kap. 34–35 §§ SFB.

¹⁰⁶ 5 § Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2010:30) om föräldrapenningsförmåner.

¹⁰⁷ 13 kap. 21 § första stycket och 25 § första stycket SFB.

¹⁰⁸ 13 kap. 21 § andra stycket och 25 § andra stycket SFB.

¹⁰⁹ Försäkringskassan, *Föräldrar som inte vabbar*. Socialförsäkringsrapport 2013:6, s. 10.

Bilaga 2: Data och metod

Analyserna bygger på data från Försäkringskassans databaser STORE och MiDAS. I databaserna finns bland annat uppgifter om hur socialförsäkringen används, till exempel hur föräldrar tar ut föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning. Databaserna innehåller även bakgrundsinformation om folkbokförda personer. Bakgrundsinformationen gäller exempelvis kön, ålder, födelseregion, utbildningsnivå och inkomst.

Vi har utgått från alla barn som är födda i Sverige under åren 2014–2016. Analyserna av mammors och pappors betalda och obetalda föräldraledighet gäller barnets första två år och tillfällig föräldrapenning för vård av barn (vab) gäller tiden när barnet är 12–47 månader. I den här rapporten syftar begreppen *mamma* och *pappa* på barnets biologiska föräldrar.

Vi har gjort vissa avgränsningar. Flerbarnsfödslar, adopterade barn, ensamstående föräldrar samt samkönade föräldrar ingår inte i vårt urval. Vi har gjort några ytterligare avgränsningar och följande grupper ingår inte i vårt urval:

- barn eller föräldrar som har avlidit, utvandrat eller avregistrerats av annan orsak under barnets första två år
- barn som inte har två och samma vårdnadshavare under barnets första två levnadsår
- barn som får syskon under barnets första två levnadsår
- barn där ena föräldern inte bodde i Sverige när barnet föddes
- barn där ena eller båda föräldrarna inte bor med barnet inom ett år efter födelsen.

Avgränsningarna syftar till att renodla studiepopulationen eftersom förutsättningar och villkor för att använda föräldrapenningen ser annorlunda ut för de grupper som inte ingår i vår undersökning.

Analyserna begränsas också till barn där minst en av föräldrarna har tagit ut föräldrapenning under barnets första 12 månader. I analyserna av pappans andel av föräldrarnas vab-dagar ska minst en av föräldrarna ha använt vab-dagar när barnet är 12–47 månader.

Vi har också begränsat analyserna till föräldrapar där ingen i föräldraparet har fått föräldrapenning på grundnivå. Den avgränsningen beror på att de reserverade dagarna inte berörde föräldrar som hade föräldrapenning på grundnivå. Fram till augusti 2022 gällde inte regeln om reserverade dagar om ena eller båda föräldrarna använde dagar på grundnivå. I sådana fall kunde föräldern med föräldrapenning på grundnivå använda alla dagar även om den andra föräldern hade en inkomst som gav en inkomstrelaterad föräldrapenning. Från och med augusti 2022 omfattas även grundnivådagarna av de reserverade dagarna.¹¹⁰ Den regeländringen berör inte föräldrarna som fick barn i samband med att den tredje reserverade månaden infördes.

Totalt består vårt urval av drygt 230 000 barn och deras föräldrar.

Analysstrategi för att mäta effekten av den tredje reserverade månaden

Syftet med rapporten är att undersöka om den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har påverkat föräldrars betalda och obetalda föräldraledighet samt föräldrapars fördelning av vab-dagar.

Införandet av den tredje reserverade månaden kan liknas vid ett naturligt experiment.¹¹¹ Vi använder oss därför av en liknande strategi för att utvärdera effekten av den tredje reserverade månaden som tidigare har använts för att utvärdera andra reformer inom föräldraförsäkringen.¹¹²

¹¹⁰ 12 kap. 17 § andra stycket SFB.

¹¹¹ Rosenzweig, M. A. och Wolpin, K. I., 'Natural' natural experiments in economics. *Journal of Economic Literature* 2000;38(4):827–874.

¹¹² ISF, *Ökat uttag av dagar med föräldrapenning. En analys av införandet av en 4-årsgräns och uppdelning av dagar med olika ersättningsnivåer*. Rapport 2020:4; Duvander A-Z. och Johansson M., Does Fathers' Care Spill Over? Evaluating Reforms in the Swedish Parental Leave Program. *Feminist Economics* 2019;25(2):67–89; Försäkringskassan, *Jämställd föräldraförsäkring. Utvärdering av de reserverade månaderna i Föräldraförsäkringen*. Socialförsäkringsrapport 2019:2; Ekberg J. m.fl., Parental leave – A policy evaluation of the

Den tredje reserverade månaden som infördes den 1 januari 2016 innebär att föräldrar som fick barn strax före och strax efter införandet omfattas av olika regler för hur föräldrapenningen kan tas ut. Den här tydliga gränsen gör det möjligt att skatta vilken effekt som den tredje reserverade månaden har haft på föräldrars föräldraledighet och uttag av vab. Det har vi gjort genom att jämföra användandet av föräldraledighet och vab bland föräldrar som fick barn efter införandet med föräldrar som fick barn före införandet (tabell B2).

För att det ska vara möjligt att jämföra föräldrar som fick barn efter införandet och föräldrar som fick barn strax innan införandet bör dessa grupper ha liknade egenskaper när det till exempel gäller ålder, utbildning, inkomst, arbetssektor, födelseort och så vidare. Beskrivande statistik visar att skillnaderna mellan dessa grupper är små (se tabell B5 och tabell B6).

Eventuella skillnader i föräldraledighet och vab mellan dessa grupper är delvis en effekt av den tredje reserverade månaden som infördes i januari 2016. Men en viss del kan även bero på så kallad säsongsvariation, det vill säga att föräldrar som får barn tidigt på året skiljer sig från föräldrar som får barn vid slutet av året, vilket tidigare studier har visat.¹¹³ I den statistiska analysen har vi även inkluderat föräldrar till barn födda under samma månader ett år före införandet av den tredje reserverade månaden (tabell B2). Det har vi gjort för att rensa bort eventuell säsongsvariation. Denna analysstrategi brukar kallas för *difference-in-differences* (skillnad-i-skillnader).¹¹⁴

Undersökningens reform- och kontrollgrupper

I vår analys använder vi oss av fyra grupper, två reformgrupper och två kontrollgrupper. Föräldrar som fick barn i oktober–december år 2015 är den grupp som i rapporten kallas *före införandet* (av den tredje reserverade månaden). Föräldrar som fick barn i januari–mars år 2016 kallas *efter införandet* (av den tredje reserverade månaden). I

Swedish “Daddy-Month” reform. *Journal of Public Economics* 2013;97(1):131–143; ISF, *Ett jämställt uttag? Reformer inom föräldraförsäkringen*. Rapport 2012:4.

¹¹³ Dahlberg J. och Andersson G., Changing seasonal variation in births by sociodemographic factors: a population-based register study. *Human Reproduction Open* 2018;4:1–8.

¹¹⁴ Angrist J. D. och Pischke J-S., *Mostly Harmless Econometrics: An Empiricist’s Companion*, 2009.

analysen inkluderas även två kontrollgrupper – barn födda i oktober–december år 2014 (kontrollgrupp 1) och barn födda i januari–mars år 2015 (kontrollgrupp 2).

Tabell B2 Undersökningens fyra grupper

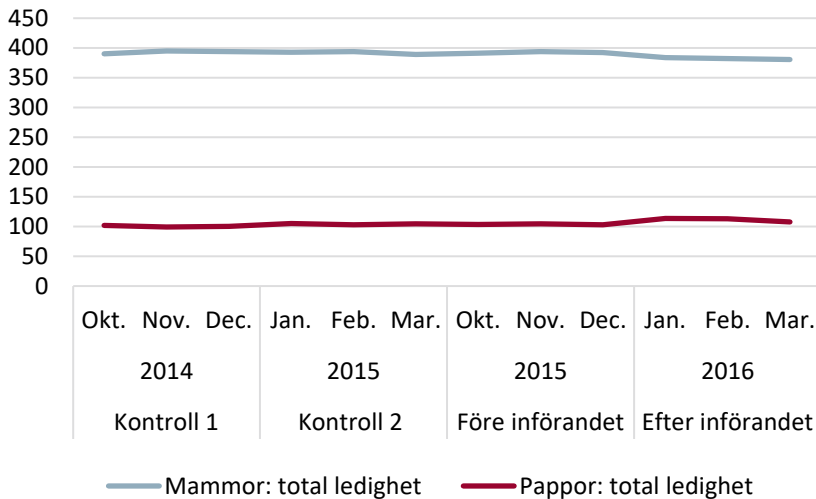
	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>
Urvalsgrupper	barn födda okt–dec 2015	barn födda jan–feb 2016	barn födda okt–dec 2014	barn födda jan–feb 2015

Vi avgränsar oss till tre födelsemånader precis före och efter införandet av den tredje reserverade månaden, samt tre födelsemånader på vardera sidan om årsskiftet ett år före införandet av den tredje reserverade månaden (se tabell B2). Orsaken till att vi inkluderar tre födelsemånader i stället för en födelsemånad är för att ta hänsyn till att reformers effekt inte alltid är omedelbar eller att effekten snabbt avtar. Hur det ser ut i undersökningens grupper illustreras i figur B1 och figur B2.

Genomsnittlig föräldraledighet för reform- och kontrollgrupperna

I figur B1 kan vi se att både mammors och pappors genomsnittliga antal dagar med föräldraledighet (både den betalda och obetalda ledigheten) är förhållandevis konstant för *kontrollgrupp 1*, *kontrollgrupp 2* och *före införandet-gruppen*. När den tredje reserverade månaden infördes var mammors genomsnittliga antal dagar med föräldraledighet något färre jämfört med månaderna innan införandet och minskningen har fortsatt något efter den första månaden efter införandet. På motsvarande sätt ökade pappors genomsnittliga föräldraledighet i jämförelse med månaderna innan införandet. Den ökningen har fortsatt något efter den första månaden efter införandet.

Figur B1 Genomsnittlig total föräldraledighet (betald och obetald) bland mammor och pappor i undersökningens fyra grupper

Anm.: Kontrollgrupp 1 = barn födda oktober–december år 2014; Kontrollgrupp 2 = januari–mars 2015; Före införandet = barn födda oktober–december 2015; Efter införandet = barn födda januari–mars 2016.

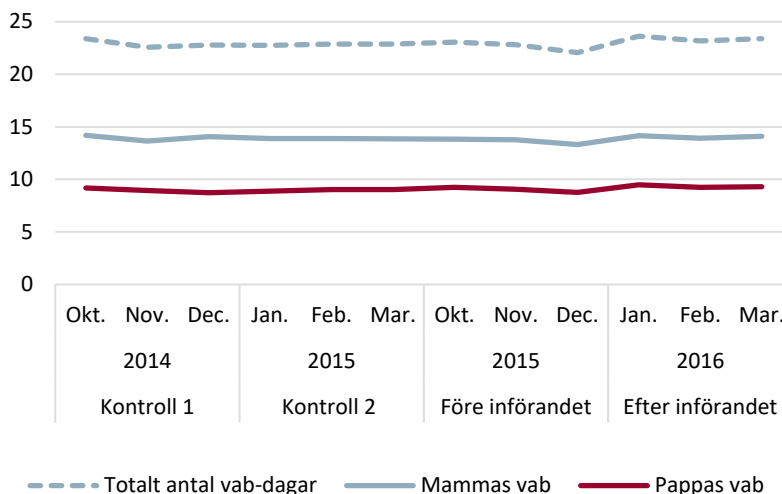
Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Föräldrars fördelning av vab för reform- och kontrollgrupperna

Vi har använt oss av samma urvalsgrupper även i våra analyser av effekten av den tredje reserverade månaden på föräldrars fördelning av vab-dagar när barnet är 12–47 månader (tabell B2).

När det gäller hur många vab-dagar som föräldrar i genomsnitt har använt när barnet är 12–47 månader kan vi se att antalet dagar skiljer sig mycket lite för de olika grupperna i vår analys (figur B2). För *före införandet-gruppen* är det totala antalet vab-dagar 1 dag mindre för föräldrar som fick barn i december 2015 jämfört med föräldrar som fick barn i oktober samma år. För föräldrar som fick barn i januari–mars 2016 skiljer det totala antalet dagar som mest 0,5 dag (figur B2).

Figur B2 Genomsnittligt antal vab-dagar i undersökningens fyra grupper, uppdelat på totalt, mammor och pappor

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Variationerna mellan olika grupper kan bero på att behovet av att använda vab kan variera under året och också mellan år. Därför kan eventuella säsongutbrott av olika sjukdomar skilja mellan barn som är födda vid olika tidpunkter. Det är något som tydligt framgår av Försäkringskassans statistik över det totala antalet utbetalade vab-dagar under ett år. Under exempelvis 2019 betalade Försäkringskassan ut i genomsnitt 7,2 vab-dagar per barn (1–11 år) där föräldrarna tog ut vab och under pandemiåren 2020–2022 ökade antalet dagar. Det är också vanligast att föräldrar tar ut vab-dagar under februari månad.¹¹⁵ Det visar att uttaget av vab kan variera mellan säsonger och år beroende på olika epidemiers kraft.

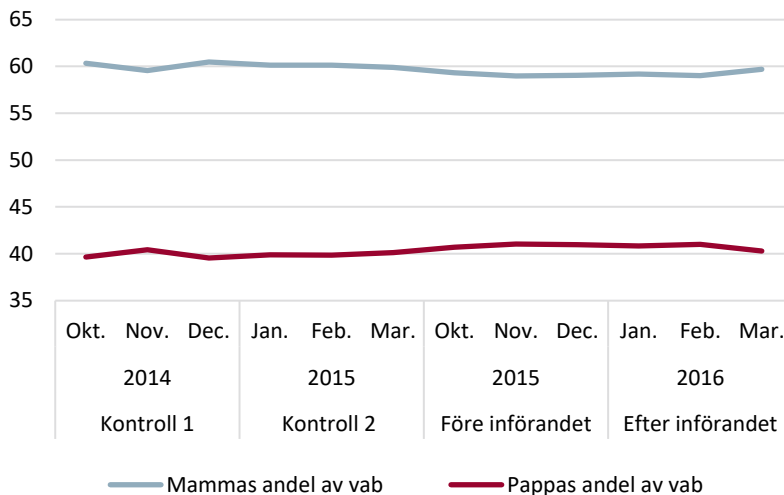
Ett av rapportens syfte är att undersöka om den tredje reserverade månaden i föräldrapenningen har bidragit till att föräldrars fördelning av vab har blivit mer jämställd. För att svara på frågan har vi undersökt pappans andel av föräldraparets vab-dagar. På så sätt kan vi också undvika problematiken som kan uppstå om vi skulle studera

¹¹⁵ Försäkringskassan, *Statistik och analys*, webbplats: www.forsakringskassan.se, hämtad den 5 mars 2024.

hur många dagar vab-dagar som mamman respektive pappan använder eftersom behovet av vab kan variera.

I figur B3 kan vi se att pappans andel av föräldrarens vab-dagar är förhållandevis konstant för våra undersökningsgrupper. Vi kan också se att det hände mycket lite med pappans andel i samband med att den tredje reserverade månaden infördes.

Figur B3 Mammans och pappans andel av föräldrarens vab-dagar i undersökningens fyra grupper (avgränsad skala)

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Så skattas effekten av den tredje månaden

Vi har skattat effekten av införandet av den tredje reserverade månaden genom att ta hänsyn till skillnaden mellan grupperna *efter införandet* och *före införandet* och skillnaden mellan de två kontrollgrupperna. När skillnaden mellan kontrollgrupp 1 och kontrollgrupp 2 räknas bort från skillnaden mellan *före införandet*-gruppen och *efter införandet*-gruppen återstår effekten av den tredje reserverade månaden. Beräkningen av reformens effekt kan skrivas på följande sätt:

Effekten av 3:e månaden = (efter införandet – före införandet) – (kontrollgrupp 2 – kontrollgrupp 1)

Analyserna har genomförts med linjära regressioner baserade på minsta-kvadrat-metoden (OLS-regressioner) och robusta standardfel. I samtliga regressionsmodeller har vi tagit hänsyn till en uppsättning oberoende variabler (se bilaga 3, tabell B5 och tabell B6).

Utifrån de olika regressionsmodellerna har vi skattat effekten av den tredje reserverade månaden, med hänsyn till flera bakgrundsfaktorer samtidigt. Dessa effekter redovisas i kapitel 2–4.

Beräkning av kontrafaktiska utfall

Vi har beräknat ett kontrafaktiskt utfall för föräldrar som fick barn under 2015. Det har vi gjort för att illustrera effektens storlek. Vi har utgått från de observerade medelvärdena (det genomsnittliga antalet dagar, alternativt den genomsnittliga andelen) för den gruppen av föräldrar. Därefter har vi adderat den skattade effekten till de genomsnittliga medelvärdena när det gäller antal dagar eller pappans andel.

På så sätt har vi fått en bild av hur det såg ut för gruppen av föräldrar som fick barn året *före* införandet av den tredje reserverade månaden och hur det skulle ha sett ut för den gruppen *efter* införandet av den tredje reserverade månaden om de hade omfattats av regeländringen. Beräkningen kan beskrivas på följande sätt:

Efter tredje månaden = (medelvärde *Före tredje månaden*) + (effekten)

Sannolikheten att pappor använder ett visst antal dagar

Vi har även skattat sannolikheten för pappor att använda minst ett visst antal dagar med föräldrapenning under barnets första två år. Det har vi gjort för att undersöka om den tredje reserverade månaden har haft olika effekt på sannolikheten att pappor som inte tar ut någon föräldrapenning, sannolikheten att pappor tar ut färre än 30 dagar, sannolikheten att pappor tar ut färre än 60 dagar och sannolikheten att pappor tar ut färre än 90 dagar.

Den analysen visar en bild av var i fördelningen av pappors uttag av föräldrapenning som införandet av den tredje månaden har haft störst effekt. Vi har använt oss av en så kallad linjär sannolikhetsmodell för att skatta dessa effekter. Med denna modell kan vi tolka resultatet som effekten av den tredje månaden i procentenheter.

Mått för föräldraledighet och vab

I vår undersökning har vi undersökt flera olika utfallsmått: *betald* föräldraledighet, *obetald* föräldraledighet, *total* föräldraledighet (både betald och obetald ledighet) och pappans andel av föräldraparets sammanlagda totala föräldraledighet samt pappans andel av föräldraparets vab-dagar. I det här avsnittet redogör vi för hur dessa är framtagna.

Betald föräldraledighet

I vår analys är den *betalda* ledigheten uttag av föräldrapenning i nettodagar, vilket kan innebära att en nettodag består av exempelvis två halva dagar. En dag med föräldrapenning kan vara antingen en heldag, trefjärdedelsdag, halvdag, en fjärdedelsdag eller en åttondedelsdag. Nettodagar är alltså summan av alla dagar när vi har tagit hänsyn till om det har betalats ut föräldrapenning för hela dagar eller för en del av dagarna. Vi har även inkluderat dagar med föräldrapenning som har tagits ut före barnets födelse, eftersom dessa dagar är en del av föräldrarnas totala antal dagar med föräldrapenning.

När vi redogör för mammans respektive pappans nettodagar med föräldrapenning samt pappans andel av föräldraparets sammanlagda totala ledighet har vi inkluderat eventuella dubbeldagar i respektive förälders nettodagar. Det är dagar när båda föräldrarna är föräldralediga samma dag för samma barn. Men när vi redogör för *föräldraparets totala ledighet* i tabellerna i bilaga 3, har vi halverat antalet dubbeldagar som ingår i föräldrapenningen. Det har vi gjort för att dagarna inte ska räknas två gånger. Om föräldraparet har använt exempelvis totalt 10 dubbeldagar, det vill säga 5 dagar vardera, innebär det att ledigheten i tid är 5 dagar.

Det förekommer fall då ena föräldern har fått dubbeldagar registrerade, men inte den andra föräldern. I sådana fall antar vi att båda föräldrarna har använt dubbeldagar om föräldern som inte har några dubbeldagar registrerade ändå har använt dagar med föräldrapenning under motsvarande period.

Dubbeldagarna påverkar föräldrapars totala föräldraledighet endast marginellt. Det kan förklaras av att det är en minoritet, 31 procent, av föräldrarna i vår analys som har använt dubbeldagar. Det ger ett

genomsnittligt uttag på 4 dagar för vardera föräldern. Men för att inte överskatta den totala ledigheten i tid har vi halverat dessa dagar i beräkningen av föräldrars totala ledighet.

Obetald föräldraledighet

Det nuvarande måttet på *obetald* föräldraledighet är förhållandevis nytt. År 2014 började Försäkringskassan att automatisera stora delar av handläggningen för föräldrapenning. Då strukturerades också datalagret för föräldrapenning om på ett sätt som gjorde det möjligt att ta fram ett nytt mått på den obetalda föräldraledigheten. Det nya måttet har, enligt Försäkringskassan, bättre träffsäkerhet än det tidigare måttet när det gäller att fånga upp den obetalda föräldraledigheten eftersom det nu framgår exakt för vilka kalenderdagar som föräldrapenning har betalats ut.¹¹⁶

Utgångspunkten är att det är ”glappet” mellan två perioder av föräldrapenning uttag som klassificeras som obetald ledighet. Den skattningen utgår från tre antaganden: att någon alltid är ledig för barn som är yngre än ett år, att de försäkrade följer den så kallade SGI-regeln och att endast en förälder i taget är föräldraledig.¹¹⁷

Detta betyder att för barn som är yngre än ett år klassificeras dagar mellan perioder av föräldrapenning alltid som obetald föräldraledighet. För barn över ett år klassificeras dagar mellan två perioder av föräldrapenning som obetald föräldraledighet om föräldern har tagit ut fem eller fler dagar under kalenderveckan.

Det kan nämnas att under barnets första år är nästan hälften av sådana glapp en obetald lördag och en obetald söndag. Resten av dessa glapp är därmed andra veckodagar. Men under barnets andra levnadsår består nästan 90 procent av alla glapp av lördagar och söndagar.¹¹⁸

Eftersom den obetalda ledigheten är en skattning kan det finnas en risk för att inte all obetald föräldraledighet fångas upp eller att måttet fångar upp dagar då föräldern inte är ledig. Obetald föräldraledighet

¹¹⁶ Försäkringskassan, *MiDAS Föräldrapenning. Dokumentation av föräldrapenningdata och skattad föräldraledighet i MiDAS*. PM 2020:2, Analys och prognos; Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2.

¹¹⁷ Försäkringskassan, PM 2020:2; Försäkringskassan, Socialförsäkringsrapport 2019:2; ISF, *Vilka föräldrar använder obetald föräldraledighet? En analys av hur mammor och pappor kombinerar föräldrapenning och obetald föräldraledighet*. Rapport 2023:11.

¹¹⁸ Försäkringskassan, PM 2020:2.

beräknas endast i anslutning till ett uttag av föräldrapenning, det vill säga ”glappet” mellan dagar då det har tagits ut föräldrapenning. Om ett första uttag av föräldrapenning sker till exempel när barnet är två månader beräknas ingen obetald föräldraledighet innan dess. Om föräldrapenning endast tas ut under barnets första 10 månader är inte de två sista månaderna innan barnets första år aktuella för beräkningen. En annan begränsning är att obetald föräldraledighet inte fångas upp om föräldern efter att barnet har fyllt ett år varvar förvärvsarbete och obetald föräldraledighet.

Tillfällig föräldrapenning för vård av barn

Analysen av pappans andel av föräldraparets vab-dagar är baserad på mammornas respektive pappornas uttagna nettodagar. Det innebär att två halva vab-dagar räknas som en nettodag. Vab kan tas ut för en heldag, trefjärdedelsdag, halvdag, en fjärdedelsdag eller en åttondedelsdag. Nettodagar är alltså summan av alla dagar när vi har tagit hänsyn till om det har betalats ut vab för hela dagar eller för en del av dagarna. Vi har sedan beräknat hur stor del av föräldraparets totala antal vab-dagar som har använts av pappan.

Variabler som ingår i analysen

I våra regressionsanalyser, och de justerade medelvärdena som ligger till grund för de resultat som presenteras i kapitel 2–4, har vi tagit hänsyn till flera faktorer samtidigt (se bilaga 3, tabell B5 och tabell B6)

När vi tittar på effekterna av den tredje reserverade månaden för olika grupper har vi fokuserat på föräldraparets utbildningsnivå, inkomstnivå och om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda. Vi har kombinerat mammans och pappans utbildningsnivå, deras inkomst och om ena eller båda föräldrarna är födda i Sverige eller inte. Detta har vi gjort utifrån antagandet att båda föräldrarnas egenskaper samverkar när de fattar beslut om föräldraledighet och vab. Här nedan beskriver vi hur variablerna är definierade och konstruerade.

Analysens olika huvudgrupper

Utbildning är baserad på föräldrarnas utbildningsnivå året före barnets födelse. Mammans respektive pappans utbildning är indelad i två kategorier: högst gymnasialutbildning och eftergymnasial utbildning. Dessa har sedan kombinerats till fyra kategorier:

1) *båda har låg utbildning*, 2) *båda har hög utbildning*, 3) *pappan har låg utbildning/mamman har hög utbildning*, 4) *pappan har hög utbildning/mamman har låg utbildning*.

Inkomst är baserad på sammanlagd obegränsad pensionsgrundande inkomst (PGI) året före barnets födelse. Vi har kombinerat mammans och pappans inkomst utifrån tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) för mammorna respektive papporna.

Mammornas grupper är baserade på inkomstfördelningen bland de mammor som ingår i vår analys och pappornas grupper är baserade på inkomstfördelningen bland papporna. Grupperna benämns med samma namn, men inkomstnivån mellan exempelvis mammorna i gruppen hög inkomst skiljer sig från papporna i gruppen med hög inkomst. Detta illustreras i tabell B3.

Tabell B3 Mammors och pappors genomsnittliga månadsinkomst inom respektive inkomstgrupp (föräldrar till barn födda 2014–2016)

<i>Inkomstgrupp</i>	<i>Mammor</i>	<i>Pappor</i>
Låg inkomst	12 898 kr	18 069 kr
Medelinkomst	22 973 kr	29 800 kr
Hög inkomst	35 155 kr	46 947 kr

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Föräldraparets inkomst är indelad i sju kategorier. I tre av dessa kategorier har mammans och pappans grupp samma benämning:

1) *båda har låg inkomst*, 2) *båda har medelinkomst*, 3) *båda har hög inkomst*. I fyra av kategorierna tillhör mamman och pappan olika grupper: 4) *mamman har låg inkomst/pappan har högre inkomst*, 5) *pappan har låg inkomst/mamman har högre inkomst*, 6) *mamman har medelinkomst/pappan har högre inkomst*, 7) *pappan har medelinkomst/mamman har högre*. Vi använder vi begreppet *högre*

inkomst som betyder att föräldrarnas inkomst tillhör en högre inkomstgrupp än den andra föräldrarnas inkomstgrupp.

Inrikes eller utrikes född består av två kategorier, om mamman respektive pappan är inrikes född eller inte. Dessa har kombinerats i fyra kategorier; 1) båda är inrikes födda, 2) båda är utrikes födda, 3) pappan är utrikes född/mamman är inrikes född, 4) pappan är inrikes född/mamman är utrikes född.

Barnets födelseordning gäller föräldrarnas gemensamma barn och är uppdelad i tre kategorier: 1) barnet är föräldrarnas första barn, 2) barnet är föräldrarnas andra barn, 3) barnet är föräldrarnas tredje barn eller barn med högre födelseordning som exempelvis det fjärde eller femte barnet.

Kontrollvariabler

I våra analyser kontrollerar vi även för andra faktorer som föräldrarnas sysselsättning, arbetssektor, boendeort, mammans ålder och föräldrarnas åldersskillnad, samt om någon av föräldrarna har barn från en tidigare relation. Här nedan beskriver vi hur variablerna är definierade och konstruerade.

Sysselsättning är baserad på information året före barnets födelse. Variabeln är konstruerad utifrån *yrkesställning* (om en person är anställd eller företagare) och *sysselsättningsstatus* (om en person förvärvsarbetar eller inte). *Anställd* definieras som en person som förvärvsarbetar och som är anställd. *Företagare* är en person som är egenföretagare eller företagare med eget aktiebolag och som är i arbete. *Ej i arbete* är en person som varken är anställd eller företagare.

Vi har kombinerat mammans och pappans sysselsättning i sju kategorier: 1) *båda är anställda*, 2) *mamma anställd/pappa ej i arbete*, 3) *pappa anställd/mamma ej i arbete*, 4) *båda är företagare*, 5) *enbart pappa företagare*, 6) *enbart mamma företagare*, 7) *ingen av föräldrarna är i arbete*.

Arbetssektor är baserad på information året före barnets födelse. Variabeln är indelad i fyra kategorier: 1) *båda arbetar i offentlig sektor*, 2) *båda arbetar i privat sektor*, 3) *pappa arbetar i privat sektor/mamma arbetar i offentlig sektor*, 4) *pappa arbetar i offentlig*

sektor/mamma arbetar i privat sektor. Offentlig sektor inkluderar både statlig, kommunal och regional sektor.

Ålder utgår från mammans ålder vid barnets födelse. Variabeln är indelad i tre jämnstora åldersgrupper baserade på mammornas åldersfördelning: 1) ≤ 28 år, 2) 29–32 år, 3) ≥ 33 år. Vi kontrollerar även för föräldrarnas åldersskillnad: 1) *mamman är minst fyra år yngre än pappan*, 2) *föräldrarna är jämngamla*, 3) *mamman är minst fyra år äldre än pappan*.

Barn från tidigare relation avser om ingen, ena eller båda föräldrarna har barn sedan tidigare relation som inte är deras gemensamma barn.

Boendekommun utgår från barnets boendekommun när barnet föddes. Variabeln är indelat i fem kommuntyper baserade på Sveriges kommuner och regioners (SKR) kommunindelning på huvudgruppsnivå.¹¹⁹ Vi kallar kommunkategorierna för 1) *storstäder* (Stockholm, Göteborg och Malmö), 2) *större städer*, 3) *mindre städer/tätorter* (mindre städer och tätorter samt landsbygdskommuner), 4) *storstadsnära kommuner*, 5) *kommun nära större stad*.

Fördelningen inom samtliga variabler som ingår i våra analyser finns i bilaga 3, tabell B5 och tabell B6.

Känslighetsanalyser

Vi har även genomfört känslighetsanalyser för resultatet som gäller måtten för betald, obetald och total föräldraledighet. Vi simulerar då effekterna av en *falsk reform* – att införandet av den tredje reserverade månaden skulle ha skett ett år tidigare än det verkliga införandet, det vill säga den 1 januari 2015. Här använder vi halvårsperioderna juni–augusti för att kontrollera för en eventuell säsongseffekt. Testerna har genomförts i tre olika analyser för varje utfall. I den första analysen har vi inkluderat endast en födelsemånad, i den andra två födelsemånader och i den tredje tre födelsemånader.

I samtliga analyser är de skattade effekterna inte statistiskt signifikanta på minst 5-procentnivå, med undantag för pappors betalda ledighet när fler än en födelsemånad är inkluderad samt pappans totala ledighet när tre födelsemånader är inkluderade

¹¹⁹ SKR – Sveriges Kommuner och Regioner, *Kommungruppsindelning*.

(tabell B4). Detta kan förklaras av en generell trend där gruppen pappor över tid har ökat sitt uttag av föräldrapenning.¹²⁰

Av dessa tester drar vi slutsatsen att våra analysmodeller är riktigt specificerade utifrån deras syfte, nämligen att mäta effekten av den tredje reserverade månaden.

Tabell B4 Placeboanalys av falsk reform året innan det verkliga införandet av den tredje reserverade månaden

	<i>En månad i respektive grupp</i>		<i>Två månader i respektive grupp</i>		<i>Tre månader i respektive grupp</i>	
	<i>Effekt</i>	<i>P>t.</i>	<i>Effekt</i>	<i>P>t.</i>	<i>Effekt</i>	<i>P>t.</i>
Mammor: total ledighet	-1,0	0,686	0,8	0,657	0,8	0,566
Mammor: betald ledighet	-3,3	0,095	-1,5	0,297	-1,1	0,337
Mammor: obetald ledighet	2,3	0,188	2,3	0,066	1,9	0,052
Pappor: total ledighet	2,3	0,274	2,5	0,105	2,5	0,040
Pappor: betald ledighet	2,4	0,120	2,2	0,045	1,9	0,032
Pappor: obetald ledighet	-0,1	0,939	0,3	0,695	0,6	0,252
Pappans andel av parets totala ledighet	0,4	0,418	0,3	0,695	0,2	0,497
Pappans andel av parets betalda ledighet	0,7	0,153	0,4	0,202	0,4	0,192

Anm.: *En månad* = barn födda december 2014, januari 2015, juli 2014 och juli 2015. *Två månader* = barn födda november–december 2014, januari–februari 2015, juni–juli 2014 och juni–juli 2015. *Tre månader* = barn födda oktober–december 2014, januari–mars 2015, juni–augusti 2014 och juni–augusti 2015.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

¹²⁰ ISF, *Pappor som inte använder föräldrapenningen. En analys av vilka pappor som tar ut noll eller få dagar med föräldrapenning och hur det har förändrats för barn födda åren 1994–2017*. Rapport 2021:12.

Bilaga 3: Tabeller och figurer

Tabell B5 Beskrivande statistik av urvalet och variablerna som ingår i effektanalyserna i kapitel 2–3, kolumnprocent

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Totalt</i>
<i>Föräldrarens utbildning</i>					
	<i>Andel</i>	<i>Andel</i>	<i>Andel</i>	<i>Andel</i>	<i>Antal</i>
Båda låg utbildning	34,0	31,5	34,3	32,0	24 282
Båda hög utbildning	35,0	36,8	34,9	37,2	26 587
P låg/M hög utbildning	21,9	22,7	21,1	21,8	16 165
P hög/M låg utbildning	7,3	7,7	8,1	7,8	5 693
Okänd utbildning	1,8	1,4	1,5	1,2	1 093
<i>Föräldrarens inkomstgrupp</i>					
Båda låg inkomst	16,0	12,0	16,6	12,4	10 445
Båda medelinkomst	11,4	13,0	11,5	12,7	8 990
Båda hög inkomst	14,2	17,8	14,2	18,2	11 938
M låg/P högre inkomst	20,3	16,9	19,6	17,7	13 700
P låg/M högre inkomst	18,8	19,2	19,0	18,5	13 935
M medel/P högre inkomst	8,6	9,6	8,2	9,4	6 625
P medel/M högre inkomst	8,8	10,2	9,0	9,8	6 988
Inkomst okänd	2,1	1,3	1,8	1,3	1 199
<i>Föräldrarens inrikes/utrikes född</i>					
Båda är inrikes födda	75,1	76,7	74,6	77,6	56 151
Båda är utrikes födda	11,3	10,0	11,5	9,3	7 742
P utrikes född/M inrikes född	7,7	7,1	7,5	6,9	5 373
P inrikes född/M utrikes född	5,9	6,2	6,4	6,1	4 554
<i>Föräldrarnas sysselsättning</i>					
Båda är anställda	83,5	84,8	83,3	84,0	61 943
M anställd/P ej i arbete	2,9	2,1	2,8	2,1	1 817
P anställd/M ej i arbete	3,3	2,3	3,3	3,0	2 200
Båda är företagare	0,7	0,7	0,7	0,7	519
Enbart P företagare	6,6	7,5	7,3	7,7	5 378

Bilaga 3: Tabeller och figurer

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Totalt</i>
Enbart M företagare	2,1	2,1	2,0	2,2	1 560
Ingen är i arbete	0,4	0,2	0,3	0,2	213
Sysselsättning okänd	0,4	0,2	0,2	0,2	190
<i>Föräldrarnas arbetssektor</i>					
Båda offentlig sektor	10,4	11,5	10,7	10,9	8 024
Båda privat sektor	48,1	46,3	47,6	47,0	34 874
P privat/M offentlig sektor	30,5	31,3	30,6	30,8	22 756
P offentlig/Mamma privat sektor	6,8	7,1	7,1	7,1	5 200
Arbetssektor okänd	4,1	3,7	4,0	4,2	2 966
<i>Boendeort</i>					
Storstäder	23,3	22,5	23,3	22,9	16 968
Större städer	22,9	22,8	22,8	22,6	16 801
Mindre städer/tätorter	21,6	21,1	21,0	21,6	15 723
Storstadsnära kommuner	19,0	19,8	19,4	19,0	14 247
Kommun nära större stad	13,3	13,9	13,5	13,9	10 081
<i>Mammans ålder vid barnets födelse</i>					
≤28 år	32,5	27,1	32,0	26,3	21 662
29–32 år	29,9	31,0	29,7	31,5	22 580
≥33 år	37,6	41,9	38,2	42,2	29 578
<i>Föräldrarnas ålderskillnad</i>					
Mamma minst 4 år yngre än pappa	34,1	33,2	34,9	33,5	25 020
Föräldrarna är jämnåriga	60,6	62,2	59,6	61,2	44 999
Mamma minst 4 år äldre än pappa	5,3	4,6	5,5	5,3	3 801
<i>Barnets födelseordning</i>					
Första barnet	42,5	39,6	41,5	39,2	30 012
Andra barnet	36,1	38,7	36,0	39,2	27 728
≥Tredje barnet	21,4	21,7	22,5	21,7	16 080
<i>Barn från tidigare relation</i>					
Ingen av föräldrarna	87,6	88,6	87,3	88,5	64 970
M har/P inte barn tidigare	4,9	4,3	4,8	4,4	3 365
M inte/P har barn tidigare	5,7	5,3	6,0	5,5	4 133
Båda föräldrarna	1,9	1,8	1,9	1,7	1 352
Antal	17 555	19 379	17 602	19 284	73 820

Anm.: Före införandet = barn födda oktober–december 2015; Efter införandet = barn födda januari–mars 2016; Kontrollgrupp 1 = barn födda oktober–december 2014; Kontrollgrupp 2 = barn födda januari–mars 2015. M = mamma; P = pappa.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B6 Beskrivande statistik av urvalet och variablerna som ingår i effektanalysen i kapitel 4, kolumnprocent

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Totalt</i>
<i>Föräldrarens utbildning</i>					
	<i>Andel</i>	<i>Andel</i>	<i>Andel</i>	<i>Andel</i>	<i>Antal</i>
Båda låg utbildning	33,8	31,5	34,1	31,7	22 240
Båda hög utbildning	35,3	36,9	35,2	37,5	24 662
Pappa låg/Mamma hög utbildning	22,4	22,9	21,6	22,3	15 183
Pappa hög/Mamma låg utbildning	7,2	7,5	7,8	7,6	5 111
Okänd utbildning	1,4	1,2	1,2	1,0	803
<i>Föräldrarens inkomstgrupp</i>					
Båda låg inkomst	15,1	11,4	15,6	11,6	9 056
Båda medelinkomst	12,0	13,6	12,1	13,3	8 686
Båda hög inkomst	13,9	17,6	14,1	18,2	10 918
M låg/P högre inkomst	20,2	16,6	19,5	17,3	12 449
P låg/M högre inkomst	19,2	19,5	19,5	18,8	13 086
M medel/P högre inkomst	8,8	9,8	8,5	9,6	6 249
P medel/M högre inkomst	9,1	10,5	9,4	10,3	6 700
Inkomst okänd	1,7	1,0	1,4	1,0	855
<i>Föräldrar inrikes eller utrikes födda</i>					
Båda är inrikes födda	76,8	78,0	76,4	79,1	52 803
Båda är utrikes födda	9,8	9,0	10,0	8,2	6 244
P utrikes född/M inrikes född	7,6	6,9	7,3	6,8	4 861
P inrikes född/M utrikes född	5,8	6,1	6,3	6,0	4 091
<i>Boendeort</i>					
Storstäder	22,8	22,0	22,8	22,4	15 281
Större städer	23,1	23,0	23,1	22,8	15 630
Mindre städer/tätorter	21,8	21,3	21,3	21,8	14 639
Storstadsnära kommuner	18,8	19,7	19,3	19,0	13 071
Kommun nära större stad	13,6	14,0	13,5	14,0	9 378
<i>Mammans ålder vid barnets födelse</i>					
≤28 år	32,6	27,2	32,2	26,3	20 021
29–32 år	30,3	31,4	29,9	32,1	21 047
≥33 år	37,1	41,4	37,9	41,7	26 931

Bilaga 3: Tabeller och figurer

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Totalt</i>
<i>Föräldrarnas åldersskillnad</i>					
Mamma minst 4 år yngre än pappa	33,3	32,5	34,2	33,0	22 606
Föräldrarna är jämnåriga	61,3	62,9	60,3	61,8	41 896
Mamma minst 4 år äldre än pappa	5,3	4,6	5,5	5,3	3 497
<i>Barnets födelseordning</i>					
Första barnet	42,6	39,7	41,6	39,2	27 670
Andra barnet	36,7	39,2	36,6	39,9	25 955
≥Tredje barnet	20,7	21,1	21,8	21,0	14 374
<i>Barn från tidigare relation</i>					
Ingen av föräldrarna	87,8	88,8	87,5	88,6	59 975
M har/P inte barn tidigare	4,8	4,2	4,8	4,3	3 077
M inte/P har barn tidigare	5,5	5,2	5,8	5,3	3 717
Båda föräldrarna	1,9	1,8	1,9	1,7	1 230
Antal	16 030	18 009	16 115	17 845	67 999

Anm.: Före införandet = barn födda oktober–december 2015; Efter införandet = barn födda januari–mars 2016; Kontrollgrupp 1 = barn födda oktober–december 2014; Kontrollgrupp 2 = barn födda januari–mars 2015. M = mamma; P = pappa.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B7 Beskrivande statistik av andelen föräldrapar, till barn födda 2014–2016, som inte använder betalda vab-dagar och som använder minst en vab-dag.

	Barn födda 2014		Barn födda 2015		Barn födda 2016	
	Inga vab-dagar	Minst en vab-dag	Inga vab-dagar	Minst en vab-dag	Inga vab-dagar	Minst en vab-dag
<i>Föräldrarets utbildning</i>						
Båda låg utbildning	8,5	91,5	8,1	91,9	7,3	92,7
Båda hög utbildning	7,3	92,7	7,0	93,0	6,9	93,1
P låg/M hög utb.	6,0	94,0	5,9	94,1	5,4	94,6
P hög/M låg utb.	10,7	89,3	10,0	90,0	9,2	90,8
<i>Föräldrarets inkomstgrupp</i>						
Båda låg inkomst	14,4	85,6	13,0	87,0	12,3	87,7
Båda medel inkomst	3,5	96,5	3,1	96,9	2,7	97,3
Båda hög inkomst	8,2	91,8	8,6	91,4	8,4	91,6
M låg/P högre ink.	9,3	90,7	8,4	91,6	8,2	91,8
P låg/M högre ink.	6,1	93,9	5,9	94,1	5,3	94,7
M medel/P högre ink.	5,2	94,8	5,9	94,1	4,9	95,1
P medel/M högre ink.	4,2	95,8	4,0	96,0	3,7	96,3
<i>Föräldrapar inrikes eller utrikes född</i>						
Båda inrikes födda	6,0	94,0	5,8	94,2	5,3	94,7
Båda utrikes födda	20,9	79,1	19,6	80,4	17,8	82,2
P utrikes/M inrikes	10,4	89,6	9,2	90,8	9,2	90,8
P inrikes/M utrikes	10,6	89,4	9,8	90,2	9,3	90,7
Total andel	8,0	92,0	7,7	92,3	7,2	92,8
Totalt antal	6 342	73 295	79 637	5 987	72 222	78 209

Anm.: Före införandet = barn födda oktober–december 2015; Efter införandet = barn födda januari–mars 2016; Kontrollgrupp 1 = barn födda oktober–december 2014; Kontrollgrupp 2 = barn födda januari–mars 2015. M = mamma; P = pappa. Utb. = utbildning. Ink = inkomst.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B8 Effekter av den tredje reserverade månaden total, betald och obetald föräldraledighet samt och justerade medelvärden, alla föräldrar

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
Föräldrapars totala ledighet	494	489	-5,2	0,000	491	491	-0,1	0,919	-5,2	0,000
<i>Mammors föräldraledighet</i>										
Total ledighet	393	382	-10,7	0,000	393	392	-1,1	0,330	-9,6	0,000
Betald ledighet	260	250	-9,7	0,000	265	263	-2,2	0,010	-7,5	0,000
Obetald ledighet	133	132	-1,0	0,178	128	129	1,1	0,125	-2,1	0,041
<i>Pappors föräldraledighet</i>										
Total ledighet	105	111	5,6	0,000	102	103	1,2	0,204	4,4	0,001
Betald ledighet	79	83	4,5	0,000	77	77	0,4	0,573	4,1	0,000
Obetald ledighet	26	28	1,1	0,007	25	26	0,8	0,051	0,3	0,590
<i>Pappans andel av föräldraparets ledighet</i>										
Andel av total föräldraledighet	20,9	22,3	1,39	0,000	20,4	20,8	0,43	0,026	0,96	0,000
Andel av betald föräldraledighet	23,6	25,1	1,45	0,000	22,8	23,2	0,40	0,044	1,05	0,000
Andel av föräldrapars obetalda ledighet	16,4	17,4	0,99	0,000	16,0	16,4	0,41	0,081	0,58	0,072

Anm.: I *föräldrapars totala ledighet* är antalet dubbeldagar halverade för att dessa dagar inte ska räknas två gånger (se bilaga 2 *Betald föräldraledighet*).

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B9 Effekter av den tredje reserverade månaden på total, betald och obetald föräldraledighet samt och justerade medelvärden, uppdelat på föräldraparens utbildning

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Föräldrapars totala ledighet</i>										
Båda låg utbildning	483	478	-4,9	0,000	482	484	2,3	0,08	-7,8	0,000
Båda hög utbildning	504	498	-5,7	0,000	499	497	-1,7	0,233	-4,1	0,036
Pappa låg/Mamma hög utbildning	495	490	-5,1	0,002	494	493	-0,8	0,640	-4,3	0,069
Pappa hög/Mamma låg utbildning	492	486	-6,9	0,027	490	490	0,0	0,989	-6,9	0,103
<i>Mammors totala ledighet</i>										
Båda låg utbildning	407	394	-13,3	0,000	410	410	0,6	0,746	-13,9	0,000
Båda hög utbildning	376	368	-8,5	0,000	376	371	-5,0	0,006	-3,5	0,156
Pappa låg/Mamma hög utbildning	394	384	-10,2	0,000	394	396	1,9	0,422	-12,1	0,000
Pappa hög/Mamma låg utbildning	403	392	-11,3	0,007	400	405	4,9	0,229	-16,3	0,006
<i>Mammors betalda ledighet</i>										
Båda låg utbildning	286	271	-14,6	0,000	291	289	-1,8	0,217	-12,8	0,000
Båda hög utbildning	236	230	-5,9	0,000	241	237	-3,3	0,014	-2,6	0,171
Pappa låg/Mamma hög utbildning	257	248	-9,2	0,000	262	260	-1,7	0,339	-7,5	0,002
Pappa hög/Mamma låg utbildning	269	260	-9,1	0,004	272	274	2,8	0,390	-12,0	0,009

Bilaga 3: Tabeller och figurer

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Mammors obetalda ledighet</i>										
Båda låg utbildning	121	123	1,3	0,315	119	121	2,4	0,056	-1,1	0,519
Båda hög utbildning	140	137	-2,6	0,035	135	134	-1,6	0,180	-1,0	0,576
Pappa låg/Mamma hög utbildning	137	136	-1,0	0,512	132	135	3,6	0,023	-4,6	0,038
Pappa hög/Mamma låg utbildning	134	132	-2,2	0,443	128	130	2,1	0,419	-4,3	0,267
<i>Pappors totala ledighet</i>										
Båda låg utbildning	81	89	8,3	0,000	76	78	2,2	0,136	6,1	0,003
Båda hög utbildning	131	134	3,0	0,059	126	129	3,4	0,037	-0,4	0,869
Pappa låg/Mamma hög utbildning	104	110	5,5	0,005	104	101	-2,6	0,194	8,1	0,004
Pappa hög/Mamma låg utbildning	93	98	4,3	0,206	94	89	-4,5	0,179	8,8	0,065
<i>Pappors betalda ledighet</i>										
Båda låg utbildning	61	68	7,1	0,000	59	61	1,6	0,136	5,5	0,000
Båda hög utbildning	97	99	1,6	0,141	93	95	2,0	0,074	-0,4	0,805
Pappa låg/Mamma hög utbildning	77	82	4,7	0,001	78	75	-3,2	0,025	8,0	0,000
Pappa hög/Mamma låg utbildning	70	75	4,9	0,046	71	68	-3,8	0,120	8,7	0,012
<i>Pappors obetalda ledighet</i>										
Båda låg utbildning	19	20	1,2	0,066	17	18	0,6	0,359	0,6	0,484
Båda hög utbildning	34	35	1,4	0,062	33	34	1,4	0,071	0,0	0,988
Pappa låg/Mamma hög utbildning	27	28	0,8	0,358	25	26	0,6	0,474	0,2	0,887
Pappa hög/Mamma låg utbildning	24	23	-0,6	0,679	22	22	-0,7	0,646	0,0	0,983

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Pappans andel av föräldrparets totala ledighet</i>										
Båda låg utbildning	16	18	1,8	0,000	16	16	0,4	0,155	1,4	0,002
Båda hög utbildning	26	27	0,9	0,002	25	26	0,9	0,004	0,0	0,980
Pappa låg/Mamma hög utbildning	21	22	1,4	0,000	21	20	-0,2	0,628	1,6	0,005
Pappa hög/Mamma låg utbildning	19	20	1,4	0,064	19	18	-1,1	0,138	2,5	0,018
<i>Pappans andel av föräldrparets betalda ledighet</i>										
Båda låg utbildning	18	20	2,0	0,000	17	18	0,5	0,101	1,5	0,001
Båda hög utbildning	30	30	0,8	0,024	28	29	0,9	0,006	-0,2	0,695
Pappa låg/Mamma hög utbildning	23	25	1,5	0,000	23	23	-0,4	0,333	1,9	0,001
Pappa hög/Mamma låg utbildning	21	23	1,7	0,025	21	20	-1,2	0,121	2,9	0,007

Anm.: I *föräldrars totala ledighet* är antalet dubbeldagar halverade för att dessa dagar inte ska räknas två gånger (se bilaga 2 *Betald föräldraledighet*).

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B10 Effekter av den tredje reserverade månaden på total, betald och obetald föräldraledighet samt och justerade medelvärden, uppdelat på föräldraparens inkomst

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Föräldrapars totala ledighet</i>										
Båda låg inkomst	486	478	-8,1	0,000	485	482	-3,2	0,138	-4,9	0,112
Båda medelinkomst	501	497	-3,7	0,076	497	498	1,2	0,575	-4,9	0,100
Båda hög inkomst	492	489	-3,1	0,131	488	491	3,5	0,085	-6,6	0,022
Mamma låg/Pappa högre inkomst	495	487	-8,0	0,000	494	493	-1,0	0,629	-7,0	0,013
Pappa låg/Mamma högre inkomst	494	487	-6,3	0,000	489	489	-0,6	0,740	-5,7	0,023
Mamma medel/Pappa högre inkomst	500	499	-1,3	0,619	499	499	0,6	0,802	-1,9	0,597
Pappa medel/Mamma högre inkomst	501	498	-3,1	0,204	496	498	1,9	0,450	5,0	0,155
<i>Mammors totala ledighet</i>										
Båda låg inkomst	388	375	-12,6	0,000	389	386	-2,2	0,474	-10,3	0,018
Båda medelinkomst	402	389	-13,3	0,000	403	402	-0,4	0,878	-12,9	0,001
Båda hög inkomst	387	381	-6,3	0,008	387	386	-1,2	0,628	-5,2	0,128
Mamma låg/Pappa högre inkomst	400	384	-16,3	0,000	399	400	1,1	0,716	-17,4	0,000
Pappa låg/Mamma högre inkomst	390	380	-9,8	0,000	392	389	-3,5	0,119	-6,3	0,041
Mamma medel/Pappa högre inkomst	414	408	-5,8	0,086	418	419	0,8	0,814	-6,6	0,174
Pappa medel/Mamma högre inkomst	381	375	-5,8	0,062	377	379	2,0	0,511	-7,8	0,075

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Mammors betalda ledighet</i>										
Båda låg inkomst	273	261	-12,2	0,000	277	277	0,7	0,784	-12,9	0,000
Båda medelinkomst	267	254	-12,7	0,000	273	268	-5,0	0,023	-7,7	0,011
Båda hög inkomst	246	240	-5,7	0,002	249	247	-2,4	0,193	-3,3	0,202
Mamma låg/Pappa högre inkomst	264	252	-12,4	0,000	268	268	0,5	0,826	-12,9	0,000
Pappa låg/Mamma högre inkomst	263	254	-9,6	0,000	270	266	-3,9	0,027	-5,7	0,022
Mamma medel/Pappa högre inkomst	266	259	-7,2	0,004	274	272	-1,4	0,599	-5,8	0,111
Pappa medel/Mamma högre inkomst	244	239	-4,8	0,038	246	245	-0,9	0,713	-3,9	0,234
<i>Mammors obetalda ledighet</i>										
Båda låg inkomst	115	114	-0,4	0,850	112	109	-2,9	0,131	2,6	0,361
Båda medelinkomst	135	135	-0,7	0,741	130	134	4,6	0,021	-5,2	0,061
Båda hög inkomst	141	140	-0,6	0,741	138	139	1,2	0,482	-1,8	0,466
Mamma låg/Pappa högre inkomst	136	132	-3,9	0,034	131	131	0,6	0,744	-4,5	0,081
Pappa låg/Mamma högre inkomst	126	126	-0,2	0,921	123	123	0,5	0,766	-0,7	0,779
Mamma medel/Pappa högre inkomst	148	150	1,5	0,552	144	146	2,2	0,371	-0,8	0,822
Pappa medel/Mamma högre inkomst	137	136	-1,0	0,660	131	134	2,9	0,198	-3,9	0,223

Bilaga 3: Tabeller och figurer

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Pappors totala ledighet</i>										
Båda låg inkomst	103	107	4,6	0,074	100	100	-0,6	0,823	5,1	0,154
Båda medelinkomst	102	112	9,9	0,000	98	100	1,8	0,437	8,1	0,016
Båda hög inkomst	108	112	3,4	0,120	104	109	5,0	0,023	-1,5	0,621
Mamma låg/Pappa högre inkomst	99	108	8,4	0,000	100	98	-1,6	0,485	10,0	0,002
Pappa låg/Mamma högre inkomst	108	112	3,6	0,076	101	104	2,7	0,192	1,0	0,734
Mamma medel/Pappa högre inkomst	89	94	5,1	0,067	84	84	-0,1	0,963	5,2	0,190
Pappa medel/Mamma högre inkomst	125	127	2,4	0,399	122	122	0,2	0,952	2,2	0,579
<i>Pappors betalda ledighet</i>										
Båda låg inkomst	79	82	3,8	0,047	76	76	0,0	0,991	3,8	0,156
Båda medelinkomst	78	85	7,0	0,000	75	75	0,3	0,855	6,6	0,006
Båda hög inkomst	82	85	3,1	0,051	79	82	3,2	0,041	-0,1	0,948
Mamma låg/Pappa högre inkomst	73	79	5,7	0,000	72	72	-0,9	0,572	6,6	0,003
Pappa låg/Mamma högre inkomst	82	86	3,7	0,014	78	79	1,5	0,336	2,3	0,289
Mamma medel/Pappa högre inkomst	67	72	5,5	0,006	65	64	-1,2	0,547	6,7	0,019
Pappa medel/Mamma högre inkomst	92	95	2,9	0,157	92	90	-1,5	0,452	4,4	0,125

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Pappors obetalda ledighet</i>										
Båda låg inkomst	24	25	0,8	0,471	24	23	-0,5	0,604	1,3	0,379
Båda medelinkomst	25	28	3,0	0,005	23	24	1,5	0,131	1,4	0,320
Båda hög inkomst	27	27	0,4	0,702	25	27	1,8	0,06	-1,4	0,302
Mamma låg/Pappa högre inkomst	26	29	2,7	0,018	27	26	-0,7	0,532	3,4	0,036
Pappa låg/Mamma högre inkomst	26	26	-0,1	0,907	23	24	1,2	0,121	-1,3	0,248
Mamma medel/Pappa högre inkomst	23	22	-0,4	0,761	19	20	1,1	0,385	-1,5	0,404
Pappa medel/Mamma högre inkomst	33	32	-0,5	0,700	30	32	1,7	0,183	-2,2	0,220
<i>Pappans andel av föräldraparets totala ledighet</i>										
Båda låg inkomst	21	22	1,2	0,04	20	21	0,4	0,475	0,8	0,349
Båda medelinkomst	20	22	2,2	0,00	19	20	0,5	0,302	1,7	0,008
Båda hög inkomst	21	22	0,8	0,06	21	22	0,9	0,031	-0,1	0,866
Mamma låg/Pappa högre inkomst	20	22	2,2	0,00	20	20	-0,3	0,574	2,5	0,001
Pappa låg/Mamma högre inkomst	21	22	1,0	0,01	20	21	0,7	0,074	0,3	0,619
Mamma medel/Pappa högre inkomst	18	19	0,9	0,10	17	17	0,1	0,837	0,8	0,314
Pappa medel/Mamma högre inkomst	24	25	0,8	0,15	24	24	-0,1	0,887	0,8	0,269

Bilaga 3: Tabeller och figurer

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Pappans andel av föräldraparets betalda ledighet</i>										
Båda låg inkomst	23	24	1,1	0,053	22	22	0,4	0,510	0,7	0,372
Båda medelinkomst	23	25	2,2	0,000	22	22	0,6	0,248	1,6	0,021
Båda hög inkomst	25	26	1,0	0,025	24	25	0,9	0,063	0,2	0,791
Mamma låg/Pappa högre inkomst	22	24	1,9	0,000	22	22	-0,4	0,491	2,2	0,002
Pappa låg/Mamma högre inkomst	24	25	1,2	0,006	22	23	0,8	0,074	0,4	0,496
Mamma medel/Pappa högre inkomst	20	22	1,4	0,018	19	19	0,1	0,810	1,3	0,141
Pappa medel/Mamma högre inkomst	28	28	0,8	0,148	27	27	-0,2	0,719	1,0	0,203

Anm.: I *föräldrapars totala ledighet* är antalet dubbeldagar halverade för att dessa dagar inte ska räknas två gånger (se bilaga 2 *Betald föräldraledighet*).

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B11 Effekter av den tredje reserverade månaden på total, betald och obetald föräldraledighet samt och justerade medelvärden, uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Föräldrapars totala ledighet</i>										
Båda inrikes födda	501	496	-5,0	0,000	498	498	0,5	0,544	-5,5	0,000
Båda utrikes födda	453	447	-5,2	0,043	453	452	-0,7	0,781	-4,5	0,230
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	491	484	-6,7	0,026	489	485	-3,6	0,245	-3,1	0,471
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	479	471	-7,3	0,050	477	475	-2,0	0,557	-5,3	0,294
<i>Mammors totala ledighet</i>										
Båda inrikes födda	394	384	-10,2	0,000	393	394	1,0	0,404	-11,2	0,000
Båda utrikes födda	381	371	-10,3	0,006	392	384	-7,7	0,045	-2,7	0,614
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	411	399	-12,6	0,001	405	404	-1,3	0,755	-11,3	0,043
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	379	363	-15,4	0,002	380	367	-13,9	0,004	-1,5	0,826
<i>Mammors betalda ledighet</i>										
Båda inrikes födda	261	259	-9,7	0,000	257	247	-1,9	0,036	-7,8	0,000
Båda utrikes födda	285	283	-9,8	0,002	276	266	-1,8	0,582	-8,0	0,079
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	276	276	-9,8	0,001	276	267	-0,1	0,987	-9,7	0,027
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	264	256	-9,8	0,009	258	248	-7,9	0,035	-1,9	0,724

Bilaga 3: Tabeller och figurer

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Mammors obetalda ledighet</i>										
Båda inrikes födda	137	137	-0,5	0,515	132	135	2,9	0,000	-3,5	0,003
Båda utrikes födda	105	104	-0,5	0,817	107	101	-5,8	0,013	5,3	0,107
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	135	132	-2,8	0,324	129	128	-1,2	0,665	-1,6	0,696
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	121	115	-5,6	0,083	117	111	-5,9	0,049	0,3	0,937
<i>Pappors totala ledighet</i>										
Båda inrikes födda	111	117	5,4	0,000	108	108	-0,3	0,767	5,7	0,000
Båda utrikes födda	76	81	5,2	0,082	66	73	6,9	0,018	-1,7	0,689
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	84	90	5,9	0,067	87	86	-1,6	0,626	7,5	0,105
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	104	113	8,5	0,039	101	113	12,4	0,003	-3,8	0,517
<i>Pappors betalda ledighet</i>										
Båda inrikes födda	83	88	4,3	0,000	82	81	-0,7	0,368	4,9	0,000
Båda utrikes födda	55	59	4,5	0,037	48	53	4,7	0,023	-0,3	0,927
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	64	69	5,0	0,036	67	65	-2,0	0,411	7,0	0,041
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	78	85	7,1	0,018	75	84	8,3	0,006	-1,2	0,776
<i>Pappors obetalda ledighet</i>										
Båda inrikes födda	28	29	1,1	0,012	27	27	0,4	0,42	0,8	0,220
Båda utrikes födda	21	22	0,8	0,597	17	20	2,2	0,124	-1,4	0,488
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	20	21	0,9	0,491	20	21	0,4	0,778	0,5	0,783
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	26	28	1,5	0,438	25	29	4,1	0,044	-2,6	0,344

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Pappans andel av föräldraparets totala ledighet</i>										
Båda inrikes födda	22	23	1,3	0,000	21	21	0,0	0,942	1,3	0,000
Båda utrikes födda	17	18	1,1	0,131	15	17	2,1	0,005	-1,0	0,351
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	16	18	1,8	0,008	17	18	0,3	0,693	1,5	0,125
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	22	24	2,2	0,017	21	24	3,1	0,001	-0,9	0,498
<i>Pappans andel av föräldraparets betalda ledighet</i>										
Båda inrikes födda	25	26	1,4	0,000	24	24	0,0	0,974	1,4	0,000
Båda utrikes födda	18	19	1,0	0,184	16	18	1,9	0,009	-1,0	0,364
Pappa utrikes/Mamma inrikes född	19	20	1,8	0,012	19	20	0,3	0,694	1,5	0,148
Pappa inrikes/Mamma utrikes född	24	26	2,5	0,009	23	26	2,7	0,003	-0,3	0,839

Anm.: I *föräldrars totala ledighet* är antalet dubbeldagar halverade för att dessa dagar inte ska räknas två gånger (se bilaga 2 *Betald föräldraledighet*).
 Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

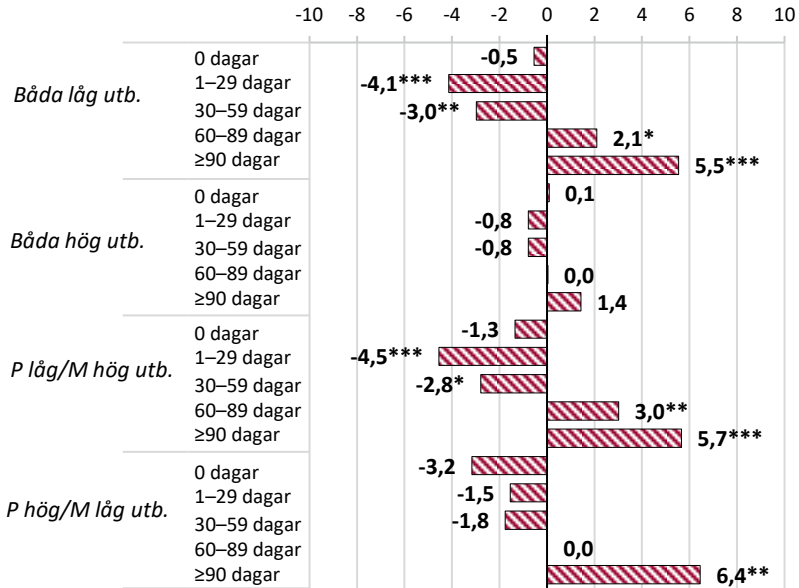
Tabell B12 Effekter av den tredje reserverade månaden på andelen pappor som använt ett givet antal dagar med föräldrapenning samt justerade medelvärden, alla föräldrar

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
0 dagar	14,1	12,4	-1,7	0,000	15,64	14,61	-1,02	0,004	-0,7	0,154
1–29 dagar	17,3	15,2	-2,0	0,000	17,44	18,16	0,71	0,068	-2,7	0,000
30–59 dagar	16,7	15,2	-1,5	0,000	16,29	16,82	0,52	0,174	-2,0	0,000
60–89 dagar	13,0	14,2	1,2	0,001	12,79	12,57	-0,22	0,524	1,4	0,004
≥90 dagar	38,9	43,0	4,0	0,000	37,83	37,84	0,01	0,989	4,0	0,000

Anm.: Analyserna är baserade på fem linjära sannolikhetsmodeller där varje kategori av antal dagar är en dummyvariabel.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

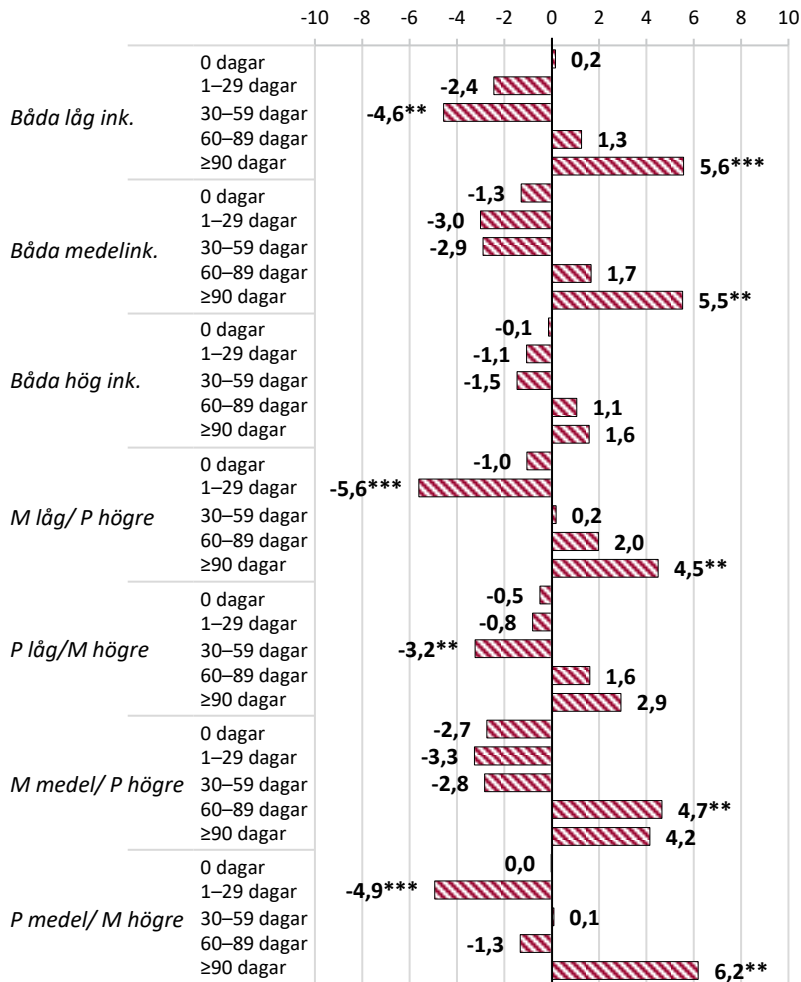
Figur B4 Effekten av den tredje reserverade månaden på andelen pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning (i procentenheter), uppdelat på föräldraparets utbildning

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. M = mamma; P = pappa. Låg utbildning = högst gymnasial utbildning; Hög utbildning = eftergymnasial utbildning. Figuren är baserad på linjära sannolikhetsmodeller som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

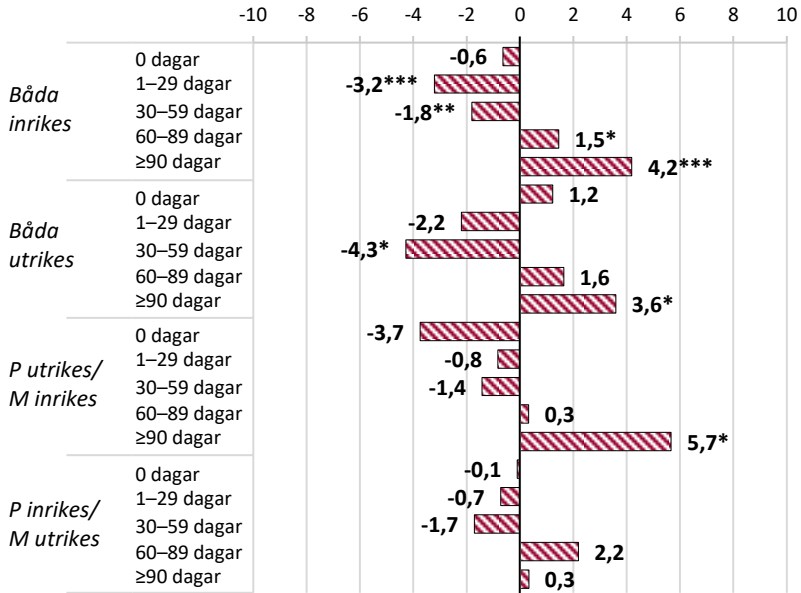
Figur B5 Effekten av den tredje reserverade månaden på andelen pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning (i procentenheter), uppdelat på föräldraparets inkomst

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. M = mamma; P = pappa. Inkomst (ink.) är indelad i tre jämnstora grupper (låg, medel och hög inkomst) baserad på mammors respektive pappors inkomstfördelning bland de som ingår i analysen. Figuren är baserad på linjära sannolikhetsmodeller som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning

Figur B6 Effekten av den tredje reserverade månaden på andelen pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrpenning (i procentenheter), uppdelat på om föräldrarna är inrikes eller utrikes födda

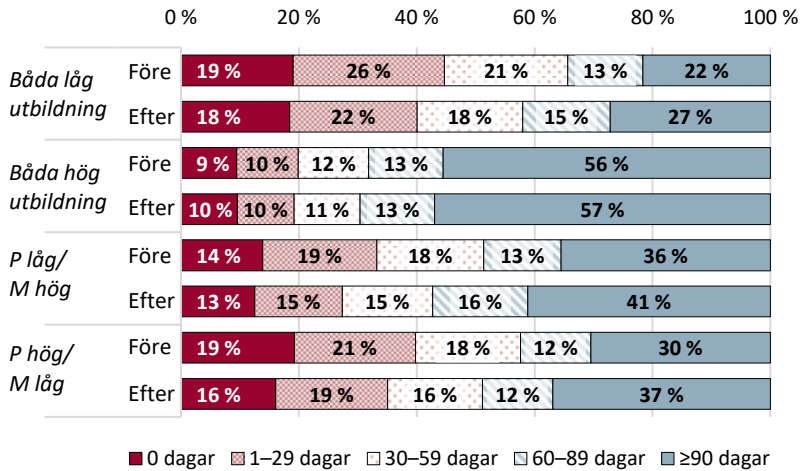

Anm.: * $p \leq 0,05$; ** $p \leq 0,01$; *** $p \leq 0,001$. M = mamma; P = pappa. Figuren är baserad på linjära sannolikhetsmodeller som kontrollerar för flera variabler, se tabell B5.

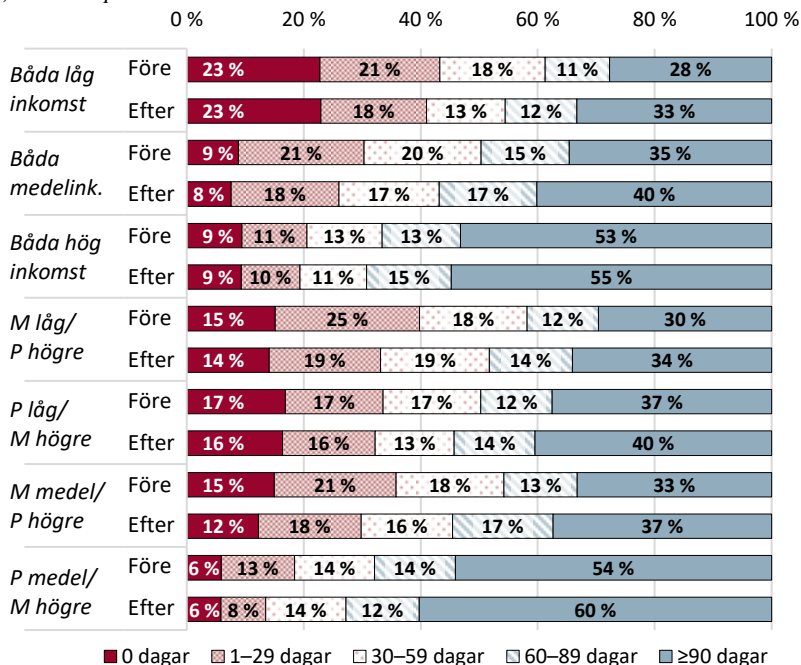
Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Figur B7 Genomsnittlig andel pappor som tar ut ett visst antal dagar med föräldrapenning, om pappor till barn födda 2015 hade omfattats av regeländringen, uppdelat på olika grupper

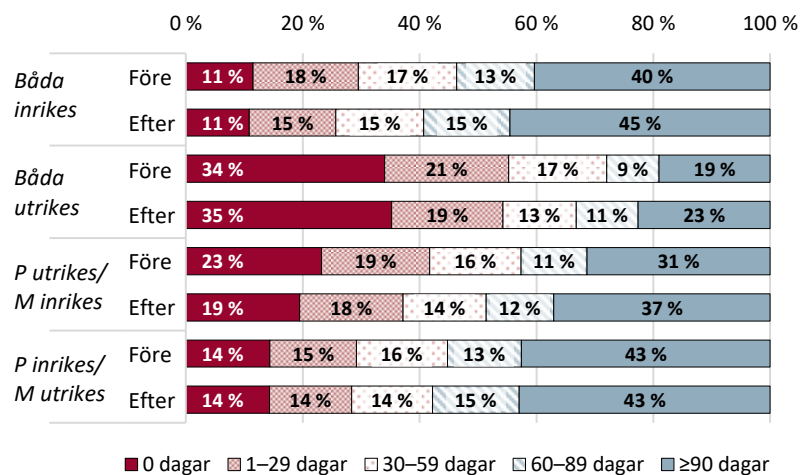
a) Föräldraparets utbildning

b) Föräldrparets inkomst

c) Föräldrparet är inrikes eller utrikes födda

Anm.: M= mamma; P= pappa. *Efter* tredje månaden = medelvärde för *Före* tredje månaden (de som fick barn 2015) + effekten av införandet.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning.

Tabell B13 Effekter av den tredje reserverade månaden på föräldrars vab-dagar samt justerade medelvärden, alla föräldrar

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
Föräldrapars vab-dagar	22,6	23,5	0,9	0,000	22,8	23,0	0,3	0,225	0,7	0,023
Mammors vab-dagar	13,6	14,1	0,5	0,001	13,9	14,0	0,1	0,640	0,4	0,057
Pappors vab-dagar	9,0	9,4	0,4	0,000	8,9	9,0	0,2	0,123	0,2	0,131
Pappans andel av parets vab-dagar	40,7	40,9	0,2	0,571	39,6	40,1	0,5	0,134	-0,3	0,508

Anm.: Före införandet = barn födda oktober–december 2015; Efter införandet = barn födda januari–mars 2016; Kontrollgrupp 1 = barn födda oktober–december 2014; Kontrollgrupp 2 = barn födda januari–mars 2015.

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning

Tabell B14 Effekter av den tredje reserverade månaden på pappans andel av föräldraparets vab-dagar samt justerade medelvärden, uppdelat på olika grupper

	<i>Före införandet</i>	<i>Efter införandet</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Kontroll- grupp 1</i>	<i>Kontroll- grupp 2</i>	<i>Skillnad</i>	<i>p-värde</i>	<i>Effekt av införandet</i>	<i>p-värde</i>
<i>Föräldrarnas utbildning</i>										
Båda låg utbildning	40,1	39,9	-0,2	0,752	38,1	38,4	0,3	0,634	-0,5	0,575
Båda hög utbildning	41,8	41,8	0,0	0,967	40,8	41,3	0,4	0,410	-0,4	0,577
Pappa låg/Mamma hög utbildning	40,3	41,0	0,7	0,306	39,7	40,4	0,7	0,325	0,0	0,981
Pappa hög/Mamma låg utbildning	39,9	40,8	0,9	0,506	40,5	40,7	0,2	0,873	0,7	0,717
<i>Föräldrarnas inkomst</i>										
Båda låg inkomst	46,0	45,3	-0,7	0,510	43,9	44,8	0,9	0,393	-1,6	0,285
Båda medelinkomst	40,4	40,0	-0,4	0,652	40,6	39,6	-0,9	0,269	0,6	0,645
Båda hög inkomst	35,7	35,8	0,1	0,919	35,9	35,5	-0,4	0,649	0,5	0,693
M låg/P högre inkomst	40,9	43,4	2,5	0,003	40,6	42,4	1,8	0,035	0,7	0,538
P låg/M högre inkomst	42,5	42,2	-0,3	0,651	40,5	41,3	0,8	0,278	-1,2	0,276
M medel/P högre inkomst	33,3	32,4	-0,8	0,433	30,5	30,7	0,3	0,782	-1,1	0,452
P medel/M högre inkomst	47,0	46,2	-0,8	0,421	44,8	45,1	0,3	0,784	-1,1	0,446
<i>Föräldrarna inrikes/utrikes födda</i>										
Båda inrikes födda	41,4	41,3	-0,1	0,866	40,2	40,5	0,3	0,434	-0,4	0,500
Båda utrikes födda	38,2	39,3	1,2	0,348	35,6	36,3	0,7	0,572	0,5	0,789
P utrikes/M inrikes född	34,8	35,0	0,2	0,86	36,2	37,0	0,8	0,523	-0,6	0,737
P inrikes/M utrikes född	42,9	44,7	1,9	0,203	42,2	44,6	2,4	0,099	-0,5	0,805

Källa: Försäkringskassan, ISF:s bearbetning

